

13. Huoltotoimi

Huoltolautakunnan kertomus¹⁾ Helsingin kaupungin yhteiskunnallisen huollon hallinnosta v. 1945 oli seuraava:

Yleiskatsaus huoltotoimintaan

Kertomusvuonna pääsi huoltolautakunnan toiminta jälleen rauhanomaiselle kannalle, ja vain lautakunnan alaisen kunnalliskodin osalta jatkuivat enää eräät poikkeusjärjestelyt. Mitään merkittäviä muutoksia ei huoltotoimeen kuuluvien tehtävien hoidossa enempää kuin huoltotoimen laajuuteenkaan nähden esiintynyt. Nimenomaan viimeksi mainittuun nähden on todettava, että huollon kohteeksi joutuneiden henkilöiden piiri on jatkuvasti ollut varsin suppea, mutta sen sijaan erilaiset valtion rahoittamat sosiaaliset avustus- ym. toimenpiteet, erityisesti kansaneläkelain täytöntöönpano, ovat aiheuttaneet huoltolautakunnalle ja sen alaiselle huoltovirastolle yhä lisääntyviä virka-avun luontoisia tehtäviä.

Huoltolautakunnan toimintaa koskeviin säännöksiin nähden on mainittava, että Helsingin kaupungin huoltolautakunnan alaisten viranhaltijain johtosäännön 1. §:ään lisättiin lautakunnan marraskuun 29 p:nä tekemällä päätöksellä uusi, kolmas momentti, kuten lautakunnan tärkeimpiä päätöksiä koskevassa luvussa tuonempana tehdään selkoa. Yleisistä huoltolautakuntaa koskevista ja kertomusvuonna annetuista lainsäädännöksistä merkittävään tässä tärkeimpinä mm. maaliskuun 14 p:nä annettu laki sokeanavustuslain muuttamisesta ja valtioneuvoston päätös saman lain toimeenpanosta, lokakuun 5 p:nä annettu irtolaisrekisteriasetus, marraskuun 29 p:nä annettu kodinperustamislainlaki vastaavine asetuksineen ja valtioneuvoston päätöksineen, joulukuun 15 p:nä annettu laki köyhäinhoidollisesta kotipaikkaoikeudesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta sekä joulukuun 28 p:nä annettu laki asevelvollisille sotatilanaikaisen palveluksen perusteella myönnettävistä kodinperustamislainoista annetun lain muuttamisesta vastaavine asetuksenmuutoksineen. Näiden lisäksi annettiin lukuisia huoltotoimintaa yleensä koskevia säännöksiä, jotka koskivat m.m. työttömyysavustusta, elatusavustusten korottamista, äitiysavustuslain, perhelisälain, sotaorpojen ja sotaleskien työhuollosta annettujen lakien muuttamista.

Yhteiskunnallisen huollon aiheuttama taloudellinen raskaus oli huoltolautakunnan osalta jatkuvasti suhteellisen keveä lautakunnan myöhemmin selostettavien kokonaismenojen markkamääräisestä noususta huolimatta. Tämä johtui ennen kaikkea siitä, että kaupungin asukkaat joutuivat turvautumaan köyhäinhoitoon edelleenkin varsin vähäisessä määrässä. Siten, mainitaksemme joitakin numeroita, köyhäinhoitolain nojalla välittömästi avustettujen henkilöiden kokonaislukumäärä oli 7 049, mikä tiesi vain 281 henkilön eli 4.2 %:n lisäystä edelliseen vuoteen verraten. Varsinaisten avunsaajien kohdalla suhteellinen lisäys oli tosin tätä suurempi, nimittäin 5.2 %, mutta sitä vastoin tilapäistä avustusta — alle 500 mk:n suuruista kotiavustusta — saaneiden lukumäärässä oli 9.2 % vähennystä. Edellistä vuotta lukuunottamatta edusti välittömästi avustettujen henkilöiden kokonaislukumäärä alhaisinta arvoa sitten v:n 1922. Viimeisten kymmenen vuoden ajalta ovat välittömästi avustettujen henkilöiden vuotuiset lukumäärät sekä heidän pro-

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastolisessä vuosikirjassa v:ltä 1946/47.

sentuaalinen osuutensa kaupungin kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkitystä väestöstä seuraavat:

Vuosi	Avustettujen lukumäärä	% väkiluvusta	Vuosi	Avustettujen lukumäärä	% väkiluvusta
1936	23 499	8.3	1941	14 424	4.5
1937	18 872	6.4	1942	9 554	2.9
1938	16 141	5.3	1943	7 672	2.3
1939	16 053	5.1	1944	6 768	2.0
1940	16 657	5.2	1945	7 049	2.1

Niinikään on huoltolautakunnan työtupiin otettujen työntekijäin määrä ja heidän yhteenlaskettujen työpäiviensä summa jatkuvasti ollut varsin alhainen. Samaten oli irtolaishuollossa olleiden luku pienempi kuin kuutena edellisellä vuonna, mutta alkoholisti-huollossa olleiden luku sen sijaan nousi erittäin jyrkästi korkeimpaan määräänsä koko alkoholistilain voimassaoloaikana.

Mitä huoltotoimen kustannuksiin tulee, voidaan mainita, että bruttomenot rahanarvon vuoden toisella puoliskolla tapahtuneesta voimakkaasta alenemisesta ja siitä johtuneesta köyhäinhoidon kotiaivustusten korottamisesta ja yleismenojen kasvamisesta johtuen nousivat edellisestä vuodesta n. 30.9 milj. markalla tehden kertomusvuonna 95 542 727: 60 mk.

A. Huoltolautakunta ja sen toiminta

I. Kokoonpano, kokoukset, kirjeenvaihto

Lautakunnan kokoonpano. Huoltolautakuntaan kuului kertomusvuonna 10 jäsentä ja 10 lisäjäsentä; varajäseniä ja varalisäjäseniä oli vastaavat määrät. Lautakunnan kokoonpano oli seuraava:

Jäsenet:

Insinööri F. Kreander
Pianoteknikko J. Virtanen
Kirjaltaja I. Mattila
Rouva S. Saveri
Toimittaja L. Pesonen
Toimitusjohtaja L. Liljefors
Konttoristi S. Wikström
Rovasti F. E. Lilja
Asianajaja M. Olsson
Pankinjohtaja V. Sipi

Lisäjäsenet:

Puhtaanapitotyöntekijä E. Hintikainen
Rouva F. Pietikäinen
Liikkeenhoitaja U. Merilinna
Rouva M. Paaso ¹⁾
Ylikonemestari G. A. Lemström ²⁾
Filosofianmaisteri E. Östenson
Filosofianmaisteri G. Cavonius
Teologiantohtori V. Päivänsalo
Hallitusneuvos A. Vehilä
Vapaaherratar A. de la Chapelle

Varajäsenet:

Kappalainen Th. af Björkstén
Varastotyöntekijä S. Laine
Konttoristi E. Lankinen
Myymälänhoitaja L. Pukander
Kivityöntekijä O. Nuutinen
Tullipääallysmies A. Forsström
Taloudenhoitaja K. Wilén
Opettaja A. Kallioniemi
Johtaja A. Linko
Osastosihteeri E. I. Sahlan

Varalisäjäsenet:

Malliveistäjä T. Kuukkanen
Rouva T. Paasivuori
Työnjohtaja J. V. Tuomi
Johtaja E. K. Kalervo
Luotsivanhin O. Lindman
Kansakoulunjohtaja K. Saltzman
Aluelääkäri L. Wetterstrand
Kansakoululääkäri E. Alho
Kouluhoitajatar L. Hagan
Kirjastotoimistonjohtaja H. Kannila.

¹⁾ Rouva Paason kuoltua toukokuussa ei hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi valittu uutta lisäjäsentä. — ²⁾ Kaupunginvaltuusto valitsi kokouksessaan tammikuun 17 p:nä paikkakunnalta poismuuttaneen Lemströmin tilalle tullivartija S. Lindroosin.

Lautakunnan puheenjohtajana toimi jäsen Kreander ja varapuheenjohtajana jäsen Virtanen.

Valvontapiirit. Kaupunki oli köyhäinhoitoa varten jaettu 10 valvontapiiriin. Piirien valvojina toimivat seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet: piirissä I a jäsen Wikström, I b lisäjäsen Paaso ¹⁾, II a lisäjäsen de la Chapelle, II b jäsen Olsson, III a jäsen Lilja, III b lisäjäsen Pietikäinen, IV a jäsen Pesonen, IV b lisäjäsen Östenson, V a jäsen Saveri ja V b lisäjäsen Lindman.

Osastot ja jaostot. Kaupungille vahvistetun huolto-ohjesäännön mukaisesti huoltolautakunnassa jatkuvasti toimii neljä osastoa, hallinto-osasto, köyhäinhoito-osasto, irtolaishuolto-osasto ja alkoholistihuolto-osasto.

Hallinto-osastoon kuului lautakunnan puheenjohtaja Kreander puheenjohtajana, sen varapuheenjohtaja Virtanen varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä muiden kolmen osaston puheenjohtajat, nimittäin huoltotoimen toimitusjohtaja köyhäinhoito-osaston puheenjohtajan ominaisuudessa ja kolmas apulaisjohtaja irtolais- ja alkoholistihuolto-osastojen puheenjohtajan ominaisuudessa sekä jäsenet Sipi ja Mattila valittuina.

Köyhäinhoito-osastoon kuuluivat puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja viran puolesta sekä jäseninä köyhäinhoito-osaston jaostojen varapuheenjohtajat, nimittäin Lilja, Olsson, Pesonen, Saveri, Wikström ja Mattila, joista viimeksi mainittu osaston varapuheenjohtajana.

Huolto-ohjesäännön mukaan huoltolautakunta jakoi osaston vuoden alussa 8 jaostoon. Näistä jaostot I—VI käsittelivät kaupungin alueella oleskelevien köyhäinhoitoanomuksia ollen kullakin oma rajoitettu alueensa kaupungista hoidettavanaan, lukuunottamatta VI jaostoa, joka ratkaisi laitoksiin ottamista koskevat sekä vakinaista asuntoa vaille olevien muutakin köyhäinhoitoa koskevat anomukset katsomatta siihen, missä kaupungin osassa ja piirissä asianomainen asui. Kussakin jaostossa toimi puheenjohtajana lautakunnan määräämä asianomainen apulaisjohtaja viran puolesta sekä muina jäseninä kaksi lautakunnan keskuudestaan valitsemia jäsentä, joista toinen lisäjäsenistä valittuna, nimittäin ensimmäisessä jaostossa jäsen Wikström ja lisäjäsen Paaso ¹⁾, toisessa jaostossa jäsen Olsson ja lisäjäsen de la Chapelle, kolmannessa jaostossa jäsen Lilja ja lisäjäsen Pietikäinen, neljännessä jaostossa jäsen Pesonen ja lisäjäsen Östenson, viidennessä jaostossa jäsen Saveri ja lisäjäsen Lemström ²⁾ sekä kuudennessa jaostossa jäsen Mattila ja lisäjäsen Cavonius.

Seitsemäs jaosto käsitteli ulkokunnissa avustettujen helsinkiläisten korvausasioita koskevat tehtävät ja kuuluivat siihen puheenjohtajana toinen apulaisjohtaja, varapuheenjohtajana Liljefors ja jäsenenä Vehilä.

Kahdeksas jaosto päätti asioista, jotka koskivat täyden köyhäinhoidon varaan joutuneen henkilön omaisuuden haltuun ottoa sekä sen käyttämistä hoidon korvaamiseen, ja kuuluivat siihen puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja viran puolesta määrätynä sekä varapuheenjohtajana jäsen Olsson ja jäsenenä lisäjäsen Päivänsalo.

Irtolaishuolto-osastoon ovat kuuluneet puheenjohtajana kolmas apulaisjohtaja viran puolesta määrätynä sekä valittuina jäsenet Lilja ja Pesonen, edellinen varapuheenjohtajana, ja lautakunnan lisäjäsenet Hintikainen ja Lemström ²⁾. Irtolaishuollon valvontaan nähden on kaupunki ollut yhtenä piirinä ja yleisvalvojina ovat toimineet lautakunnan jäsenistä ja lisäjäsenistä valittuina Hintikainen, Lindman, Lilja ja Pesonen.

Alkoholistihuolto-osastoon kuuluivat puheenjohtajana kolmas apulaisjohtaja viran puolesta määrätynä sekä jäseninä lautakunnan jäsenet Kreander ja Liljefors, edellinen varapuheenjohtajana, ja lisäjäsenet Vehilä ja Pietikäinen. Alkoholistihuollon valvontaan nähden on kaupunki ollut yhtenä piirinä, jossa yleisvalvojina toimivat lautakunnan jäsenistä ja lisäjäsenistä valittuina Kreander, Liljefors, Pietikäinen ja Vehilä.

Huoltolautakunnan alaisten huoltolaitosten johtokuntiin kuuluivat seuraavat henkilöt:

Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokuntaan puheenjohtajana Virtanen, varapuheenjohtajana toimistonjohtaja H. Allenius ja jäsenenä Hagan sekä varalla Saveri, Wilén ja Lemström ²⁾.

Tervalammen työlaitoksen johtokuntaan puheenjohtajana Sipi, varapuheenjohtajana

¹⁾ Rouva Paason kuoltua toukokuun 7 p:stä alkaen lisäjäsen Merilinna. — ²⁾ Ks. alav. 2 s. 90.

rakennusmestari G. Welroos ja jäsenenä Merilinna sekä varalla Lilja, Tuomi ja kaupungin-agronoomi J. Tamminen; sekä

Työtupien johtokuntaan puheenjohtajana Kreander, varapuheenjohtajana Wikström sekä jäsenenä talousneuvos M. Sillanpää, opettajat M. Olki ja lautakunnan jäsen Saveri.

Kaupunginhallituksen edustajina huoltolautakunnassa sekä sen hallinto-osastossa oli rahatoimenjohtaja E. von Frenckell sekä köyhäinhuolto-, irtolais- ja alkoholistihoito-osastoissa kaupunginhallituksen jäsen J. Kivistö. Jaostoissa ja huoltolaitosten johtokunnissa edustivat kaupunginhallitusta seuraavat vuosijäsenet: jaostossa, joka päättää täyden köyhäinhoidon varaan joutuneiden omaisuuden haltuunottoa ja sen käyttämistä hoidon korvaamiseen koskevat asiat, sekä samoin kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokunnassa ja huoltolautakunnan työtupien johtokunnassa rouva M. Salmela-Järvinen sekä Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa rahatoimenjohtaja E. von Frenckell.

Kokoukset. Huoltolautakunta kokonaisuudessaan piti vuoden kuluessa 12 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 70 asiaa. Hallinto-osasto kokoontui 12 kokoukseen, joissa käsiteltiin kaikkiaan 418 asiaa. Köyhäinhuolto-osastolla oli 4 kokousta ja niissä käsiteltiin 12 asiaa, ja sen eri jaostoilla oli kokouksia seuraavasti:

Jaosto	Kokouksia	Käsiteltyjä asioita	Jaosto	Kokouksia	Käsiteltyjä asioita
I	21	2 995	V	21	3 561
II	18	3 174	VI	21	4 432
III	23	2 768	VII	20	2 501
IV	21	2 935	VIII	3	277

Irtolaishuolto-osasto piti 24 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 1 337 asiaa. Alkoholistihuolto-osastolla oli 26 kokousta, joissa se käsiteli kaikkiaan 2 581 asiaa. Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokunta kokoontui 15 kokoukseen käsitellen niissä 240 asiaa. Tervalammen työlaitoksen johtokunnalla oli 21 kokousta ja niissä asioita yhteensä 361. Työtupien johtokunta kokoontui 12 kertaa käsitellen 197 asiaa.

Kirjeenvaihto. Huoltolautakunta ja koko sen alainen huoltovirasto lähettivät kertomusvuonna yhteensä 55 838 kirjelmää. Saapuneita kirjelmiä oli kaikkiaan 38 262. Näihin lukuihin ei sisälly lautakunnan alaisten huoltolaitosten kirjeenvaihto.

II. Tärkeimmät päätökset

Alueliitoksen aiheuttamat toimenpiteet. Kuten huoltolautakunnan v:n 1941 toimintakertomuksessa jo on mainittu, asetti kaupunginhallitus aikanaan komitean laatimaan ehdotukset niiksi toimenpiteiksi, jotka suunnitellun esikaupunkiliitoksen johdosta huoltotoimen tarkoituksenmukaista hoitoa varten näyttivät tarpeellisilta. Komitean mietintö valmistui kertomusvuoden huhtikuun 3 p:nä ja ehdotettiin sen loppupöytäkirjassa, että kaupunginhallitus päättäisi:

1. esittää kaupunginvaltuustolle, että huoltolautakuntaan v:ksi 1946—48 valittaisiin puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja 10 muuta jäsentä sekä osastoissa ja jaostoissa käsiteltäviä asioita varten 12 lisäjäsentä ja yhtä monta varajäsentä kuin lautakuntaan valitaan jäseniä ja lisäjäseniä, niin myös, että vaalissa kiinnitettäisiin huomiota siihen, että myöskin liitosalueen väestöllä tulisi olemaan edustajia sekä lautakunnan jäsenistössä että lisäjäsenistössä;

2. valtuuttaa huoltolautakunnan hallinto-osaston jo ennen ensi vuoden talousarvion vahvistamista tekemään sitoumuksia liitosalueella nykyisin palveluksessa olevien huoltovirkailijoiden kiinnittämiseksi tammikuun 1 p:stä 1946 lukien pääkaupungin huoltotoimen palvelukseen ylimääräisinä viranhaltijoina noudattamalla heidän lukumääräänsä ja palkkaukseensa nähden komitean mietinnössä esitettyjä perusteita;

3. antaa kiinteistölautakunnalle tehtäväksi ryhtyä toimenpiteisiin tarpeellisten huoneistojen hankkimiseksi Malmille perustettavaa uutta huoltokansliaa ja uudelleen toimitaan saatettavaa VII huoltokansliaa varten sekä I, II ja IV huoltokanslian nykyisten huoneistojen vaihtamiseksi kansliatarkoituksiin soveltuviin huoneistoihin, niin myös

tarpeellisten huoneiden käyttöoikeuden järjestämiseksi Pitäjänmäellä, Pakilassa ja Herttoniemessä toimeenpantavia n.s. iltavastanoitoja varten, komitean mietinnössä esitetyllä tavalla;

4. myöntää huoltolautakunnalle kuluva vuonna käytettäväksi komitean mietinnön III. luvun 1. kohdassa mainittuja kertakaikkisia kustannuksia varten 105 300 mk:n suuruisen määrärahan;

5. oikeuttaa Malmille perustettavan uuden huoltokanslian pitämään sanotulla paikakunnalla olevassa Kansallis-Osake-Pankin konttorissa enintään 50 000 mk:n suurista shekkitiliä sekä III, IV ja VII huoltokanslioiden kassanhoitajat pitämään huostassaan niinä iltoina, joina nämä kansliat on määrätty järjestämään n.s. iltavastanotot kanslian ulkopuolella, enintään 5 000 mk, minkä summan jäännös on tilittävä kanslian kassaan aina seuraavana aamuna;

6. ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin alueliitoksen johdosta Helsingin kaupungille siirtyvien, Uudenmaan läänin suomenkielisten kuntain työlaitoksen hoitopaikkojen, luvultaan 4 $\frac{1}{4}$ myymiseksi jollekin niistä haluavalle kunnalle Helsingin kaupungin huoltotoimelle tarpeettomina;

7. asettaa asiantuntijoista kokoonpantavan komitean valmistamaan niin pian kuin mahdollista mietinnön ja ehdotuksen pääkaupungin köyhäinhoidollisen laitoshoidon laajennus- ja järjestelykysymyksestä, huomioonottamalla ne näkökannat, jotka on esitetty komitean mietinnössä ja huoltotoimen toimitusjohtajan B. Sarlinin promemoriassa maaliskuun 31 p:ltä 1939; sekä

8. lähettää komitean mietinnön sekä komitean ehdottamista toimenpiteistä tekemänsä päätökset huoltolautakunnalle tiedoksi ja sellaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten, jotka osoittautuvat tarpeellisiksi, jotta pääkaupungin huoltotoiminta alueliitoksen tapahduttua voi säännöllisesti jatkua, ja kehoittaa huoltolautakuntaa tässä tarkoituksessa kiinnittämään erityisesti huomiota siihen:

a) että v:n 1946 talousarvioehdotusta laadittaessa eri tulo- ja menomomenttien kohdalla otetaan huomioon komitean mietinnön III luvun 2. kohdassa mainitut tulot ja menot; sekä

b) että huoltolautakunta huolehtii siitä, että sen kesäkuun 14 p:nä 1937 vahvistamaan huoltolautakunnan alaisten viranhaltijain johtosääntöön tehdään sellainen lisäys, että viranhaltijain on, milloin tarkoituksenmukaisuusyyt sitä vaativat, saamastaan määräyksestä suoritettava myös toiselle viranhaltijalle johtosäännön mukaan kuuluvia tehtäviä ilman eri korvausta.

Kaupunginvaltuuston sittemmin tehtyä ponsien 1 ja 2 mukaisesti komitean ehdottamat päätökset ja kaupunginhallituksen muiden ponsien osalta ryhdyttyä asianmukaisiin toimenpiteisiin ja sen jälkeen kun huoltolautakunnan päätösvaltaan kuuluvasta 8. ponnesta johtuneisiin toimenpiteisiin ja valmistelutöihin oli ryhdytty hyvissä ajoin, mutta sanotun ponsien b-kohdassa mainittu kysymys oli vielä selvittämättä, huoltolautakunta päätti ¹⁾, että kesäkuun 14 p:nä 1937 vahvistettuun Helsingin kaupungin huoltolautakunnan alaisten viranhaltijain johtosäännön 1 §:ään lisätään seuraava kolmas momentti:

»Viranhaltijan on, milloin tarkoituksenmukaisuusyyt sitä vaativat, saamastaan määräyksestä suoritettava myös toiselle viranhaltijalle tässä johtosäännössä määrättyjä tehtäviä ilman eri korvausta.»

Mainittakoon tässä yhteydessä, että kaupunginvaltuuston päätöksen nojalla huoltolautakunnan hallinto-osasto edellä käyneiden neuvottelujen jälkeen päätti ²⁾ nimittää kaikkiaan 12 liitoskuntien huoltolautakuntien viranhaltijaa v:n 1946 alusta lukien perustettaviksi ehdotettuihin ylimääräisiin virkoihin.

Kun esikaupunkiliitosta koskeva valtioneuvoston lopullinen päätös sisälsi määräyksiä myös köyhäinhoidollisesta kotipaikkaoikeudesta, mutta sitä koskeva kohta oli havaittu eräissä suhteissa tulkinnanvaraiseksi, ja kun puheenaolevan kohdan pätevällä tulkinnalla ennakoita voitaisiin välttää lukuisten köyhäinhoidon korvausta koskevien prosessien syntyminen, käsitteli ³⁾ huoltolautakunta asian ja päätti hyväksyä huoltotoimen toimitusjohtajan muistiossaan esittämän seuraavan tulkinnan:

Henkilöistä, jotka kunnallisen jaoutuksen muutoksen tullessa voimaan nauttivat jakamattomassa Helsingin maalaiskunnassa täyttä köyhäinhoitoa yksityiskodissa, kunnallis-

¹⁾ Huoltolk. 29 p. marrask. 57 §. — ²⁾ Hallinto-os. 3 p. syysk. 268 §. — ³⁾ Huoltolk. 29 p. marrask. 58 §.

kodissa tai muussa laitoksessa, saavuttavat köyhäinhoitoon nähden kotipaikkaoikeuden Helsingin kaupungissa ne, joiden kotipaikkaoikeus Helsingin maalaiskunnassa määräytyy Helsingin kaupunkiin liitettävällä alueella tapahtuneen henkikirjoituksen perusteella, kaikkien muiden tällaista hoitoa saavien jäädessä edelleen Helsingin maalaiskuntaan ehdolla, että myös Helsingin maalaiskunnan huoltolautakunta puolestaan omaksuu saman tulkin.

Ylläoleva päätös alistettiin kaupunginhallituksen ratkaistavaksi.

Avustusnormit. Sen jälkeen kun huoltolautakunta v. 1941 oli päättänyt vahvistaa ja ottaa käytäntöön köyhäinhoidollisia ravintoavustuksia jaettaessa erityiset, eri-ikäisten henkilöiden ravitsemustarpeen perusteella lasketut perusluvut, ravintoavustusnormit, oli näitä normeja lukuisia kertoja ollut pakko korottaa ravintoindeksin noustessa. Kun kuitenkin näytti siltä, etteivät indeksin vaihteluihin sidotut korotukset enää olisi riittäviä nimenomaan siksi, että säännöstelyn muuttuessa elintarvikkeiden kulutuksen rakenne ei enää ollut sama kuin alkuperäisiä normeja laskettaessa, antoi huoltotoimen toimitusjohtaja rekisterikanslian esimiehen, filosofianmaisteri E. Haapasalon tehtäväksi uuden tutkimuksen suorittamisen asiassa. Täten suoritettun tutkimuksen pohjalla syntyneen muistion käsitteli ¹⁾ köyhäinhuito-osasto ja päätti, hyväksyen siinä tehdyt laskelmat ja ehdotukset, vahvistaa köyhäinhuito-osaston alaisille, köyhäinhoitoa varten asetetuille jaostoille ohjeeksi kertomusvuoden joulukuun 1 p:stä lukien voimaan tuleviksi seuraavat ravintoavustusnormien pyöristetyt perusluvut:

Ikäraja, vuotta	Kuukausi- avustus, mk	Ikäraja, vuotta	Kuukausi- avustus, mk
0—3	390	11—14	730
4—6	460	15—	820
7—10	550		

Lisäksi osasto samalla päätti:

1) että näitä pyöristettyjä peruslukuja voidaan kussakin yksityistapauksessa tositarpeen mukaan lisätä sairauden, raskauden tai muiden niihin verrattavien, avustusehdotuksessa perusteltavien syiden nojalla;

2) että sanottuja peruslukuja vastaavia avustuseriä on vähennettävä avustettavan ja hänen elätettävänään olevien perheenjäsentensä mahdollisten ansiotulojen määrällä, kun kuukausiansiotuloista ensin on asianomaisen jaoston harkinnan mukaan vähennetty 250—500 mk;

3) että avustettavan tuloksi ei ole katsottava niitä tilapäisiä ja vähäisiä avustuseriä, joita hyväntekeväisyysjärjestöt ovat avunsaajalle myöntäneet ja jotka tämä itse on asianomaiselle viranhaltijalle ilmoittanut;

4) että sellaisten 15 vuotta täyttäneiden ja sitä vanhempien henkilöiden, jotka eivät voi valmistaa ruokaa kotonaan, vaan joutuvat aterioimaan ravintoloissa, ravintoavustusnormi vahvistetaan 900 mk:ksi kuukaudessa;

5) että toimitusjohtaja oikeutetaan elintarvikkeiden hintojen kohoamisen perusteella antamaan ohjeita edellä mainittujen peruslukujen soveltamisesta ja korottamisesta, jolloin vertailuperusteena on käytettävä v:n 1945 lokakuun ravintoindeksiä.

Alkoholistihuollon tehostaminen. Kuten lautakunnan v:n 1945 toimintakertomuksesta selviää, oli kaupunginvaltuusto huoltolautakunnan hallinto-osaston esityksestä merkinnyt kertomusvuodeksi 150 000 mk:n suuruisen määrärahan huoltolautakunnan menoarvioon nimikkeellä Alkoholistihuollon tehostaminen. Sanotun määrärahan käyttämisessä noudatettaviksi periaatteiksi laati huoltotoimen apulaisjohtaja O. Toivola yksissä neuvoin huoltotoimen toimitusjohtajan kanssa muistion, jonka huoltolautakunta käsitteli ²⁾ ja hyväksyi sen siihen liittyvine loppupöytäkirjain määrärahan käytössä noudatettavaksi ohjeeksi.

Päätöksen mukaan määräraha oli käytettävä lähinnä raittiusvalvonnan tehostamiseen siten, että alkoholisteille oli koetettava saada erikoisvalvojia tehtävään sopivista henki-

¹⁾ Köyhäinhuito-os. 30 p. marrask. 11 §. — ²⁾ Huoltolk. 12 p. helmik. 11 §.

loistä, että näille oli järjestettävä valmennus- ja ohjauskursseja sekä että alkoholistien ja heidän omaistensa koteihin oli levitettävä alkoholi- ja alkoholismikysymystä käsittelevää kirjallisuutta. Erityisesti oli tällöin otettava huomioon:

a) että erikoisvalvojalle maksetaan kutakin hänen valvontaansa uskottua henkilöä ja kuukautta kohti enintään 150 mk:n suuruinen palkkio;

b) että samalle valvojalle uskotaan samalla haavaa valvottavaksi enintään viisi henkilöä;

c) että valvojan hyväksyy ja valvojan määräyksen peruuttaa, jos syytä siihen on, alkoholistihuolto-osaston puheenjohtajan esityksestä huoltotoimen toimitusjohtaja;

d) että valvottavat määrää hyväksytylle valvojalle alkoholistihuolto-osaston puheenjohtaja;

e) että ohjauskurssien järjestämiseen määrärahasta käytetään tarpeen mukaan enintään 10 000 mk sekä

f) että muistiossa mainitun kirjallisuuden hankkimiseen määrärahasta käytetään tarpeen mukaan enintään 20 000 mk.

Avunsaajien väkijuomakorttien väärinkäytön estäminen. Koska oli voitu todeta huoltolautakunnan avustuksensaajien jossain määrin hankkineen tuloja väkijuomakorttiansa väärinkäytöllä, päätettiin ¹⁾ hyväksyä toimitusjohtajan esittämät toimenpiteet sanotun epäkohdan tutkimiseksi ja poistamiseksi. Toimenpiteisiin tuli kuulumaan aluksi niiden avustuksensaajien toteaminen, joilla on väkijuomakortti, sekä viime kädessä tutkimus siitä, paljonko sitä on käytetty. Tämän yhteydessä sisältyi päätökseen huoltokanslioille annettu määräys, että

a) jos henkilö on käyttänyt väkijuomakorttiaan keskimäärin kaksi kertaa kuukaudessa tai vähemmän, ei kysymys anna aiheutta mihinkään toimenpiteisiin;

b) jos väkijuomakorttia on käytetty kolme kertaa tai useammin kuukaudessa, lähetetään irtolais- ja alkoholistihuoltokanslialle viipymättä kirjallinen ilmoitus, jossa on selvitettävä, montako kertaa korttia on kaikkiaan käytetty, paljonko viimeisen kahden toista kuukauden kuluessa ja paljonko viimeisen kuukauden aikana. Lisäksi ilmoituksessa oli mainittava, miten henkilö itse on väkijuomakorttinsa runsasta käyttöä perustellut sekä lisäksi mikä käsitys kanslianesimiehellä on väkijuomakortin käyttämisestä. Tällaisen ilmoituksen saatuaan irtolais- ja alkoholistihuoltokanslia ryhtyy tarpeellisiin toimenpiteisiin yhteistoiminnassa alkoholiliikkeen ja poliisin kanssa.

8 tunnin työaika Tervalammin työlaitoksessa. Käsiteltyään Tervalammin työlaitoksen johtokunnan laajasti perustellun esityksen keskimäärin 8 tunnin työajan käytäntöön-ottamisesta sanotussa laitoksessa huoltolautakunta päätti ²⁾:

1. että Tervalammin työlaitoksen hoidokkien työaika, joka huoltolautakunnan kesäkuun 1 p:nä 1942 vahvistaman laitoksen päiväjärjestyksen mukaan on ollut tammi-, helmi- ja maaliskuulla sekä loka-, marras- ja joulukuulla 8 tuntia ja huhti-, touko-, kesä-, heinä- elo- ja syyskuulla 10 tuntia eli siis keskimäärin vuodessa 9 tuntia päivässä, vahvistetaan 8 tunniksi päivässä kautta koko vuoden, kuitenkin sillä poikkeuksella, että hoidokit ovat velvolliset suorittamaan laitoksen johtajan määräyksestä viljelystoimenpiteisiin, kotieläintenhoitoon ja taloudenpitoon kuuluvia sekä satunnaisesti tarpeelliseksi osoittautuvia muitakin tehtäviä varsinaisen työajan ulkopuolellakin, mistä ylityöstä heille on suoritettava korvausta samojen perusteiden mukaan kuin hoidokkien työstä yleensä, mutta 50 %:lla korotettuna;

2. että hoidokkeja koskeva työlaitoksen kesäkuun 1 p:nä 1942 vahvistettu päiväjärjestys vahvistetaan uusittuna;

3. että työhön meno ja työstä paluu suoritetaan työajalla kuitenkin siten, että työstä paluumatkaa varten varataan aikaa enintään 10 minuuttia km:ä kohden;

4. esittää kaupunginhallitukselle, että niiden julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa olevien viranhaltijain, jotka eivät kuulu kaupungin virkasäännön 13. pykälän 1. momentissa lueteltuihin, tehokkaaksi työajaksi vahvistetaan 47 tuntia viikossa siten, että kuukaudessa kertyneet tämän määrän ylittäneet työtunnit korvataan seuraavassa kuukaudessa vapaa-ajan muodossa tunti tunnista, kuitenkin sillä poikkeuksella, että työnjohtajan asemassa olevat, nimittäin vartijainesimies, maataloustyönjohtaja, puutarhuri ja karjanhoitaja, ovat velvolliset huolehtimaan alaansa kuuluvista tehtävistä siitä riip-

¹⁾ Köyhäinhuolto-os. 30 p. marrask. 12 §. — ²⁾ Huoltolk. 9 p. huhtik. 19 § ja 7 p. toukok. 24 §.

pumatta, tuleeko heidän tehokkaaksi työajakseen keskimäärin 47 tuntia viikossa tai enemmän;

5. esittää, että kaupunginhallitus ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, että johtokunnan kaupunginhallitukselle maaliskuun 13 p:nä 1945 tekemä esitys maataloustyönjohtajan ja puutarhurin virkain peruspalkkojen korottamiseksi toteutettaisiin sekä että karjanhoitajan viran peruspalkka samalla korotettaisiin yhdellä palkkaluokalla eli nykyisestä 38. palkkaluokasta 37. palkkaluokkaan, missä peruspalkka on 2 100 mk kuukaudessa, kaikki luettuna siitä päivästä, josta lukien kaupunginhallitus on vahvistanut edellä olevassa 4. ponnassa mainitun työajan voimaan tulevaksi;

6. että edellä olevia ponsia käytäntöön sovellettaessa on otettava huomioon johtokunnan esittämät perustelut.

Ottaen huomioon virkasäännön määräykset sekä kaupunginhallituksen ylitöitä koskevat päätökset yllä oleva neljäs ponsi alistettiin samalla kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi.

Kaupunginhallitus päätti¹⁾ sittemmin, että Tervalammen työlaitoksen niiden julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa olevien viranhaltijain, jotka eivät kuulu kaupungin virkasäännön 13. §:n 1. momentissa lueteltuihin, tehokkaaksi työajaksi vahvistetaan 7 tuntia päivässä lokakuun 1 p:n ja maaliskuun 31 p:n välisenä aikana ja 9 tuntia huhtikuun 1 p:n ja syyskuun 30 p:n välisenä aikana, paitsi lauantaisin, jolloin työaika vastavasti on 6 tai 8 tuntia, kuitenkin sillä poikkeuksella, että työnjohtajan asemassa olevat, nimittäin vartijain esimies, maataloustyönjohtaja, puutarhuri ja karjanhoitaja, ovat velvolliset huolehtimaan alaansa kuuluvista tehtävistä siitä riippumatta, tuleeko heidän tehokkaaksi työajakseen 7 tai 9 tuntia päivässä tahi enemmän.

Tämän päätöksen johdosta huoltolautakunta työlaitoksen johtokunnan esityksestä vahvisti²⁾ työlaitoksen hoidokkien päiväjärjestyksen heinäkuun 6 p:stä 1945 lukien uusituna sekä muissa suhteissa päätti noudatettavaksi, mitä ylempänä on esitetty.

Työtulospisteiden raha-arvo työlaitoksissa. V:n 1944 toimintakertomuksessa on laajasti selostettu huoltolautakunnan päätöstä n.s. pistejärjestelmän käytäntöönottamisesta sen alaisissa työlaitoksissa. Rahanarvon alenemiseen viitaten teki Tervalammen työlaitoksen johtokunta kertomusvuonna esityksen, että työlaitoksen työtulospisteen raha-arvo työlään työlaitoksessa köyhäinhoitoa korvaamassa olevien työn arvioinnissa korotettaisiin 12 mk:aan sekä elatuskustannuksina bruttoansioista vähennettävä huoltokorvaus 35 mk:aan päivältä ja että kuntoisuuspisteen raha-arvoksi vahvistettaisiin 40 penniä.

Hallinto-osasto hyväksyi³⁾ yksimielisesti ehdotukset, kuitenkin siten, että työtulospisteen raha-arvoksi vahvistettiin 10-tuntisena työpäivänä 15 mk, 9-tuntisena 13: 50 mk 8-tuntisena 12 mk ja 7-tuntisena työpäivänä 10: 50 mk. Uudet raha-arvot päätettiin⁴⁾ ottaa käytäntöön kesäkuun 1 p:stä 1945 alkaen molemmissa työlaitoksissa ja oli niitä sovellettava sekä mies- että naispuolisiin hoidettaviin.

Ahkeruusrahat kunnalliskodissa. Huomioonottaen rahanarvon alenemisen ja mm. työlaitoksen kuntoisuuspisteen rahanarvon korotuksen huoltolautakunta kunnalliskodin johtokunnan esityksestä päätti⁴⁾ korottaa kunnalliskodin hoidokeille kuukausittain myönnettävien ahkeruusrahojen enimmäismäärän elokuun 1 p:stä lukien 80 mk:sta 160 mk:aan sekä hoidokkien omaan käyttöön heiltä talteen otetuista omista rahavaroistaan jätettävän määrän 120 mk:sta 250 mk:aan.

Kunnalliskodin huoltopäiväkustannukset. Huoltolautakunta päätti⁵⁾, kunnalliskodin johtokunnan suorittamiin laskelmiin perustuen ja siihen katsoen, etteivät lääninhallitukset eikä korkein hallinto-oikeuskaan olleet hyväksyneet edelliseltä vuodelta 35 mk suurempia korvauksia kunnalliskotihoidosta, pysyttää kunnalliskodin huoltopäiväkustannukset v:n 1945 aikana ennallaan eli 40 mk helsinkiläisten hoidosta ja 45 mk ulkokuntalaisten hoidosta hoitopäivältä, valtiolta korvausta velottaessa kuitenkin aina 45 mk hoitopäivältä.

Eräs kunnalliskotia koskeva kirjelmä. Helsingin demokraattiset naiset r.y. sekä erät muut järjestöt olivat marraskuun 30 p:lle päivätyssä kirjeessään kehoittaneet huoltolautakuntaa ryhtymään toimenpiteisiin eräiden kunnalliskodissa vallitseviksi väitettyjen epäkohtien poistamiseksi. Sen jälkeen kun asiassa oli suoritettu tutkimus ja kunnallis-

¹⁾ Khs 14 p. kesäk. 1 736 §. — ²⁾ Huoltolk. 27 p. elok. 33 §. — ³⁾ Hallinto-os. 4 p. kesäk. 195 §. — ⁴⁾ Huoltolk. 27 p. elok. 34 §. — ⁵⁾ S:n 9 p. huhtik. 18 §.

kodin johtokunta oli antanut siltä pyydetyn lausunnon ja niistä oli käynyt selville, että osa epäkohdista johtui yleisestä huonosta elintarviketilanteesta ja elintarvikkeiden säännöstelystä, osan väitteistä ollessa liioiteltuja tai paikkansapitämättömiä, hallinto-osasto päätti ¹⁾, ettei asia antanut aihetta toimenpiteisiin.

Lautakunnan edustus komiteoissa ym. Kaupunginhallituksen kehoituksesta valitsi huoltolautakunta jäseniksi erinäisiin komiteoihin sekä tehtäviin seuraavat edustajansa: Komiteaan, jonka tehtävänä on valmistaa mietintö ja ehdotus pääkaupungin köyhähoidollisen laitoshoidon laajennus- ja järjestelykysymyksestä, toimitusjohtaja A. Asteljoen sekä lautakunnan jäsenet V. Sipin ja I. Mattilan ²⁾; terveydenhoitolautakunnan asettamaan komiteaan yömajoiissa ja väestönsuojissa vallitsevien epäkohtien korjaamisen harkitsemiseksi apulaisjohtaja O. Toivolan ³⁾; sekä niiden 17 yhdistyksen ja järjestön valvojiksi, joille kaupunginhallitus oli yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustusrahoista myöntänyt avustuksia, vastaavan lukumäärän jäseniään tai lisäjäseniään ⁴⁾.

Vapaan huollon keskukseseen valitsi ⁵⁾ hallinto-osasto sanotun keskuksen pyynnöstä lautakunnan edustajaksi v.ksi 1946 toimitusjohtaja A. Asteljoen ja varalle lautakunnan puheenjohtajan F. Kreanderin.

III. Esitykset

Kertomusvuonna teki lautakunta kaupunginhallitukselle seuraavat tärkeimmät esitykset:

ehdotus viranhaltijain palkkaluokituksessa syntyneiden epätasaisuuksien poistamiseksi ⁶⁾;

esitys, että kunnalliskodissa on noudatettava 8 tunnin työaikalakia v:n 1946 alusta lukien myös hoitohenkilökuntaan nähden ⁷⁾;

esitys, että Tervalammen työlaitoksen keittiörakennuksesta myönnetty ja toistaiseksi käyttämättä oleva palovahinkokorvaus saataisiin käyttää uuden talousrakennuksen lopulliseen kuntoon saattamiseksi ⁸⁾.

Näiden lisäksi on kaupunginhallitukselle tehty esityksiä eräiden virkojen lakkauttamisesta ja uusien perustamisesta, määrärahoja koskevia esityksiä ym.

Sosiaaliministeriölle päätti hallinto-osasto tehdä esityksen, että kunnalliskodin sairaalarakennukseen sijoitettu sotavammaisten sairaala mahdollisimman pian siirrettäisiin muualle, jotta sairaalarakennusta jälleen voitaisiin käyttää varsinaiseen huoltotarkoitukseen ⁹⁾.

IV. Lausunnot

Vuoden kuluessa joutui lautakunta antamaan eri viranomaisille lukuisia hallinnonhaaraansa koskevia lausuntoja, jotka monesti käsittelivät periaatteellisesti tärkeitä huoltokysymyksiä. Osan kysymyksessä olevista lausuntopyynnöistä käsitteli huoltolautakunta, osan lautakunnan hallinto-osasto, minkä lisäksi useihin annettuihin lausuntoihin liittyi lautakunnan alaisten laitosten johtokunnilta vaaditut lausunnot. Tärkeimmistä lausunnoista mainittakoon seuraavat, ryhmiteltyinä siten, että ensiksi esitetään sosiaaliministeriölle ja sen jälkeen kaupunginhallitukselle ja muille kaupungin viranomaisille annetut.

Tervalammen työlaitosta koskeva kantelu. Elokuun 15 p:lle päivätyllä lähetteellään n:o 23607/963 sosiaaliministeriö oli kehoittanut huoltolautakuntaa ja Tervalammen työlaitoksen johtokuntaa antamaan lausuntonsa lähetettä seuranneen, ministeriön määräyksestä sanotussa työlaitoksessa toimitetussa kuulustelussa ja tarkastuksessa laaditun pöytäkirjan johdosta. Sosiaaliministeriön tutkimukset olivat aiheutuneet erään naispuolisen irtolaihoidon ministeriölle toimittamasta kantelukirjelmästä, joka sisälsi väitteitä laitoksessa vallitsevista epäkohdista. Sen jälkeen kun huoltotoimen toimitusjohtaja oli pyytänyt ja saanut lausunnon työlaitoksen johtokunnalta sitä seuraavine työlaitoksen johtajan 25 sivuisine selityksineen, käsitteli huoltolautakunta asian ja päätti ¹⁰⁾ lausunnossaan yhtyä laitoksen johtokunnan lausuntoon.

¹⁾ Hallinto-os. 28 p. jouluk. 410 §. — ²⁾ Huoltolk. 14 p. jouluk. 62 §. — ³⁾ Hallinto-os. 7 p. toukok. 141 §. — ⁴⁾ S:n 6 p. elok. 224 §. — ⁵⁾ S:n 3 p. jouluk. 351 §. — ⁶⁾ S:n 28 p. kesäk. 215 §. — ⁷⁾ Huoltolk. 15 p. lokak. 51 §. — ⁸⁾ Hallinto-os. 28 p. jouluk. 415 §. — ⁹⁾ S:n 28 p. kesäk. 205 §. — ¹⁰⁾ Huoltolk. 8 p. lokak. 39 §.

Kunnalliskotia koskevat kantelut ym. Elokuun 25 p:lle päivätyn sosiaaliministeriön lähetteen n:o H 4318 johdosta, joka oli aiheutunut erään kunnalliskodin hoidokin ministeriölle toimittamasta, väitettyjä epäkohtia koskevasta kantelukirjelmästä, huoltolautakunta antoi ¹⁾ pyydetyn selityksensä esittäen, ettei kantelu antaisi aihetta toimenpiteisiin.

Samassa kokouksessaan lautakunta myös päätti ²⁾ lausunnosta, jonka sosiaaliministeriö oli syyskuun 5 p:lle päivätyllä lähetteellään n:o H 3948 kehoittanut antamaan siitä tarkastuskertomuksesta, minkä ensimmäisen piirin huoltotoimentarkastaja oli laatinut kunnalliskodissa elokuun 17 ja 20 p:nä toimittamastaan tarkastuksesta erään Vapaa Sana nimisessä sanomalehdessä olleen kirjoituksen johdosta.

Kunnalliskodille varatun alueen luovuttaminen. Kesäkuun 1 p:lle päivätyllä lähetteellään n:o 205/152 1945 kaupunginhallitus oli pyytänyt kiireellistä lausuntoa kiinteistölautakunnan kaupunginhallitukselle tekemästä esityksestä, joka koski Kumpulassa ja Toukolassa aloitetun ns. pikatalojen rakentamisen jatkamista kunnalliskodin koillispuolella sijaitsevalle alueelle ja tällä alueella olevan, kunnalliskodin laajentamista varten varatun 5.7 ha:n suuruisen alueen luovuttamista pikatalojen rakennusalueeksi. Lautakunnan hallinto-osasto päätti ³⁾, lausunnossaan esittää, ettei ehdotettuun toimenpiteeseen kunnalliskodille varattuun alueeseen nähden ryhdyttäisi, ennenkuin on suoritettu perusteellinen tutkimus kunnalliskodin vastaista laajentamista koskevasta kysymyksestä ja päätös kunnalliskodin tulevasta sijoittamisesta sen nojalla tehty.

Kunnalliskodin poliklinikan laajentaminen. Kaupunginhallitus oli, käsitellessään esikaupunkiliitoksen aiheuttamaa sairaanhoitopaikkojen tarvetta ja keinoja sen tyydyttämiseksi harkitsemaan asetetun komitean mietintöä, päättänyt ⁴⁾ mm. kehoittaa huoltolautakuntaa tutkimaan, voitaisiinko kunnalliskodin sairaalaan liittyvän poliklinikan toimintaa laajentaa siten, että sitä voisi käyttää myös lähimmän ympäristön asutus. Hankittuaan asiasta kunnalliskodin johtokunnan ja lääkärin lausunnot hallinto-osasto päätti ⁵⁾ lausunnossaan ilmoittaa kannattavansa laajennussuunnitelmaa, koska se erinäisin ehdoin samalla tulisi merkitsemään myös kunnalliskodin lääkintähoidollisen tason nousua.

Tervalammen työlaitoksen laitospalokunta. Kaupunginhallituksen pyydettyä maaliskuun 19 p:lle päivätyllä lähetteellä n:o 231/417 lausuntoa palolautakunnan esityksestä, jossa ehdotettiin, että mm. Tervalammen työlaitoksen johtajalle annettaisiin lupa ns. laitospalokunnan perustamiseen, hallinto-osasto päätti ⁶⁾ lausunnossaan mm. esittää:

1) että kaupunginhallitus oikeuttaisi laitoksen johtajan muodostamaan laitoksen viranhaltijoista laitospalokunnan ja että palokunnan harjoituksiin ja tulipalojen sammutustyöhön osallistuville viranhaltijoille saataisiin maksaa palkkiota kaupungilla kulloinkin voimassa olevien ylityökorvauserusteiden mukaan, mikäli harjoitukset ja tulipalojen sammutus eivät tapahdu virka-aikana; sekä

2) että Helsingin palokunnasta palolautakunnan esityksen mukaisesti komennettaisiin paloupseeri tai asiaan perehtynyt alipäällikkö kouluttamaan paikallisen sammutuspäällikön ja miehistön.

Työtupien toiminnan supistaminen. Hallinto-osasto antoi ⁷⁾ lausunnon kaupunginkanslian syyskuun 24 p:lle päivätyn lähetteen n:o 315/161 1945 johdosta, joka koski kysymystä siitä, voitaisiinko työtupien toimintaa supistamalla ja sen käytössä olevaa huonetilaa vähentämällä saada Helsinginkadun talosta n:o 24 vapautumaan niin paljon huoneistotilaa, että huoltoviraston Siltasaarenkadun talossa n:o 3 olevat osat sekä lisäksi tammikuun 1 p:n 1946 jälkeen perustettava VII huoltokanslia voitaisiin siirtää sanottuun taloon.

Vapaitten huoltojärjestöjen avustusanomukset. Eri järjestöjen avustusanomuksista antoi huoltolautakunta tai sen hallinto-osasto kaupunginhallitukselle seuraavat lausunnot:

Vapaan huollon keskuksen anomuksesta saada avustusta yhteensä 1 107 000 mk sanotun keskuksen ja Kansanavun Helsingin paikallistoimikunnan hallinto- ja toimistokuluihin ⁸⁾;

yhdeksäntoista eri järjestön ja yhdistyksen anomuksesta, että niille yleishyödyllisiin tarkoituksiin varatusta määrärahasta myönnettäisiin apurahoja niiden toiminnan tukemiseksi ⁹⁾;

¹⁾ Huoltolk. 8 p. lokak. 40 §. — ²⁾ S:n 8 p. lokak. 41 §. — ³⁾ Hallinto-os. 4 p. kesäk. 198 §. —

⁴⁾ Khs 22 p. marrask. 16 203 §. — ⁵⁾ Hallinto-os. 28 p. jouluk. 411 §. — ⁶⁾ S:n 7 p. toukok. 164 §. —

⁷⁾ S:n 1 p. lokak. 286 §. — ⁸⁾ Huoltolk. 2 p. tammik. 5 §. — ⁹⁾ S:n 9 p. huhtik. 14 §.

Helsingin Sokeaintalossäätiön anomuksesta joko kertakaikkisen 500 000 mk:n avustuksen ottamisesta kaupungin menoarvioon tai vaihtoehtoisesti 100 000 mk:n suuruisen vuosittaisen avustuksen saamisesta sokeitten työhuoneiston ylläpitoa varten ¹⁾; sekä

Pelastusarmeijan anomuksesta, joka koski 83 000 mk:n suuruisen avustuksen saamista lämmittelytuvan ylläpitämistä varten kodittomille miehille sekä aterioiden jakamiseksi sen yhteydessä ²⁾.

Muut lausunnot. Erikseen on vielä lisättävä, että huoltolautakunta on eri osastojensa ja jaostojensa toimesta antanut viranomaisille ja yksityisille huoltajärjestöille tuhatmäärin yksityisiä huollonsaajia koskevia lausuntoja.

Kunnalliskodin sikala. Terveystenhoitolautakunnan huomautettua, että kunnalliskodin sikalan välittömään läheisyyteen nousseelle asutusalueelle tuottivat terveydellistä haittaa sikalan ympärille sijoitetut juoksupihat vajoineen, ja pyydettyä sanottujen juoksupihojen ja tarhojen poistamista ja sikojen siirtämistä Tervalammen työlaitokseen, hallinto-osasto päätti ³⁾, vastaukseksi antamassaan lausunnossa esittää:

- 1) että kunnalliskodin sikalaan kuuluvat juoksupihat vajoineen poistettaisiin;
- 2) että sikala saisi toistaiseksi toimia supistetussa muodossa vain sikalarakennuksessa;
- 3) että osa sioista siirrettäisiin Tervalammen työlaitoksen sikalaan, silloinkun niitä voidaan siellä vastaanottaa;

4) että, jos kunnalliskodin sikalan toiminta määrätään kokonaan lopetettavaksi, Tervalammen työlaitoksen sikala velvoitettaisiin säännöllisesti järjestämään kunnalliskodin tarpeeksi tarvittava määrä lihaa; ja

5) että kunnalliskodin sikalan toiminnan kokonaan loppuessa sen henkilökunnalle varattaisiin mahdollisuus saada olla edelleenkin kaupungin palveluksessa.

Terveystenhoitolautakunta ilmoitti sittemmin suostuneensa ehdotukseen, jonka mukaan kunnalliskodin sikala saisi toistaiseksi toimia supistetussa muodossa ja lihotussiat ja nuoret siat, yhteensä n. 100 eläintä, jätettäisiin edelleen kunnalliskodin sikalarakennukseen ⁴⁾.

B. Huoltoviraston ja huoltolaitosten toiminta

I. Henkilökunta, huoneistot, kansliatyö

Henkilökunta. Huomattavin viranhaltijakunnassa tapahtunut muutos oli huoltotoimen toimitusjohtajan vaihtuminen. Ent. maaherralle B. Sarlinille, joka huhtikuun 1 p:stä v. 1931 eli siis yli 15 vuoden ajan oli hoitanut huoltotoimen toimitusjohtajan virkaa, myönsi kaupunginvaltuusto eron virastaan marraskuun 8 p:stä lukien, jolloin hän täytti 67 vuotta.

Uudeksi toimitusjohtajaksi kaupunginvaltuusto valitsi ⁵⁾ 9 hakijasta huoltoviraston apulaisasiamiehen, varatuomari A. Asteljoen.

Avoimeksi joutunutta apulaisasiamiehen virkaa ei vielä kertomusvuoden aikana täytetty, vaan hoiti sitä oman virkansa ohella marraskuun 8 p:stä vuoden loppuun asiamies I. Arpia.

Muista muutoksista mainittakoon vain, että asiamiestoimiston notaari S. Korpela erosi virastaan elokuun 1 p:stä lukien siirtyäkseen toiseen kaupungin virkaan, minkä lisäksi viraston ja sen alaisten laitosten henkilökunnassa on tapahtunut joitakin muutoksia.

Huoneistot ym. Viraston keskuskanslia sijaitsi edelleen vuokrahuoneistossa Siltaasaarenkadun talossa n:o 3—5. Vuoden loppupuolella ryhdyttiin kuitenkin kiinteistölautakunnan aloitteen pohjalla valmistelutöihin viraston siirtämiseksi työtupien huoneistoon.

Elokuun 13 p:nä sattui V huoltokanslian huoneistossa tulipalo, joka oli syttynyt toimintaan unohdetusta sähkökeittimestä ja joka tuhosi ja vaurioitti vähäisen määrän kaupungin omaisuutta.

¹⁾ Hallinto-os. 9 p. huhtik. 111 §. — ²⁾ S:n 1 p. lokak. 285 §. — ³⁾ S:n 3 p. jouluk. 352 §. — ⁴⁾ S:n 28 p. jouluk. 418 §. — ⁵⁾ Kvsto 31 p. lokak. 617 §.

Köyhäinhoitoa varten asetetut huoltokansliat pidettiin yleisöä varten avoinna arkipäivisin klo 9—14 paitsi lauantaisin ja juhla-aattoina klo 9—13.

Kansliatyö. Köyhäinhoidon saamista koskevia anomuksia tehtiin köyhäinhoitoa varten asetettuihin huoltokanslioihin yhteensä 20 271, joiden jakautuminen ja käsittely eri kanslioiden osalta selviää taulukkoliitteestä 1. Lisäksi vastaanotettiin rekisterikansliaan sairaaloiden maksusitoumusanomuksia 5 219, joista rekisterikanslia käsitteli 3 574 ja loput valmisteltiin eri huoltokanslioissa.

Köyhäinhoitoa varten asetetuissa huoltokanslioissa vuoden kuluessa käsiteltyjen asioiden kokonaislukumäärä oli 80 663, jotka jakautuivat eri kanslioiden osalle taulukkoliitteen 11 osoittamalla tavalla. Näiden kanslioiden kodissakävijät suorittivat yhteensä 20 705 kotikäyntiä tapausten tutkimiseksi ja jakautuivat ne eri kanslioihin kuuluvien valvontapiirien kesken siten, että I kanslian osalle tuli 3 182, II 3 144, III 2 724, IV 3 133, V 3 936 ja VI (laitoskanslian) 4 586. Kanslianesimiehet toimittivat edellisten lisäksi yhteensä 1 090 tarkistuskäyntiä avustuksensaajien luona. Kanslioiden diakonissat suorittivat erityisissä tapauksissa avustusten jaon ja antoivat huoltoa perheissä, joissa oli alaikäisiä lapsia, sairaita tai muita sellaisia henkilöitä, jotka tarvitsivat erikoishuoltoa. Diakonissojen täten tekemiä kotikäyntejä oli yhteensä 13 874.

Rekisterikansliassa pidetyn avunsaajain keskusrekisterin henkilökorttien lukumäärä lisääntyi kertomusvuonna 5 625 uudella kortilla, joten rekisteri vuoden päättyessä sisälsi kaikkiaan 139 821 korttia. Henkilöasiakirjavihkojen eli ns. aktien luku kasvoi 5 218 ja oli niiden kokonaismäärä vuoden lopussa 138 798. Eriksen pidetyssä sairaala- ja lääkehoidokortistossa oli kertomusvuonna n.s. eläviä kortteja 4 400. Kansliassa käsiteltiin vuoden aikana 3 574 sairaalahoittoa koskevaa anomusta, joiden johdosta annettiin maksusitoumus sairaaloihin 1 910 tapauksessa, 613 tapauksessa varattomuustodistus, loppuosan anomuksista rautesta tai tullessa hylätyiksi. Rekisterikanslian kodissakävijät suorittivat yhteensä 2 860 tutkimuskäyntiä. Rekisterikanslian tehtäviin on lopuksi kuulunut huoltotoimintaa valaisevien tilastollisten katsausten ja tutkimusten laatiminen ja suorittaminen sekä niitä varten tarvittavan aineiston kokoaminen ja myös kaupungin ja valtion julkaisemia tilastokatsauksia varten tarpeellisten ensitietojen kerääminen ja asianomaisille viranomaisille toimittaminen.

Irtolais- ja alkoholistihuoltokansliaan ilmoitettiin tai muuten tuli sen tietoon kertomusvuoden aikana kaikkiaan 176 uutta irtolaistapausta ja 1 303 uutta alkoholistitapausta. Kanslian kodissakävijät saivat tutkittavakseen kaikkiaan 5 307 tapausta, joista uusintakäsittelyyn joutui 3 828 edellisinä vuosina rekisteröityä irtolais- ja alkoholistitapausta. Tutkimuksia ja kuulusteluja suorittivat kodissakävijät näissä tapauksissa yhteensä 10 063 ja valvontakäyntejä 1 765. Irtolaisiin kohdistuvia varoituspäätöksiä tehtiin 133, valvonta- ja jatkovalvontapäätöksiä 91, jälkivalvontapäätöksiä 120, työlaitokseen lähettämispäätöksiä 99 ja pakkotyöhön määräämispäätöksiä 5; kotikuntaan lähetettiin 36 irtolaista. Alkoholisteihin kohdistuvia varoituspäätöksiä tehtiin 1 139, valvonta- ja jatkovalvontapäätöksiä 359, jälkivalvontapäätöksiä 80 ja huoltolaan lähettämisesityksiä 150. Yksityiskohtainen selvitys vuoden aikana irtolaishuollossa olleista henkilöistä, luvultaan 619 ja alkoholistihuollossa olleista, luvultaan 1 645, on edempänä luvuissa Irtolaislakiin perustuva huolto ja Alkoholistilakiin perustuva huolto.

Asiamestotoimiston viiden eri kanslian tehtävät on v:n 1938 kertomuksessa tarkemmin selostettu, joten tässä esitetään vain kertomusvuoteen kohdistuvia numerotietoja niiden kansliatoiminnasta. Asiamestotoimiston yleiskanslian monihaaraaisista yleisluontoisista tehtävistä ei kuitenkaan asian laatuun katsoen ole esitettävissä tilastonumeroita.

Ulkokuntalaisia koskevien asiain eli A-kanslia esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 1 882 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 1 395 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan antamaa huollost. Kokonaismäärästä oli kertomusvuonna vireillepantuja uusia tapauksia 898, joista 683 koski huoltolautakunnan antamaa huoltoa. Kaikista vireillä olevista tapauksista saatiin kertomusvuonna lopullisesti selvitetyiksi 881, joista 651 huoltolautakunnan, loput lastensuojelulautakunnan.

Ulkokunnissa huollettuja helsinkiläisiä koskevien asiain eli B-kansliaan saapui vuoden varrella toisilta kunnilta korvausvaatimuksia, jotka koskivat 1 228 eri päähenkilöä, mutta nousi laskutustapausten määrä heidän kohdaltaan 2 122:een.

Valtiontapausten eli D-kanslia haki korvauksia valtiolta huoltolakien nojalla annetusta huollosta, jonka valtio lain mukaan on velvollinen korvaamaan, kaikkiaan 763 eri henkilöä koskevassa tapauksessa, ja koski niistä 633 huoltolautakunnan ja 130 lastensuojelulautakunnan antamaa huoltoa. Näiden lisäksi kanslia haki valtiolta korvausta 190 sotiinsiirtolaisen saamasta huollosta, 25 raajarikolle lautakunnan toimesta hankitusta proteesista tai muusta heidän liikuntakykyään ja toimeentulomahdollisuuttaan edistävästä apuneuvosta sekä 8 henkilölle sokeanavustuslain mukaisia kertakaikkisia sokeanavustuksia näkökyvyn parantamiseksi. Näistä hylättiin yksi proteesihakemus. Näiden tehtävien lisäksi kanslia hoiti asiat, jotka koskivat köyhäinhoidon korvauksen perimistä ja korvaussummien toimittamista valtiolle tapauksissa, joissa ulkomailla köyhäinhoitoa saaneilla oli täällä omaisuutta tai korvauskykyisiä korvausvelvollisia, ja oli täten hoidettuja tapauksia 51.

Yksityisiin elatusvelvollisiin kohdistuvien korvausasiain eli L-kanslia velkoi yksityisiltä elatusvelvollisilta korvausta 19 970 avunsaajapäähenkilölle annetusta avustuksesta, joista 16 763 koski huoltolautakunnan antamaa huoltoa — niistä 16 436 köyhäinhoitoa, 105 alkoholistihuoltoa, 2 irtolaishuoltoa ja 220 sotasiirtolaishuoltoa — sekä loput, 3 207 tapausta, lastensuojelulautakunnan antamaa huoltoa. Uusia tapauksia oli kokonaisuudessaan 1 278, joista 903 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan. Kertomusvuonna selvitettiin lopullisesti kaikkiaan 7 715 tapausta, niistä huoltolautakunnan 7 013 ja lastensuojelulautakunnan 702. Työlaitokseen kanslia lähetti työllään annettua köyhäinhoitoa korvaamaan 41 miestä ja 2 naista.

II. Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

a. Köyhäinhoitolakiin perustuva huolto

Avunsaajat

Avunsaajien lukumäärä. Varsinaisia avustuksensaajia oli yhteensä 6 587 henkilöä eli 1.9 % kaupungin kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkitystä asukasluvusta vuoden lopussa. Miehiä oli tästä luvusta 2 341, naisia 4 144 ja alle 16-vuotiaita lapsia 102. Edelliseen vuoteen verrattuna oli kokonaislukumäärässä lisäystä 328 henkilöä eli 5.2 %. Huomattava on, että lisäys koskee miltei yksinomaan miehiä, joita oli 413 eli 21.4 % enemmän kuin edellisenä vuonna, kun sensijaan naisten luku oli vähentynyt 87; lapsia oli 2 enemmän kuin edellisenä vuonna. Huolimatta pienestä lisäyksestä on varsinaisten avustettujen luku, vuotta 1944 lukuunottamatta, pienempi kuin minään vuonna v:n 1924 jälkeen.

Tilapäistä avustusta eli yksinomaan kotiaavustusta vuoden aikana alle 500 mk saaneita oli 462 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 47 henkilön eli 9.2 %:n vähennystä. Samalla kun turvautuminen köyhäinhoidon avustukseen oli varsinaisten avustuksensaajain kohdalla lisääntynyt, oli tilapäisten avunsaajain määrä edelleen alenut, mikä aleneva suunta oli jatkunut jo v:sta 1939 alkaen. Laskemalla molemmat edellä olevat avustuksensaajain ryhmät yhteen, saadaan välittömästi avustettujen luvuksi 7 049 henkilöä.

Näiden lisäksi on kotiin annetuista varsinaisista kotiaavustuksista välillisesti tullut osalliseksi 1 081 henkilöä, joista avunsaajain aviopuolisoita 311 ja lapsia 770. Laskemalla yhteen varsinaiset sekä tilapäisesti ja välillisesti avustetut, saadaan yhteissummaksi 8 130, joka henkilöluku osoittaa Helsingin kaupungin köyhäinhoidosta välittömästi tai välillisesti osalliseksi tulleiden koko määrän.

Yllä esitettyihin lukuihin sisältyvät erillään pidettävänä ryhminä on vielä mainittava muissa kunnissa avustetut, mutta Helsingissä kotipaikkaoikeutta nauttivat henkilöt, yhteensä 1 228, sekä huoltotoimen varsinaisiin määrärahoihin kuulumattomilla lahjoitusvaroilla avustetut 182 henkilöä.

Köyhäinhoitoavustusta nauttineiden henkilöiden lukumäärän kehitystä v. 1936—45 absoluuttisesti sekä suhteessa kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkittyyn kaupungin väestöön kunkin vuoden lopussa osoittaa seuraava vertailu:

	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Absoluuttiset luvut										
Varsinaiset avunsaajat	17 753	14 994	12 853	12 249	13 021	11 942	8 388	6 972	6 259	6 587
Varsinaiset+tilapäiset avunsaajat	23 499	18 872	16 141	16 053	16 657	14 424	9 554	7 672	6 768	7 049
Varsinaiset+tilapäiset+ välillises- ti avustetut	32 446	25 420	21 019	20 425	21 527	19 236	11 740	8 939	7 677	8 130
%:na väkiluvusta										
Varsinaiset avunsaajat	6.3	5.1	4.2	3.9	4.1	3.7	2.6	2.1	1.9	1.9
Varsinaiset+tilapäiset avunsaajat	8.3	6.4	5.3	5.1	5.2	4.3	2.9	2.3	2.0	2.1
Varsinaiset+tilapäiset+ välillises- ti avustetut	11.4	8.7	6.9	6.6	6.7	6.0	3.6	2.7	2.3	2.4

Seuraavassa esitetään yksityiskohtaisempia selvityksiä tärkeimmästä avunsaajien ryhmästä, varsinaisista avunsaajista. Siten oli syntymäpaikkaa koskevan selvityksen perusteella kaikista varsinaisista avunsaajista 80.8 % syntynyt muulla paikkakunnalla ¹⁾ kuin Helsingin kaupungissa. Maalaiskunnissa oli syntynyt 60.3 %, maamme kaupungeissa 34.7 %, ulkomailla 4.5 % ja 0.5 %:n syntymäpaikka oli tuntematon. Erikseen miehistä, naisista ja alle 16-vuotiaista lapsista oli muualla kuin Helsingissä syntyneitä seuraavasti:

	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Muualla ¹⁾ kuin Helsingissä syntyneitä	1 782	3 524	16	5 322
%:na varsinaisista avunsaajista	76.1	85.0	15.7	80.8

Siten siis ³/₄ miehistä ja runsaasti ⁴/₅ naisista ei kuulunut kaupungin syntyperäiseen väestöön, kun sen sijaan lapset, vähäisiä poikkeuksia lukuunottamatta, olivat helsinkiläissyntyisiä. Kertomusvuonna tässä suhteessa ilmenevä tilanne ei sanottavasti poikennut edellisistä vuosista.

Avunsaajien kotipaikkaoikeus. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus muualla kuin Helsingin kaupungissa oli 1 590 henkilöllä eli 24.1 %:lla varsinaisista avunsaajista, ja on tähän luettu myös ne henkilöt, joiden kotipaikkaoikeus oli selvittämättä tahi riidanalainen. Erikseen miehiin, naisiin ja alle 16 vuotiaisiin lapsiin nähden oli vastaava luku seuraava:

	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Muualla kuin Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavia	555	998	37	1 590
%:na varsinaisista avunsaajista	23.7	24.1	36.3	24.1

Tämän avustettavien ryhmän suuruus ja prosenteissa laskettu osuus kaikista varsinaisista avustetuista on v. 1936—45 kehittynyt seuraavasti:

	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Muualla kuin Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavien luku	3 370	2 795	2 597	2 715	2 921	2 668	1 767	1 434	1 314	1 590
%:na varsinaisista avunsaajista ...	19.0	18.6	20.2	22.2	22.4	22.3	21.1	20.6	21.0	24.1

Helsingin kaupungissa avustettujen ns. ulkokuntalaisten ja valtion tapausten osuus lähenteli siis neljättä osaa kaikista varsinaisista köyhäinhoidon avunsaajista sen edellisinä vuosina tehdessä noin viidenneksen.

Avuntarpeen syy. Avuntarpeen syynä 16 vuotta täyttäneillä avunsaajilla oli hallitsemassa asemassa sairaus, kivullosuus ja muu työkyvyttömyys, joiden osuus oli 62.4 %, josta mielisairaus 21.5 %, tuberkuloosi 5.7 %, vajaamielisyys 1.9 %, nivelreumatismi

¹⁾ Tuntematon syntymäpaikka siihen luettuna.

1.0 %, raajarikkoisuus 1.0 %, sokeus ja kuurous 0.6 % sekä muut sairaudet 30.7 %. Suuruusjärjestyksessä toisella sijalla esiintyi syynä vanhuudenheikkous 27.4 %:lla ja seuraavina aviopuolison perheensä jättäminen 1.8 %:lla, huolehtiminen avioliiton ulkopuolella syntyneestä lapsesta 1.5 %:lla, riittämätön ansio, 1.2 %:lla, työttömyys 1.1 %:lla, synnytys 0.8 %:lla, perheen suurilukuisuus 0.4 %:lla, aviopuolison kuolema 0.1 %:lla sekä tässä mainitsemattomat muut syyt 3.3 %:lla. Eri syyryhmät ovat edelliseen vuoteen verraten muuttuneet vain aivan vähäisessä määrässä. Eri sukupuolien osalta eroaa useimpien syyryhmien suhteellinen osuus toisaalta miesten ja toisaalta naisten kohdalla suhteellisen vähän. Kuitenkin on toisaalta merkittävää, että muutamissa syyryhmissä sukupuolien välinen ero oli varsin tuntuva: vanhuudenheikkous esiintyi syynä naisilla 35.7 %:lla, mutta miehillä vain 12.8 %:lla, kun taas tuberkuloosi oli syynä miehistä 10.6 %:lla ja naisista vain 2.9 %:lla sekä muu sairaus miehistä 41.1 %:lla ja naisista 24.8 %:lla. Aviopuolison kuolema, huolehtiminen aviottomista lapsista ja synnytys esiintyi syynä yksinomaan naisten kohdalla.

Ryhmittämällä eri syyryhmät muutamiksi suuremmiksi ryhmiksi havaitaan, että eri syyryhmien suhteellinen osuus prosenteissa laskettuna on kymmenvuotiskautena 1936—45 kehittynyt seuraavasti:

Avuntarpeen syy	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Vanhuudenheikkous	11.1	13.7	17.4	18.7	18.5	19.6	26.2	28.6	30.8	27.4
Mielisairaus ja vajaamielisyys.....	11.3	13.5	15.9	16.8	15.2	16.9	21.3	23.0	24.3	23.4
Muut sairaudet ¹⁾	35.2	41.7	40.8	38.7	34.7	34.3	37.3	37.4	34.9	39.0
Aviopuolison kuolema.....	0.0	0.1	0.4	0.1	0.1	0.0	0.2	0.1	0.2	0.1
Perheen suurilukuisuus.....	1.1	1.1	1.1	0.8	0.7	0.7	0.8	0.5	0.4	0.4
Epäsosiaalinen elämäntapa ²⁾	6.5	5.4	6.3	5.9	6.5	7.3	6.5	6.0	4.1	5.0
Työttömyys	28.1	16.6	12.4	13.8	19.7	15.7	2.6	0.3	0.7	1.1
Muut syyt ³⁾	6.7	7.9	5.7	5.2	4.6	5.4	5.1	4.1	4.6	3.6
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Alle 16-vuotiaiden lasten avuntarpeen syynä oli lapsen sairaus tai viallisuus 57.8 %:lla, vanhemmista johtuva seikka 15.7 %:lla ja jokin muu syy 26.5 %:lla.

Aikuisiin avunsaajiin nähden on myös selvitetty avuntarpeen pääsyyn ohella vaikuttava lisäsy, milloin se on katsottu niin huomattavaksi, että se oleellisesti vaikuttaa avustuksen tarpeeseen. Huomioonotettava lisäsy on esiintynyt 332 henkilön kohdalla, joista 91:llä oma tai perheessä esiintynyt sairaus, kivullosuus tai muuten vähentynyt työkyky, 74:llä juoppous tai muu epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus, 27:llä työttömyys sekä 27:llä riittämätön ansio, muiden lisäsyiden esiintyessä harvemmin.

Avustuksen muoto. Avustuksen mukaan mukaan avunsaajat jaetaan laitoksissa olleisiin, sijoituskodeissa yksityishoitoa saaneisiin ja kotiaavustusta nauttineihin, mutta on osa heistä saanut kahdessa muodossa annettua köyhäinhoitoa. Tämän mukaan ryhmittyvät varsinaiset avustuksensaajat seuraavasti:

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Yksinomaan laitoksissa olleita	1 238	1 883	75	3 196
» yksityishoidossa olleita	2	1	—	3
» kotiaavustusta saaneita	597	1 746	19	2 362
Laitoshoidon lisäksi kotiaavustusta saaneita	503	513	8	1 024
Laitoshoidon lisäksi yksityishoidossa olleita	1	—	—	1
Yksityishoidon lisäksi kotiaavustusta saaneita	—	1	—	1
Yhteensä	2 341	4 144	102	6 587

¹⁾ Tähän on luettu erilaiset sairaudet, sokeus, kuurous, raajarikkoisuus ja vähentynyt työkyky. —

²⁾ Tähän on luettu avunsaajan tai hänen aviopuolisonsa työhaluttomuus, huolimattomuus, juoppous ja irstas elämä, aviopuolison perheensä jättäminen ja vapausrangaistus sekä aviottoman lapsen elättäminen tai synnytys. — ³⁾ Tähän on luettu riittämätön ansio, aviolapsen synnytys sekä muut sekalaiset syyt.

Jos avunsaajat ryhmitellään Suomen virallisessa köyhäinhuoltotilastossa käytännössä olevan menettelytavan mukaan vain kolmeen ryhmään, jolloin yksityishoidon katsotaan voittavan kotiaavustuksen ja laitoshoidon molemmat edelliset, saadaan seuraava asetelma:

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia ¹⁾	Yhteensä
Laitoksissa olleita	1 742	2 396	83	4 221
Yksityishoidossa olleita	2	2	—	4
Kotiaavustusta saaneita	597	1 746	19	2 362
Yhteensä	2 341	4 144	102	6 587

Laitoshuoltoa joko yksinomaan tai yksityishoidon ja kotiaavustuksen ohella oli siis saanut 4 221 henkilöä eli 64.1 % varsinaisista avunsaajista (edellisenä vuonna 63.6 %), yksinomaan kotiaavustusta 35.8 % (edellisenä vuonna 36.3 %), yksityishoidon osuuden ollessa vain 0.1 % (edellisenä vuonna samoin 0.1 %).

Avustuksen säännöllisyys tai lyhytaikaisuus. V. 1937 aloitettua tutkimusta siitä, miten varsinaiset avunsaajat jakautuvat avustuksen säännöllisyyden tai lyhytaikaisuuden mukaan, on edelleen jatkettu. Säännölliseksi on tällöin katsottu avustus, jota kertomusvuonna on keskeytymättä annettu vähintään 6 kuukauden aikana, sekä avustus, joka täyttämättä keskeytymättömyyden vaatimusta on kestänyt vähintään 9 kuukautta. Lyhytaikaista on ollut kaikki muu avustus. Tämän perusteen nojalla saadaan seuraava taulukko säännöllistä ja lyhytaikaista avustusta v. 1945 aikana saaneista henkilöistä.

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia ¹⁾	Yhteensä
Säännöllinen	1 048	2 684	2	3 734
Lyhytaikainen	1 293	1 460	100	2 853
Yhteensä	2 341	4 144	102	6 587

Suurimmalla osalla eli 56.7 %:lla kaikista varsinaisista avunsaajista oli avustus säännöllistä. Miehet ja naiset erosivat tässä suhteessa toisistaan siten, että miehistä 44.8 %, mutta naisista 64.8 % sai säännöllistä avustusta. Lasten saama avustus oli etupäässä lyhytaikaista vain 2.0 %:n saadessa säännöllistä köyhäinhuoltoavustusta. Edelliseen vuoteen verraten oli säännöllistä avustusta saaneiden prosenttiluku miesten osalta jonkin verran alentunut, mutta naisten osalta noussut.

Edellä esitettyä jakoperustetta käyttäen on lisäksi otettu selvää, miten suuri osa varsinaisista avunsaajista on köyhäinhoidon vakinaisia asiakkaita. Tiedot on tällöin rajoitettu koskemaan viisivuotiskautta 1941—45 ja havainnot ovat seuraavat: uusia ensi kerran v. 1945 avustettuja henkilöitä oli 1 543, joista 198 heti joutui saamaan säännöllistä avustusta; koko viisivuotiskauden aikana säännöllisesti avustettuja oli 2 753 eli 41.8 % kaikista varsinaisista avunsaajista, ja on tätä ryhmää pidettävä köyhäinhoidon pysyvänä rasituksena; näiden lisäksi oli koko viisivuotiskautena avustettu vielä 1 177 henkilöä, mutta olivat he saaneet eräinä vuosina säännöllistä, eräinä taas lyhytaikaista tahi myös yksinomaan lyhytaikaista avustusta. Molempien viimeksi mainittujen ryhmien yhteissumma 3 930 osoittaa niiden henkilöiden määrää, jotka viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana enemmän tai vähemmän säännöllisesti olivat joutuneet turvautumaan köyhäinhoidon varsinaiseen avustukseen.

Avunsaajien siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan varsinaiset 16 vuotta täyttäneet avunsaajat ryhmittivät siten, että heistä oli naimattomia 51.0 %, naimisissa olevia 21.6 %, eronneita 7.0 % ja leskiä 20.4 %. Miehet ja naiset jakautuivat varsin eri tavoin siviilisäätyryhmiin: kun miehistä oli naimattomia 48.6 %, naimisissa olevia 37.3 % ja leskiä 7.2 %, oli naisista yli puolet, 52.4 % naimattomia, runsas neljäsosa eli 27.9 % leskiä ja vain 12.7 % naimisissa olevia. Eronneita oli miehistä 6.9 % ja naisista 7.0 %.

¹⁾ Kotiaavustusta saaneisiin lapsiin nähden huomattakoon, että kotiaavustus heidän kohdallaan on etupäässä käsittänyt heille henkilökohtaisesti annettuja lääkkeitä, sairaanhoitovälineitä tms.

Syntyperän mukaan oli alle 16-vuotiaista varsinaisista avunsaajista 65.7 % aviosyntyiisiä ja loput 34.3 % aviottomia. Isä oli kuollut 6 avustetulta lapselta ja 8 lapsen isästä ei ollut tietoa.

Avunsaajien ikä. Varsinaisista avunsaajista oli 98.5 % 16 vuotta täyttäneitä ja vain 1.5 % alle 16-vuotiaita lapsia. 16 vuotta täyttäneiden jakautuminen eri ikäryhmiin oli allaolevan taulukon mukainen:

I k ä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	51	2.2	62	1.5	113	1.7
20—29	215	9.2	392	9.5	607	9.4
30—39	486	20.7	497	12.0	983	15.2
40—49	599	25.6	518	12.5	1 117	17.2
50—54	235	10.0	253	6.1	488	7.5
55—59	210	9.0	315	7.6	525	8.1
60—69	295	12.6	887	21.4	1 182	18.2
70—	246	10.5	1 216	29.3	1 462	22.6
Tuntematon	4	0.2	4	0.1	8	0.1
Yhteensä	2 341	100.0	4 144	100.0	6 485	100.0

Ikäryhmitus osoittaa, että 55 vuotta täyttäneitä ja sitä vanhempia eli siis henkilöitä, joiden köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus ei enää muutu, oli miltei puolet eli 48.9 % kaikista täysikasvuista avunsaajista; naisten kohdalla tämä ryhmä oli 58.3 %, miesten kohdalla 32.1 %. Nuoremmista ikäryhmistä esiintyivät suurimpina ryhmät 40—49 ja 30—39 tehden vastaavasti 17.2 % ja 15.2 %. Miehistä kuului näihin ikäryhmiin huomattavasti suurempi osa kuin naisista, nimittäin ikäryhmään 40—49 25.6 % ja 30—39 20.7 %, naisista vastaavasti 12.5 % ja 12.0 %.

Avunsaajien ammatti. Täysikasvuiset avunsaajat jakautuivat eri ammattiryhmiin seuraavasti:

Ammatti	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	54	2.3	61	1.5	115	1.8
Maanviljelystä ja sen sivuelinkeinoja harjoittavia	23	1.0	21	0.5	44	0.7
Itsenäisäliikkeenharjoittajia	177	7.6	484	11.7	661	10.2
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	142	6.1	224	5.4	366	5.6
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	909	38.8	868	21.0	1 777	27.4
Muita työntekijöitä	824	35.2	971	23.4	1 795	27.7
Merimiehiä ja kalastajia	39	1.7	11	0.3	50	0.8
Yleisessä palveluksessa tai yksit. laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	41	1.7	59	1.4	100	1.5
Yksityisten palvelijoita	—	—	983	23.7	983	15.1
Muun elinkeinon harjoittajia	31	1.3	122	2.9	153	2.4
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	101	4.3	340	8.2	441	6.8
Yhteensä	2 341	100.0	4 144	100.0	6 485	100.0

Kuten edellisinäkin vuosina esiintyivät suurimpina ryhminä tehdas- ym. ammattityöntekijät sekä muut työntekijät, joihin luetaan ammattitaidottomat aputyöntekijät yms. ja kuului näihin kumpaankin ryhmään yhteensä yli puolet kaikista täysikasvuista avunsaajista; erikseen miehistä oli näiden ryhmien osuus miltei $\frac{3}{4}$, naisista vajaa puolet. Merkille pantava on lisäksi naisten kohdalla yksityisten palvelijoiden suhteellisen suuri ryhmä eli miltei $\frac{1}{4}$ kaikista naispuolisista avustetuista.

Alle 16-vuotiaat lapset on ryhmitetty vanhempiensa ammatin mukaan, aviosyntyiset isän ja aviottomat äidin. Näistä oli tehdas- ym. ammattityöntekijöitä 41.2 % ja muita työntekijöitä 36.3 %, muiden ammattiryhmien osuuden ollessa aivan vähäinen.

Avunsaajien asunto-olot. Avunsaajien asunto-oloja koskeva selvitys (vrt. taulukkoliite n:o 2, s. 131) osoittaa: 1 733 avunsaajaa asui 1 huoneen asunnoissa, 477 2 huoneen asun-

noissa sekä 103 kolme tai useampia huoneita käsittävissä asunnoissa. Asukkeina asui 682 ja yömajoissa 309 henkilöä, loput olivat koko vuoden laitoksissa tai olivat heidän asunto-olonsa tuntemattomat. Jos nämä laitoksissa olleet ja ne, joiden asunto-oloista ei ole ollut tietoa, jätetään laskelman ulkopuolelle, voidaan todeta, että yhden huoneen asunnoissa asui 52.5 %, kahden huoneen 14.4 %, kolmen tai useamman huoneen asunnoissa 3.1 %, asukkeina 20.6 % sekä yömajoissa 9.4 %.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään vielä tarkemmin selkoa eri avustusmuotoja käyttäen huolletuista avunsaajista, nimittäin laitoshoidtoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen, yksityishoidossa olleista ja kotiavustusta saaneista.

Laitoshoidto

Köyhäinhuoltolain nojalla hoidettiin kaikista varsinaisista avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 1 742 miestä, 2 396 naista ja 83 alle 16-vuotiasta lasta eli kaikkiaan 4 221 eri henkilöä (edellisenä vuonna 3 979).

Laitoshuoltopäivien kokonaislukumäärä oli heidän kohdallaan 864 428 (edellisenä vuonna 846 650), joten laitoksissa ollutta henkilöä kohden tuli keskimäärin 204.8 huoltopäivää (edellisenä vuonna 212.8). Keskimääräinen huoltopäiväluku aleni miesten kohdalla 194.6 päivästä 181.0:aan ja naisten kohdalla 229.3 päivästä 227.5:ään, mutta nousi lasten kohdalla 36.1 päivästä 37.2:een. Seuraava taulukko osoittaa, miten hoidokit ja huoltopäivät jakautuivat erilaisten laitosten kesken:

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1945

16 vuotta täyttäneet

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	1 742	2 396	4 138	315 362	545 980	861 342	208.2
Kaupungin omat laitokset	1 539	1 961	3 500	288 887	459 846	748 733	213.9
<i>Huoltolautakunnan alaiset</i>	<i>500</i>	<i>609</i>	<i>1 109</i>	<i>109 645</i>	<i>161 348</i>	<i>270 993</i>	<i>244.4</i>
Kunnalliskoti	420	609	1 029	93 237	160 030	253 267	246.1
Kunnalliskodin yhteydessä oleva työlaitos	128	—	128	11 543	—	11 543	90.2
Tervalammen työlaitos	43	10	53	4 865	1 318	6 183	116.7
<i>Sairaalat</i>	<i>669</i>	<i>618</i>	<i>1 287</i>	<i>41 696</i>	<i>40 533</i>	<i>82 229</i>	<i>63.9</i>
Marian sairaala	261	205	466	9 406	7 621	17 027	36.5
Kivelän sairaala	265	375	640	13 103	23 985	37 088	58.0
Tuberkuloosisairaala	181	63	244	19 120	8 820	27 940	114.5
Kulkutautisairaala	5	7	12	67	107	174	14.5
<i>Mielisairaalat ja sielullisesti sairaiden keskus-</i>							
<i>kodit</i>	<i>473</i>	<i>804</i>	<i>1 277</i>	<i>137 546</i>	<i>257 965</i>	<i>395 511</i>	<i>309.7</i>
Nikkilän sairaala	415	749	1 164	127 425	245 711	373 136	320.6
Kivelän sairaala	53	54	107	6 959	10 489	17 448	163.1
Keskuskodit	14	13	27	3 162	1 765	4 927	182.5
Muiden omistamat laitokset	271	529	800	26 475	86 134	112 609	140.8
<i>Vanhainkodit ja turvakodit</i>	<i>11</i>	<i>167</i>	<i>178</i>	<i>2 248</i>	<i>34 202</i>	<i>36 450</i>	<i>204.8</i>
Vanhainkoti Altenheim	—	7	7	—	2 444	2 444	349.1
» Annikoti	—	1	1	—	365	365	365.0
» De gamlas hem	—	6	6	—	1 733	1 733	288.8
» Hemgården	—	3	3	—	1 012	1 012	337.3
» Iitala	—	5	5	—	1 659	1 659	331.8
» Mariayhdistyksen	—	15	15	—	4 768	4 768	317.9
» Marttakoti	—	1	1	—	184	184	184.0
» Rouvasväenyhdistyksen	—	7	7	—	2 555	2 555	365.0
» Ruotsalaisenmetodistiseura-	—	5	5	—	1 552	1 552	310.4
» kunnan	—	—	—	—	—	—	—
» Vaasan ukkokoti	1	—	1	365	—	365	365.0
» Venäläisten	5	28	33	1 533	8 836	10 369	314.2
» Vesper	—	1	1	—	344	344	344.0
Lepokoti Alisalo	—	3	3	—	104	104	34.7

Jatk.

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Hoidokkia kohten	Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohten
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä		
Lepokoti Kallioniemi	—	1	1	—	365	365		365.0
Äitienkoti Ensikoti	—	31	31	—	2 052	2 052		66.2
» Solhem	—	5	5	—	369	369		73.8
Pippingsköldin hoitola	—	31	31	—	1 673	1 673		54.0
Kuhankosken tyttökoti	—	4	4	—	1 460	1 460		365.0
Naisten asuntola Valkonauha	—	11	11	—	1 424	1 424		129.5
Sokeain naisten työkoulu	—	1	1	—	139	139		139.0
» miesten työkoulu	—	—	4	331	—	331		82.8
Kuuromykkäinkoti Salmela	1	—	1	19	—	19		19.0
» Ävik	—	4	4	—	1 164	1 164		291.0
Sairaalat, parantolat y.m.s.	165	209	374	6 787	9 315	16 102		43.1
Helsingin yleisen sairaalan synnytysosasto	—	26	26	—	382	382		14.7
» » muut osastot ..	69	114	183	1 512	2 856	4 368		23.9
Suomen Punaisen Ristin sairaala	83	49	132	1 924	1 644	3 568		27.0
Turun Lääninsairaala	1	—	1	4	—	4		4.0
Salus sairaala	1	—	1	21	—	21		21.0
Erilaiset keuhkotautiparantolat	7	6	13	591	1 056	1 647		126.7
Helsingin sairaskoti	1	7	8	179	2 302	2 481		310.1
Veikkolan parantola	—	4	4	—	134	134		33.6
Invaliidisäätiön sairaala	4	4	8	62	180	242		30.3
Kaatumatautisten hoitolat	8	3	11	2 494	761	3 255		295.9
Mielisairashoitolat	87	162	249	15 939	42 617	58 556		235.2
Lapinlahden sairaala	40	41	81	1 293	1 958	3 251		40.1
Niuvanniemen sairaala	—	1	1	—	365	365		365.0
Pitkäniemen sairaala	—	1	1	—	253	253		253.0
Kellokosken sairaala	20	64	84	6 056	20 216	26 272		312.8
Seinäjoen piirisairaalat	6	14	20	1 854	4 705	6 559		328.0
Uudenkaupungin piirimielisairaala	1	25	26	365	8 305	8 670		333.5
Perttulan tylsämielisten kasvatustila ..	2	—	2	730	—	730		365.0
Vaalialan tylsämielisten lasten hoitola ..	10	9	19	2 715	3 285	6 000		315.8
Helsingin Diakonissalaitoksen Rinnekoti ..	8	10	18	2 708	3 530	6 238		346.6
Toivolän poikakoti	2	—	2	218	—	218		109.0
Alkoholistihuollot	12	—	12	1 501	—	1 501		125.1
Lapinjärven alkoholistihuoltola	7	—	7	634	—	634		90.6
Perniön alkoholistihuoltola	7	—	7	867	—	867		123.9

16 vuotta nuoremmat

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Hoidokkia kohten	Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohten
	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä		
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	52	31	83	2 050	1 036	3 086		37.2
Kaupungin omat laitokset	47	30	77	1 753	982	2 735		35.5
Huoltolautakunnan alainen	16	11	27	969	572	1 541		57.1
Kunnalliskoti	16	11	27	969	572	1 541		57.1
Sairaalat	32	19	51	633	410	1 043		20.5
Marian sairaala	18	11	29	394	202	596		20.6
Kivelän sairaala	3	1	4	34	6	40		10.0
Kulkutautisairaala	12	8	20	205	202	407		20.4
Mielisairaalat	1	—	1	151	—	151		151.0
Kivelän sairaala	1	—	1	151	—	151		151.0
Muiden omistamat laitokset	5	1	6	297	54	351		58.5
Sairaalat, parantolat yms.	4	1	5	236	54	290		58.0
Helsingin yleinen sairaala	1	1	2	10	54	64		32.0
Suomen Punaisen Ristin sairaala	2	—	2	35	—	35		17.5
Invaliidisäätiön sairaala	1	—	1	191	—	191		191.0
Mielisairashoitolat	1	—	1	61	—	61		61.0
Seinäjoen piirisairaalat	1	—	1	61	—	61		61.0

Näiden taulukoiden mukaan tuli 86.9 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 31.6 % huoltopäivistä huoltolautakunnan alaisten laitosten osalle. Eri laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa mielisairashoitoloissa oli runsaasti puolet eli 52.6 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, kunnalliskodissa ja sen yhteydessä olevassa työlaitoksessa sekä Tervalammen työlaitoksessa hoidettiin kaikista laitoshoidtoa saaneista 500 miestä, 609 naista ja 27 lasta eli yhteensä 1 136 eri henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 98 henkilön lisäystä. Näiden huoltolautakunnan omien laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Kunnalliskoti ja sen yhteydessä oleva työlaitos

Edellisenä vuonna tapahtuneesta välirauhan solmimisesta huolimatta oli laitoksen sairaalarakennus vielä jatkuvasti koko kertomusvuoden puolustusvoimien käytössä sotilassairaalana. Sanottu tilanne aiheutti huomattavia vaikeuksia laitoksen omien hoidokkien sijoittelulle ja koko laitoselämälle. Laitosten henkilökunnassa tapahtuneista tärkeimmistä muutoksista mainittakoon, että 7 vuotta virassa ollut ylihoitajatar S. Sandelin erosi maaliskuun 1 p:nä ja hänen tilalleen uudeksi ylihoitajattareksi valittiin R. Henriksson.

Hoidokit. Kunnalliskodissa ja sen yhteydessä olevassa työlaitoksessa hoidettiin kertomusvuonna 498 miestä ja 609 naista, yhteensä 1 107 täysikasvuista henkilöä, sekä 27 lasta, joista 16 poikaa ja 11 tyttöä, eli siis kaikkiaan 1 134 eri henkilöä, joista osa oli vuoden kuluessa sekä kunnalliskodissa että työlaitoksessa ja eräät useampia kertoja jommassakummassa. Yhteissummaan sisältyy sotasiirtolaisia 22 miestä ja 30 naista, yhteensä 52 henkilöä. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 724 henkilöä, vuoden varrella otettiin 410 ja poistettiin 350 henkilöä. V:een 1946 jäi siis jäljelle laitoksiin 784 henkilöä.

Poistetuista henkilöistä:

Siirtyi vapaaseen elämään	143	Karkasi laitoksesta	2
Lähetettiin kotikuntaansa	11	Kuoli	109
Lähetettiin muihin laitoksiin	85		
		Yhteensä	350

Poistuneiden määrään sisältyy 10 sotasiirtolaista, joista 3 miestä ja 7 naista.

Uusien hoidokkien saapuminen ja entisten poistuminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku eri kuukausina käy selville seuraavasta asetelmasta:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden
Tammikuu ...	42	29	727	Heinäkuu ...	24	23	663
Helmikuu	47	27	732	Elokuu	55	20	694
Maaliskuu	39	21	754	Syyskuu	21	33	716
Huhtikuu	32	28	750	Lokakuu ...	34	24	732
Toukokuu	27	31	738	Marraskuu ..	39	29	767
Kesäkuu	13	42	701	Joulukuu ...	37	43	782
				Koko vuosi	410	350	730

Huoltopäiviä oli koko vuonna 266 351, joista 254 808 kunnalliskodissa ja 11 543 työlaitoksessa. Tähän sisältyy 16 060 sotasiirtolaisten huoltopäivää. Huoltopäivät jakautuivat seuraavasti:

	Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden	
	Kunnalliskoti	Työlaitos	Yhteensä	Kunnalliskoti	Työlaitos
Miesten	93237	11 543	104 780	222	90
Naisten	160 030	—	160 030	263	—
Lasten	1 541	—	1 541	57	—
Kaikkiaan	254 808	11 543	266 351	2	90

Menot ja tulot. Kunnalliskodin ja työlaitoksen menot ja tulot olivat:

Menot	Mk	Tulot	Mk
Kunnalliskodin	18 190 393: 10	Kunnalliskodin	197 711: 05
Työlaitoksen	2 927 250: 40	Työlaitoksen	500 065: 30
Yhteiset menot	2 626 602: 75	Yhteiset tulot	1 239 544: 50
Yhteensä	23 744 246: 25	Yhteensä	1 937 320: 85

Lisäksi on vielä mainittava talousarvioon sisällymättöminä tuloerinä laitokseen sijoitettuna olleen sotaväen majoituksesta laskettu hyvitys 1 284 546: 85 mk ja puolustusvoimille luovutetun irtaimiston vuokra 37 420 mk.

Kaikki tuotannolliset laitokset tuottivat kertomusvuonna voittoa, nimittäin maanviljelys 506 829 mk, sikala 97 846: 80 mk ja pesula 132 101: 65 mk. Tuotantolaitosten yhteinen voitto oli näin ollen 736 777: 45, niiden tuotettua edellisenä vuonna tappiota 325 405: 30 mk.

Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden, lapset ja sotasiirtolaiset mukaan lukien, oli 89: 15 mk. Jos vähennetään kunnalliskodin ja työlaitoksen tulot, saadaan hoidokkipäivän nettokustannukseksi 81: 87 mk. Jos otetaan huomioon myös tuotantolaitosten voitto, alenee hoidokkipäivän nettokustannus 79: 11 mk:aan.

Hoidokkien työ. Työkykyiset hoidokit työskentelivät laitosten taloustehtävissä ja työhuoneissa sekä maanviljelyksessä, sikalassa ja pesulaitoksessa. Hoidokeista oli 54 miestä vuoden varrella korvaamassa työllään kaupungin heille aikaisemmin antamaa huoltoa ja laskettiin heidän työkorvauksensa arvo 97 802 mk:ksi.

Lääkärinhoito. Poliklinikalla käyntien luku oli 2 841, ollen suurin maaliskuussa, 288 käyntiä, ja alhaisin heinäkuussa, 162 käyntiä.

Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 109 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Vanhuudentaudit	2	25	27
Tartuntataudit	4	4	8
Hermoston taudit.....	2	4	6
Verenkiertoelinten taudit	12	25	37
Hengityselinten taudit	7	7	14
Ruoansulatuselinten taudit	1	—	1
Virtsaelinten taudit	3	1	4
Luuston ja nivelten taudit	—	3	3
Kasvaimet	2	7	9
Yhteensä	33	76	109

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Laitosten saarnaaja toimitti laitoksen kirkossa 51 suomenkielistä ja 11 ruotsinkielistä jumalanpalvelusta. Edellisissä oli osanottajina yhteensä 3 157 ja jälkimmäisissä 280 henkilöä. Erikseen on sairasosastoilla sekä Oulunkylän ja Puodinkylän haaraosastoissa pidetty säännöllisesti hartaushetkiä, joissa muutaman kerran ovat vierailleet laitoksen ulkopuolelta saapuneet papit ja kuorot. Ehtoollisjumalanpalveluksia on pidetty suomenkielellä 16 ja ruotsinkielellä 4, minkä lisäksi eri osastoissa ja yksityisten sairaitten kohdalla on järjestetty ehtoollistilaisuuksia. Myös useita lasten kastamisia on toimitettu. Lisäksi tulevat vielä ne hartausilaisuudet, joita ulkopuoliset järjestöt tai yksityiset ovat saapuneet pitämään hoidokkien viihdytykseksi.

Muuta henkistä virkistystoimintaa ovat edustaneet useat konsertit, joista mainittakoon kaupungin vakinaisen palokunnan äitienpäivänä toimeenpanema, sekä laitoksen omasta toimesta järjestetyt säännölliset elokuvaesitykset. Kirjasto oli edelleen sijoitettuna tilapäisiin suojiin, mutta sen lainaustoiminta oli kuitenkin täydessä käynnissä. Hoidokkien käytössä oli vihdoin useita kymmeniä vuosikertoja sekä suomen- että ruotsinkielisiä päivälehtiä.

Maanviljelys ja puutarhanhoito. Maanviljelystä ja puutarhanhoitoa harjoitettiin aikaisempaan tapaan laitoksen omiksi tarpeiksi pääasiallisimpien viljelyskasvien ollessa erilaisia ruokajuureksia ja keittiövihanneksia sekä rehuviljakasveja. Nettovoitto oli 506 829 mk.

Sikala. Sikakanta käsitti vuoden alussa 202 ja lopussa 176 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin 441 elävää eläintä ja 3 711 kg sianlihaa. Laitosten omaan talouteen toimitettiin 9 143 kg sianlihaa. Sikalan nettovoitto oli 97 846: 80 mk. Kaupungin elintarvikekeskuskelle myydystä sianlihasta sai laitos vakauttamispalkkiota 14 mk kiloilta.

Kun sikalan välittömään läheisyyteen on rakennettu suuri määrä uusia asuinrakennuksia, ovat asianomaiset viranomaiset määränneet sikalan toimintaa supistettavaksi, minkä vuoksi mm. kaikki siitossiat siirretään Tervalammen työlaitoksen sikalaan ja laitoksen omaan sikalaan jätetään vain n. satakunta lihotussikaa oman tarpeen täyttämiseksi.

Pesulaitos. Pesulaitoksessa pestiin ja mankeloitiin yhteensä 292 711 kg (edellisenä vuonna 230 849 kg) vaatteita. Pesulassa työskenteli 2 hoitajaa, lämmittäjämekaanikko ja 17 palkattua pesuapulaista sekä keskimäärin 8 hoidokkia päivittäin, joiden viimeksi mainittujen päivätyöstä velottiin pesualta 10 mk henkilöä kohden. Pesula tuotti voittoa 132 101: 65 mk.

Tervalammen työlaitos

Hoidokit. Laitoksessa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 152 eri henkilöä.

Köyhäinhoitolain nojalla oli näistä laitoksessa 53 eri henkilöä, joista 43 miestä ja 10 naista. Heistä oli köyhäinhoitolain 56 §:n nojalla 16 miestä ja 2 naista, 31 §:n nojalla 26 miestä ja 8 naista sekä 31 ja 56 §:ien nojalla 1 mies. Edellisestä vuodesta oli jäänyt jäljelle 3 miestä, vuoden varrella otettiin 48 miestä ja 11 naista sekä poistettiin 32 miestä ja 5 naista, joten v:een 1946 jäi 19 miestä ja 6 naista köyhäinhoitolain nojalla.

Irtolaislain nojalla hoidettiin laitoksessa kokonaishuvusta 99 eri naista. Vuoden alussa heitä oli 42, vuoden varrella otettiin ¹⁾ 65 ja poistettiin ¹⁾ 61, joten seuraavaan vuoteen jäi jäljelle 46. Poistetuista pääsi 19 lopulliseen ja 42 ehdolliseen vapauteen.

Koko laitoksen kaikkien hoidokkien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku vuorokautta kohden kuukausittain käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden
Tammikuu ..	21	6	51	Heinäkuu ..	12	12	73
Helmikuu	21	8	67	Elokuu	5	10	69
Maaliskuu ...	13	8	79	Syyskuu	5	9	64
Huhtikuu	8	11	72	Lokakuu	11	8	66
Toukokuu	11	8	76	Marraskuu .	7	9	63
Kesäkuu	5	7	75	Joulukuu ...	5	2	67
				Koko vuosi	¹⁾ 124	98	70

Huoltopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 25 562, josta köyhäinhoitolain nojalla hoidettujen 6 183 ja irtolaislain nojalla hoidettujen 19 379.

¹⁾ Niihin lukuihin nähden, jotka koskevat laitokseen otettujen ja sieltä poistettujen määriä, on otettava huomioon, etteivät ne tarkoita eri henkilöitä, sillä sama henkilö on saatettu ottaa ja poistaa laitoksesta useamman kerran vuoden aikana.

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 3 428 710: 10 mk ja bruttotulot 1 452 049: 25 mk. Maatilan puhdas tuotto oli 2 014 242: 05 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 134: 13 mk (rakennuskorjauksiin käytetyt 80 981: 85 mk huomioonottaen 137: 30 mk). Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 77: 33 mk (edellisenä vuonna 51: 84). Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan nettotuotto, saadaan tuloa yli kustannusten 1: 47 mk hoitopäivältä (vastaava nettomeno oli edellisenä vuonna 39: 30 mk).

Hoidokkien työ. Hoidokit työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, navetta-, talli-, talous-, rakennus-, metsätalous- ym. töissä, tehden kaikkiaan 20 122 työpäivää. Tästä määrästä oli työvelvollisten työpäiviä 1 231 ja köyhäinhoitolain 31 §:n nojalla laitokseen otettujen hoidokkien työpäiviä 3 723 sekä irtolaisten työpäiviä 15 168. Työvelvollisten laskettiin työllään korvanneen joko itse saamaansa tai niiden henkilöiden huoltoa, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 37 423: 45 mk:n arvosta.

Terveydenhoito. Laitoksen lääkäri kävi kerran kuukaudessa tarkastamassa hoidokkeja, ja hänen vastaanotoillaan oli kaikkiaan 300 potilasta. Lukuunottamatta paria kurkkumätätapausta ja joitakin lieviä tapaturmia sekä irtolaishoidokkien sukupuoli-tauteja, oli yleinen terveydentila laitoksessa erittäin tyydyttävä.

Henkinen huolto. Hoidokkien sielunhoidosta huolehtivat pääasiassa Vihdin seurakunnan papit käymällä pitämässä laitoksessa hartaustilaisuuksia. Lisäksi kävivät vapaakirkon puhujat kerran pitämässä hartaustilaisuuden.

Muusta henkisestä virkistystoiminnasta mainittakoon, että naishoidokkien keskuudessa toimii kolmiääninen kuoro ja että heillä kerran viikossa oli kerhoilta, jossa ommeltiin, luettiin ja laulettiin. Yhteisiä ohjelmallisia tilaisuuksia, joissa pääasiassa hoidokit huolehtivat ohjelman suorituksesta, oli kertomusvuonna 8. Kirjailijat U. Karhumäki ja T. Pekkanen sekä metsänhoitaja T. Rancken ovat pitäneet muutamia, osaksi varjokuvien havainnollistettuja esitelmiä. Vihdoin mainittakoon laitoksen 1 072 nidettä käsittävän kirjaston, helsinkiläisten päivälehtien, eräitten aikakausjulkaisujen sekä radiovastaanottimen suomat mahdollisuudet vapaa-ajan viettoon ja henkiseen virkistykseen.

Maatila. Viljelty pinta-ala käsitti kertomusvuonna peltoa ja puutarhaa 200.49 ha sekä n. 30 ha raivattua laidunmaata. Viljelykset jakautuivat eri kasvien kesken seuraavan taulukon osoittamalla tavalla, josta myös ilmenevät vastaavat kylvö- ja satomäärät:

Kasvi	Viljelysala, ha	Kylvömäärä, kg	Sato	
			Kaikkiaan, kg	Hehtaaria kohden, kg
Ruis	10.90	2 450	12 100	1 110.1
Kevätvehnä	14.69	5 750	20 850	1 419.3
Ohra	12.04	3 150	18 800	1 561.5
Herne	1.55	560	660	425.8
Kaura + rehuherne	24.90	5 830	37 262	1 083.1
Peruna	10.53	450	1 050	210.6
Lanttu	3.02	23 300	93 200	8 850.9
Rehukaali	0.90	25	81 000	26 821.2
Heinä kuiva	0.90	5	30 000	33 333.3
» tuore (AIV)	53.00	.	111 000	3 085.0
Apilansiemen	1.00	.	190 000	11 700.0
Täyskesanto	20.00	.	180	180.0
Puutarha	4.35	.	.	.
Laidun	11.08	—	—	—
Muiden viljelyksessä	24.09	.	.	.
Viljelemätön peltoala tulvan alla	7.54	—	—	—
Raivattua laidunta	30.00	—	—	—

Lannoitukseen käytettiin 1 595 kuormaa karjanlantaa, 59 000 kg kalkkikivijauhoa, 6 650 kg kalkkisalpietaria, 4 066 kg kalisuolaa, 250 kg ammoniumsulfaattia ja 1 110 kg superfosfaattia. Hevostyöpäiviä suoritettiin yhteensä 4 009. Nautakarja käsitti vuoden

alussa 116 ja lopussa 113 päättä. Koko karjan (67.8 kpl) keskituotanto oli tarkastusvuonna 1944—45 2 416 kg maitoa, 96 kg rasvaa rasvaprosentin ollessa 4.0 ja säännöllisten (47 kpl) vastaavasti 2 446 kg, 96 kg ja 3.9 prosenttia. Sikalassa oli vuoden alussa yhteensä 69 ja lopussa 97 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin 34 sikaa ja 109 porsasta. Lämpäiden luku oli vuoden alussa 18 ja lopussa 21, joista 8 karitsaa.

Sijoitus yksityishoitoon

Yksityiskoteihin hoidettavaksi oli kertomusvuonna sijoitettuna 5 täysikasvuista henkilöä, joista 3 miestä ja 2 naista. Heidän huoltopäiviensä yhteinen lukumäärä oli 1 592.

Kotiaivustukset

Kertomusvuonna jaettiin varsinaista kotiaivustusta kaikkiaan 3 387 Helsingissä asuvalle henkilölle, joista 2 362 sai yksinomaan kotiaivustusta vähintään 500 mk:n arvosta, loput olivat kotiaivustuksen ohella saaneet myös laitoshoidoa tahi olleet yksityishoidossa, kuten yhdessä tapauksessa oli laita. Tilapäistä avustusta eli kotiaivustusta alle 500 mk:n arvosta sai edellisten lisäksi 462 henkilöä. Varsinaisille avunsaajille annettusta kotiaivustuksesta tuli vielä osalliseksi 311 aviopuolisoa ja 770 lasta.

Seuraava taulukko osoittaa perhesuhteet ja lasten luvun niissä tapauksissa, joissa lapset olivat osallisina varsinaisesta kotiaivustuksesta:

Lasten luku	Perheitä, joihin kuului				Lasten luku	Perheitä, joihin kuului			
	mies ja vaimo	mies	vaimo	Perheitä yhteensä		mies ja vaimo	mies	vaimo	Perheitä yhteensä
1	56	1	150	207	5	5	—	4	9
2	37	—	69	106	6	3	—	—	3
3	31	—	31	62	7	2	—	—	2
4	10	—	12	22	Yht. 144 1 266 411				

Alle 16-vuotiaita lapsia oli näissä varsinaista kotiaivustusta saaneissa perheissä sii kaikkiaan 770 eli perhettä kohden keskimäärin 1.9 (edellisenä vuonna 1.9).

Laskemalla yhteen varsinaiset ja tilapäiset kotiaivustusta saaneet sekä kotiaivustuksesta osalliseksi joutuneet saadaan summaksi 4 930 (edellisenä vuonna 4 680), joka luku ilmaisee niiden Helsingissä asuvien kokonaismäärän, jotka suoraan tai välillisesti pääsivät nauttimaan kotiaivustuksia.

Kotiaivustukset annettiin osittain rahana, osittain ruokatavaroiden, vaatteiden, polttopuiden ym. luontoismuodossa. Rahana annettujen avustuksien osuus oli 86.4 % ja tarveaineina annettujen osuus 13.6 %. Mitä kotiaivustustasoon tulee, on sitä vuoden kuluessa elinkustannusindeksin noustessa vastaavasti korotettu. Tästä johtuen osoittaa tapauksista kohden laskettu keskimääräinen avustus nousua edellisiin vuosiin verrattuna. Tapauksista kohden kuukaudessa laskettu kotiaivustus on viime vuosina ollut seuraava:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1936	295: 65	1938	317: 15	1940	350: 95	1942	435: 26	1944	519: 28
1937	306: 04	1939	321: 68	1941	405: 58	1943	496: 19	1945	726: 90

Kertomusvuoden eri kuukausina Helsingin kaupungissa asuville jaetut kotiaivustukset sekä vastaavien avustustapausten lukumäärä näkyvät seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Koti- avustus- tapauksia	Näistä uusia avus- tustapauksia		Kotiaavustukset, mk					
		Kaik- kiaan	Syynä tyt- tömyys	Rahana	Poltto- puina	Ruoka- na	Vaat- teina	Muussa muodossa	Yhteensä
Tammikuu	1 834	117	33	867 330	127 146	16 042	9 054	7 759	1 027 331
Helmikuu	1 901	155	35	920 296	144 735	20 546	10 439	7 822	1 103 838
Maaliskuu	1 918	157	45	935 344	165 563	9 982	11 762	15 676	1 138 327
Huhtikuu	1 849	152	26	952 899	108 097	7 048	12 004	13 297	1 093 345
Toukokuu	1 793	103	6	939 263	70 925	7 570	9 330	9 341	1 036 429
Kesäkuu	1 687	80	11	1 035 069	42 545	4 272	7 497	11 898	1 101 281
Heinäkuu	1 663	52	9	1 023 495	23 800	2 820	4 761	9 337	1 064 213
Elokuu	1 741	64	9	1 157 111	11 986	2 515	2 844	11 303	1 185 759
Syyskuu	1 602	52	7	1 164 136	135 972	2 525	6 300	10 106	1 319 039
Lokakuu	1 630	83	4	1 219 145	394 830	4 940	7 046	10 245	1 636 206
Marraskuu	1 624	67	6	1 301 439	295 925	7 295	21 552	16 857	1 643 068
Joulukuu	1 635	82	9	1 597 905	186 311	6 170	10 636	25 586	1 826 608
Koko vuosi	20 877	1 144	200	13 113 432	1 707 835	91 725	113 225	149 227	15 175 444

Kotiaavustukset jaettiin avustuskanslioiden I—VI toimesta ja avustustapaukset jakautuivat niiden kesken seuraavasti:

	I	II	III	IV	V	VI	Yhteensä
Kotiaavustustapauksia.....	4 142	4 165	3 232	3 667	3 571	2 100	20 877
Näistä uusia avustustapauksia	104	132	133	109	196	470	1 144
Syynä työttömyys	3	—	12	1	33	151	200

Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuonna työtuvat toimivat entiseen tapaan kolmena osastona sijaiten kaikki osastot samassa, Helsinginkadun talossa n:o 24. Näistä osastoista

A-osaston tarkoituksena oli varata työskentelymahdollisuuksia varattomille täysi-ikäisille henkilöille, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa ja jotka vanhuuden, henkisen tai ruumiillisen sairaalloisuuden, ruumiinvamman tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi ainoastaan osittain pystyivät omalla työllään hankkimaan itselleen elatusta sekä joiden työtupiin ottaminen katsottiin yhteiskunnallisen huollon tarkoituksena mukaiseksi;

B-osaston tarkoituksena oli varata työskentelymahdollisuuksia niille alkoholisti- ja irtolaisnaisille, lähinnä valvonta-asteella oleville, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingissä ja joille ei ollut onnistuttu saamaan sopivaa ansiotyötä muualla; sekä

C-osaston tarkoituksena oli varata tilaisuutta ansioon ja itse-elatukseen varattomille, työttömyyden vuoksi yhteiskunnallista huoltoa tarvitseville työkykyisille, työhaluisille ja ilman omaa syytään työttömille naisille, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingissä.

Työskentely tapahtui A-osastolla 5 työryhmässä, joista 3 oli naisia varten, B-osastolla yhtenä ryhmänä sekä C-osastolla 3 ryhmänä. Työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa kaikille osastoille yhteisesti 300. Työtupien kaikki osastot olivat suljetuina heinäkuun 15 p:n ja elokuun 14 p:n välisen ajan.

Työtupien säännönmukaista toimintaa ovat haitanneet monet eri tekijät. Niinpä osa työtupien huonetiloista oli edelleen luovutettuna työvoimapäällikön viraston käyttöön. Raaka-aineiden, etenkin kangasalan tuotteiden saannin vaikeudesta johtui, että omista tarveaineista valmistettuja tuotteita voitiin vain rajoitetussa määrässä valmistaa. Tästä johtuen on työtupien ainoassa myymälässäkin ollut vain niukasti tavaraa kaupan. Sen sijaan asiakkaiden omista tarveaineista valmistettavien esineiden tilauksia oli tarjona enemmän kuin mitä voitiin vastaanottaa. Työtupien työsaavutusten kannalta on tuloksia heikentävästi vaikuttanut lisäksi se, että vaativampiin töihin pystyvät työntekijät ovat hakeutuneet vapaisiin töihin.

Työtuvissa valmistetuista tuotteista muodostivat pääosan erilaiset ompelu- ja räätälintyöt: kaupungin sairaaloille, muille laitoksille ja virastoille sekä varattomille kansakoulunoppilaille tehdyt vaatetusesineet, tilaustöinä valmistetut peitteet, patjat ja matot

Puutyöosastolla suoritettiin huone- ja talouskalujen korjauksia sekä tehtiin jossakin määrin uusiakin huone- ja leikkikaluja. Jalkinekorjaamossa korjattiin sekä köyhäinholdollista kotiaivustusta saavien henkilöiden että myös muunkin yleisön jalkineita.

Työntekijäin lukumäärä vaihteli ollen pienimmillään, 168, elokuun 15 p:n ja syyskuun 8 p:n sekä suurimmillaan, 200, helmikuun 25 p:n ja huhtikuun 21 p:n välisenä aikana. Työntekijäin lukumäärä oli pitkin vuotta huomattavasti talousarviossa edellytettyä alhaisempi, useiden palkanmaksukausien aikana jopa vähemmän kuin puolet siitä. Työpäivien lukumäärä koko vuonna oli 44 215.

Työtupien bruttomenot olivat 7 892 501: 45 mk ja bruttotulot 4 932 110: 10 mk, joten nettomenoksi kirjanpidon mukaan jää 2 960 391: 35 mk. Kun näiden kirjanpidon mukaisten arvojen perusteella lasketaan keskikustannus työntekijää ja työpäivää kohden, saadaan bruttomenoksi työntekijää ja työpäivää kohden 178: 50 mk (edellisenä vuonna 122: 53) ja nettomenoksi 66: 95 (edellisenä vuonna 51: 40). Jos laskelmassa otetaan vielä huomioon vuoden päättyessä myymättömänä olevan valmistevaraston sekä työainevaraston arvo, 878 868: 45 mk, supistuvat nettomenot 47: 08 mk:ksi (edellisenä vuonna 31: 30 mk) työntekijää ja työpäivää kohden.

Työtupien tuloja ja menoja koskeviin yllä esitettyihin numerotietoihin nähden on kuitenkin otettava huomioon, että niihin sisältyy menoeränä, joka aiheettomasti kertomusvuoden aikana rasitti työtupien menomomentteja työvoimapäällikön virastolta sanotun laitoksen hyväksymän laskun perusteella 75 412: 45 mk:n suuruinen saatava, jota rahatoimisto ei ole hyvittänyt työtuville sen tähden, ettei ole selvitetty, onko lasku kaupungin vaiko valtion maksettava.

Ns. ehkäisevänä huoltomuotona on työtuvilla ollut oma, joskin normaalivuotia pienempi kansantaloudellinen ja sosiaalinen merkityksensä, ja on niiden avulla joukko pääkaupungin vakinaisia asukkaita voitu estää joutumasta suoranaisen köyhäinhoitoavustuksen varaan. Niinikään työtupien erikoisosastot ovat jatkuvasti tarjonneet työmahdollisuuksia valvonnassa oleville naispuolisille alkoholisteille, irtolaisille sekä vähäiselle määrälle työttömiä.

Lopuksi on huomautettava, että työtupien A- ja C-osastoilla työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskeissa tilastollisissa selvitelyksissä luettu avunsaajiin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa, sen sijaan sisältyvät B-osastolla työskennelleet irtolais- ja alkoholistinaiset asianomaisiin irtolais- ja alkoholistitilastoihin.

Lahjoitusrahastojen koroilla avustetut

Huoltotoimen hyväksi lahjoitettujen rahastojen korkoja oli kertomusvuonna tapahtuvaa jakoa varten kertynyt seuraavasti:

Aleksandras understödrahasto ...	353: 10	Kordelinin, Alfred, avustusra-	
Bergmanin, Maria, testamentti-		hasto	11 083: 95
rahasto	503: 90	Lampan, Elsa Maria, rahasto	732: 60
Brobergin, Gustava Katharina,		Mattsson-Kivilän, Isak, puoli-	
ym. rahastot	735: 70	soiden apurahasto	10 546: 30
Elgin, Vilhelm, pauvres honteux		Sierckin, Adolf Fredrik, rahasto	352: 70
rahasto	534: 15	Sierckenin, Carl, rahasto	141: 10
Gardbergin, Lisette, rahasto	50: 40	Wavulinin, Waldemar, lahjoi-	
Grefbergin, Emma, rahasto	14 347: 95	tusrahasto	755: 85
Gripenberg, Hedvig Charlotta		Westzynthiuksen, W.J.S., testa-	
rahasto	564: 35	menttirahasto	1 243: 15
Hanellin, Carl Gustaf, rahasto ..	262: —		
Holmströmin, John, rahasto kai-			
nojen köyhien hyväksi	12 902: 05		
			Yhteensä 55 109: 25

Näistä varoista jaettiin huoltolautakunnan toimesta avustukseksi 182 eri henkilölle yhteensä 51 362: 30 mk.

Kun näillä avustuksilla ei ole lain perusteella annettun köyhäinhuollon luonnetta, ei tätä summaa ole sisällytetty huoltotoimen varsinaisiin menoihin, eikä lahjoitusvaroja

saaneita henkilöitä ole myöskään tämän kertomuksen yleisissä tilastollisissa selvityksissä otettu huomioon, mikäli he eivät ole saaneet avustusta myös köyhäinhuoltolain nojalla.

b. Irtolaislakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 619 eri henkilöä, joista 71 miestä ja 548 naista. Niinä vuosina, joina voimassa olevaan irtolaislakiin perustuvaa irtolaishuoltoa on pääkaupungissa suoritettu, on kunakin vuonna kohdistettu irtolaishuoltotoimenpiteitä seuraavasta asetelmasta ilmenevään lukumäärään eri henkilöitä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1942	69	597	666
1938	132	359	491	1943	75	629	704
1939	176	466	642	1944	63	571	634
1940	145	551	696	1945	71	548	619
1941	112	579	691				

Kuten havaitaan, oli irtolaishuollossa olleiden lukumäärä kertomusvuonna pienempi kuin kuutena edellisenä vuotena.

Kaikista kertomusvuonna huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 169, erikseen miehistä uusia 41 ja naisista 128. Eri vuosina on näiden ns. uusien irtolaisten luku ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1942	20	202	222
1938	71	171	242	1943	37	203	240
1939	79	185	264	1944	15	116	131
1940	53	238	291	1945	41	128	169
1941	35	169	204				
				Yhteensä	469	1 658	2 127

Uusien irtolaisten yhteenlaskettu määrä osoittaa niiden eri henkilöiden lukumäärän, jotka ajanjaksona 1937—45 ovat olleet irtolaishuoltotoimenpiteiden alaisina. Miehiä oli tästä kokonaisluvusta 22,0 %, joten irtolaishuolto valtaosaltaan on ollut naisten huoltoa. Mainittakoon vielä, että kertomusvuonna huollettujen 619 henkilön lisäksi käsiteltiin irtolaisina 12 naista, jotka kuitenkin vielä kertomusvuoden kuluessa siirrettiin alkoholistiinhuoltoon ja jotka tilastollisessa selvittelyssä on luettu alkoholisteihin. Seuraavassa esiintyvät selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain niissä tapauksissa, että uusien irtolaisten kohdalla olosuhteissa on ollut merkittävä ero verrattuna näihin, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä.

Syntymäpaikan mukainen ryhmittely osoittaa, että syntyperäisiä helsinkiläisiä oli kaikista irtolaisista vain 57 eli 9,2 %, erikseen miehistä 7,1 % ja naisista 9,5 %. Kaikista irtolaisista oli syntynyt, prosenteissa:

	Miehiä	Naisia	Kaikkiaan
Suomen kaupungeissa	29,6	31,0	30,9
» maalaiskunnissa	64,8	67,9	67,5
Ulkomailla	5,6	1,1	1,6

Köyhäinhoidollisen kotipaikkaoikeuden perusteella ryhmittyyvät kaikki irtolaishuollossa olevat seuraavalla tavalla:

Kotipaikka	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Helsinki	29	260	289
Helsinkiä ympäröivät kunnat ¹⁾	1	19	20
Uudenmaan läänin muut kaupungit	—	1	1
» » » maalaiskunnat	1	23	24
Suomen muut kaupungit	2	38	40
» » maalaiskunnat	6	61	67
Valtion tapaukset	12	69	81
Tuntematon ²⁾	20	77	97
Yhteensä	71	548	619

Kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa oli selvitetystä siis 289:llä eli 46.7 %:lla (edellisenä vuonna 60.4 %) erikseen uusista irtolaisista 19.5 %:lla (edellisenä vuonna 55.0 %). Muita kuin Suomen kansalaisia oli irtolaisista 4 miestä ja 4 naista. Äidinkielenä oli suomi 571:llä eli 92.2 %:lla, ruotsi 42:lla eli 6.8 %:lla ja lopulla 6:lla jokin muu kieli.

Irtolaishuollon peruste. Ne erityiset perusteet, joiden nojalla asianomaiset henkilöt ovat lain mukaan voineet joutua irtolaishuollon alaisiksi ovat: 1) kuljeksiva elämä, 2) tavanomainen työn vieroksuminen, 3) kerjuu, 4) ammattihaureus tai 5) jokin muu peruste. Ryhmittämällä irtolaiset tämän mukaisesti ja sitä perustetta silmälläpitäen, jota on katsottu pääperusteeksi heidän ensi kerran irtolaishuoltoon joutuessaan, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	10	14.1	46	8.4	56	9.1
Työn vieroksuminen	17	24.0	87	15.9	104	16.8
Kerjuu	5	7.0	2	0.3	7	1.1
Ammattihaureus	—	—	413	75.4	413	66.7
Muu peruste	39	54.9	—	—	39	6.3
Yhteensä	71	100.0	548	100.0	619	100.0

Irtolaisnaisista joutui 75.4 % huoltoon ammattihaureuden perusteella ja loput työn vieroksumisen, kuljeksivan elämän tai kerjuun nojalla. Miehistä suurin osa, 39 eli 54.9 %, otettiin huoltoon muilla perusteilla s.o. olivat henkilöitä, jotka muulla elämäntavallaan kuin haureudella tuottivat ilmeistä vaaraa yleiselle järjestykselle, turvallisuudelle tai siiveellisuudelle ³⁾, mutta usein, 17:llä eli 24.0 %:lla, huollon perusteena oli työn vieroksuminen. Loput oli huollossa kuljeksivan elämän tai kerjuun perusteella. Uusiin naispuolisiin irtolaisiin nähden oli perusteista ammattihaureuden osuus 37.5 % ja työn vieroksuminen 35.9 % sekä loput kuljeksivan elämän ja kerjuun. Vastaavasti uusilla miesirtolaisilla muiden perusteiden osuus oli 68.3 %, kuljeksivan elämän 19.5 % ja työn vieroksumisen 12.2 %.

Huoltotoimenpiteet. Irtolaisten suhteen käytettäviä huoltotoimenpiteitä ovat, kuten tunnettua, varoitus ja sen ohessa mahdollinen kotikuntaan lähettäminen, irtolaisvalvonta sekä työlaitokseen tai pakkotyöhön määrääminen, minkä lisäksi työlaitoksesta ja pakkotyöstä mahdollisesti vapautuneet irtolaiset ovat määrääjän ns. jälkivalvonnan alaisina. Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee, missä määrin käytännössä on sovellettu eri huoltomuotoja, ja on taulukkoa laadittaessa otettu huomioon kunkin irtolaisen kohdalla häneen kertomusvuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide.

¹⁾ Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin mlk. ja Kulosaari. — ²⁾ Tuntemattomien suhteellisen suuri lukumäärä johtuu etupäässä siitä, että pakkotyöhön määrätyistä ei kotipaikkaoikeutta ole selvitetty, koska kotipaikkaoikeuskysymyksellä ei heihin nähden ole huoltolautakunnan kannalta merkitystä. — ³⁾ Suurin osa näistä on ollut henkilöitä, jotka ovat syyllistyneet väkijoumalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, esim. väkijoumien luvattomaan myyntiin.

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	25	35.2	61	11.1	86	13.9
Kotikuntaan lähettäminen.....	5	7.1	32	5.8	37	6.0
Irtolaisvalvonta	2	2.8	92	16.8	94	15.2
Työlaitos	9	12.7	167	30.5	176	28.4
Pakkotyö	2	2.8	43	7.9	45	7.3
Jälkivalvonta	24	33.8	142	25.9	166	26.8
Ilman huoltotoimenpiteitä	4	5.6	11	2.0	15	2.4
Yhteensä	71	100.0	548	100.0	619	100.0

Vain varoitusasteelle jääneitä oli siis 13.9 % ja valvonta-asteelle 15.2 %, työlaitoksessa oli 28.4 % ja pakkotyössä 7.3 %. Suljetussa laitoshuollossa oli siis viimeksi sovelletun huoltotoimenpiteen mukaan yli kolmasosa, 35.7 %, kaikista irtolaishuollon alaisista henkilöistä. Aivan vuoden lopussa huoltoon joutuneisiin 15 henkilöön nähden ei ehditty kertomusvuoden puolella täytántöönpanna huoltotoimenpiteitä. Uusista irtolaisista jäi varoitusasteelle 36.7 %, valvonta-asteelle 16.5 %, työlaitoksessa oli 15.4 % ja jälkivalvonnassa 1.2 %.

Seuraavasta yhdistelmästä selviää lisäksi, missä määrin eri irtolaisiin nähden on ai-noana toimenpiteenä käytetty joko lievempiä tai suoraan ankarampia toimenpiteitä sekä missä määrin lievempien toimenpiteiden osoittauduttua tehottomiksi on siirrytty ankarampaan huoltomuotoon, minkä lisäksi siitä myös ilmenee pitemmälle huollon asteelle ehtineisiin eri vaiheissa sovelletut toimenpiteet:

Huoltotoimenpide	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Yksinomaan varoitus	25	60	85
» irtolaisvalvonta	1	84	85
» työlaitos	7	100	107
» pakkotyö	2	39	41
» jälkivalvonta	15	40	55
Varoitus + kotikuntaan lähettäminen	5	32	37
» + kotikuntaan lähettäminen + irtolaisvalvonta	—	1	1
» + kotikuntaan lähettäminen + työlaitos	—	2	2
» + irtolaisvalvonta	1	6	7
» + irtolaisvalvonta + työlaitos	—	3	3
» + työlaitos	—	2	2
» + työlaitos + jälkivalvonta	—	1	1
Irtolaisvalvonta + varoitus	—	1	1
» + työlaitos	—	17	17
» + työlaitos + jälkivalvonta	—	5	5
Työlaitos + työlaitos	—	5	5
» + pakkotyö	—	2	2
» + jälkivalvonta	4	76	80
» + jälkivalvonta + työlaitos	1	18	19
Pakkotyö + irtolaisvalvonta	—	1	1
» + työlaitos	—	2	2
» + jälkivalvonta	5	19	24
» + jälkivalvonta + pakkotyö	—	1	1
Jälkivalvonta + työlaitos	1	18	19
» + työlaitos + jälkivalvonta	—	1	1
» + pakkotyö	—	1	1
Ei toimenpidettä	4	11	15
Yhteensä	71	548	619

Työlaitokseen ja pakkotyöhön toimittamiseen nähden on huomattava, että poliisi-viranomaiset joutuivat useasti soveltamaan irtolaislain 20 §:n 3 mom:ssa olevaa sää-nöstä, jonka mukaan poliisipäällikön on ilman edellä käyviä lievempiä huoltotoimenpi-

teitä tehtävä maaherralle esitys irtolaisen lähettämisestä laitokseen, jos tämä on kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaistusta kärsimässä. Esitykset laitokseen lähettämiseksi teki poliisipäällikkö 96 ja huoltolautakunta yhdessä tapauksessa. Erinäisistä käytännöllisistä syistä on laitokseen lähettämisesitykset yleensä jätetty poliisiviranomaisten tehtäväksi. Ehdollisesti vapautettiin ennen vuoden päättymistä työlaitoksiin toimitetuista 10 miestä ja 118 naista. Työlaitoksiin palautettiin 2 ehdollisesti vapautettua miestä ja 35 naista. Lopullisesti vapautettiin työlaitoksista 1 mies ja 44 naista.

Huoltopäivien luku irtolaistyölaitoksissa oli kaikkiaan 39 023, josta 1 221 miesten ja loput naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan ryhmittyvät irtolaiset seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	41	57.7	339	61.9	380	61.4
Naineita, yhdessä asuvia	18	25.4	79	14.4	97	15.7
» erossa asuvia	7	9.9	54	9.8	61	9.8
Leskiä.....	1	1.4	25	4.6	26	4.2
Eronneita	4	5.6	51	9.3	55	8.9
Yhteensä	71	100.0	548	100.0	619	100.0

Laillistamatta yhdessä asuvia oli näistä 7 naista. Aviottomina syntyneitä oli kaikista irtolaisista 74 eli 12.0 %. Miehistä erikseen oli aviottomia 9.9 % ja naisista 12.2 %. Kodin ulkopuolella oli kasvatettu miehistä 7 ja naisista 88.

Lapsia oli kaikkiaan 157 irtolaisella yhteensä 235, joista aviottomia 109.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteelliset osuudet prosenteissa olivat irtolaishuollossa olevien keskuudessa seuraavat:

	¹⁾ 18—20 v.	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60— v.	Yhteensä
Miehiä	1.4	16.9	35.2	31.0	11.3	4.2	100.0
Naisia	9.1	42.7	31.9	13.2	2.9	0.2	100.0
Kaikki	8.2	39.7	32.3	15.2	3.9	0.7	100.0

Kaikkien miespuolisten irtolaisten keski-ikä oli 37 vuotta 3 kuukautta sekä naispuolisten 30 vuotta 8 kuukautta. Nuorin irtolaismies oli 18- ja vanhin 72-vuotias, nuorin irtolaisnainen 18- vuotias ja vanhin 84-vuotias.

Koulusivistys. Irtolaisista 26 eli 4.2 % ei ollut käynyt mitään koulua, vain osan kansakoulua oli käynyt 65 eli 10.5 %, kansakoulun käyneitä oli 472 eli 76.2 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 24 eli 3.9 %, keskikoulu-, oppikoulun lukoluokkien tai ylioppilassivistys oli 10:llä eli 1.6 %:lla ja kaupallinen tai muu ammattikoulusivistys 22:llä eli 3.6 %:lla.

Ammatti. Aikaisemmin pääasiallisesti harjoittamansa ammatin mukaan ryhmittyvät irtolaiset seuraavasti:

¹⁾ Huomattava on, että irtolaiskäsittelyä ei voida soveltaa 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	—	—	1	0.2	1	0.2
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	—	—	8	1.4	8	1.3
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	4	5.6	29	5.3	33	5.3
Liikkeenkilökuntaa:						
a) päällystöä, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	1	1.4	10	1.8	11	1.8
b) työntekijöitä	—	—	22	4.0	22	3.6
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	20	28.2	224	40.9	244	39.4
Muita työntekijöitä	41	57.8	76	13.9	117	18.9
Merimiehiä ja kalastajia	4	5.6	2	0.4	6	1.0
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	1	1.4	1	0.2	2	0.3
Yksityisten palvelijoita	—	—	108	19.7	108	17.1
Muun elinkeinon harjoittajia	—	—	4	0.7	4	0.6
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	—	—	63	11.5	63	10.2
Yhteensä	71	100.0	548	100.0	619	100.0

Mitä yksityisiin ammatteihin tulee, muodostivat apu- ja sekatyöntekijät, luvultaan 35, suurimman ja muista selvästi erottuvan ryhmän miesten joukossa.

Naisista taas oli eniten kotiapulaisia, nimittäin 108, mutta varsin huomattavina ryhminä esiintyivät myös tarjoilijat ja ravintola-apulaiset, luvultaan 94, tehdastyöntekijät, luvultaan 86, aputyöntekijät, luvultaan 61, itsenäiset ompelijat, luvultaan 22 sekä liikeapulaiset, luvultaan 20. Suurin osa irtolaisista oli tehdas- ym. ammattityöntekijäin kodeista, kaikkiaan 187, muiden työntekijäin kodeista oli lähtöisin 134 sekä maataloutta tai sen sivuelinkeinoja harjoittavien kodeista 110. Myös uudet irtolaiset ryhmittyivät sekä oman että vanhempiensa ammatin mukaan suurin piirtein suhteellisesti samalla tavoin kuin kaikki irtolaiset.

Muita tietoja. Irtolaisiin nähden on edelleen selvitetty sellaisia yhteiskunnalliselta kannalta tärkeitä seikkoja kuin heidän aikaisempaa irtolaisuuttaan, rikollisuuttaan, erinäisiä tarttuvia sairauksiaan, asumisolosuhteitaan, alkoholinkäyttöään yms.

Kaikista irtolaisista oli 425 eli 68.7 % sellaisia, joita ei ollut aikaisemmin käsitelty irtolaisuudesta tai kerjuusta. Ensimmäinen irtolaiskäsitteily oli yleensä, varsinkin naisilla, tapahtunut varhaisessa iässä. Kun otetaan huomioon nekin, jotka vasta kertomusvuonna ensi kerran joutuivat irtolaiskäsitteilyyn, havaitaan, että miehistä oli 22.6 % ja naisista 71.5 % joutunut ensi kerran irtolaisena käsiteltyksi alle 25-vuotiaina sekä vastaavasti alle 21-vuotiaina miehistä 11.3 % ja naisista 42.2 %.

Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 243 eli 39.3 % kaikista, miehistä erikseen 50 eli 70.4 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 42.6 %. Kaikista tuomituista oli 133 kaksi tai useamman kerran tuomittuja, niistä miehiä 40. Omaisuusrikokset olivat olleet irtolaisten yleisimmin tekemiä rikoksia, nimittäin 67.6 % kaikista, seuraavalla sijalla oli »muiden» rikosten osuus 16.3 %. Väkijuomalainsäädäntöön kohdistuvia rikoksia oli 11.8 % ja yksilöön kohdistuvia rikoksia 4.3 %. Rikoksista tuomitut irtolaiset olivat yleensä tehneet ensimmäisen rikoksensa nuorina, miehistä 36.0 % alle 21-vuotiaina ja 54.0 % alle 25-vuotiaina, naisista vastaavasti 44.0 % ja 65.8 %.

Sukupuolitautia oli aikaisemmin sairastanut miehistä 8 ja naisista 328 sekä kertomusvuonna 1 mies ja 32 naista; miehiä koskevat tiedot perustuvat heidän omiin ilmoituksiinsa. Keuhkotautia oli aikaisemmin sairastanut 2 miestä ja 7 naista sekä kertomusvuonna 2 miestä ja 4 naista. Mielisairaalassa oli aikaisemmin hoidettu 5 miestä ja 11 naista.

Irtolaisten väkijuomien käyttöä koskeva selvitys osoitti, että vain 28 eli 4.5 % oli raittiita, 340 eli 54.9 % käytti väkijuomia jonkin verran ja 251 eli 40.6 % juopotteli.

Kertomusvuonna asuivat irtolaiset pääasiassa seuraavasti:

Asui	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kotona	13	18.3	24	4.4	37	6.0
Asukkina	18	25.4	231	42.1	249	40.3
Yömajassa	26	36.6	103	18.8	129	20.8
Mualla ¹⁾	14	19.7	190	34.7	204	33.0
Yhteensä	71	100.0	548	100.0	619	100.0

Köyhäinhoitoa ennen kertomusvuotta oli huollossa olevista irtolaisista saanut 194 henkilöä eli 31.3 % kaikista, erikseen miehistä 49.3 % ja naisista 29.0 %. Kertomusvuonna sai heistä köyhäinhoidollista avustusta 8 miestä ja 48 naista. Heidän saamansa kotiaavustuksen määrä oli 38 351: 95 mk.

Lisäksi huollettiin heitä, lukuunottamatta irtolaistylaitoksia, köyhäinhuoltotoimenpitein muissa laitoksissa yhteensä 3 658 huoltopäivää, jotka jakautuivat seuraavalla tavalla:

Laitosryhmä	Miesten huoltopäiviä	Naisten huoltopäiviä	Huoltopäiviä kaikkiaan
Kunnalliskoti	—	700	700
Työlaitokset	—	607	607
Sairaalat	218	1 066	1 284
Tuberkuloosisairaalat	—	28	28
Mielisairaalat	46	993	1 039
Yhteensä	264	3 394	3 658

Kustannukset. Kaupunkikunnan bruttomenot irtolaishuollosta nousivat kertomusvuonna 1 761 503: 35 mk:aan. Tuloina saatiin vastaavasti korvauksina toisilta kunnilta ja yksityisiltä yhteensä 99 569 mk, joten nettomenoiksi jäi 1 661 934: 35 mk.

c. Alkoholistilakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisina oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 1 645 eri henkilöä, joista 1 447 miestä ja 198 naista, eli enemmän henkilöitä kuin yhtenäkkään aikaisempaan vuonna. Niiden vuosien aikana, joina lakimääräistä alkoholistihuoltoa Helsingin kaupungissa on suoritettu, on vuosittain huollettu seuraavat määrät alkoholisteja:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1942	493	50	543
1938	764	41	805	1943	650	98	748
1939	817	38	855	1944	509	109	618
1940	533	14	547	1945	1 447	198	1 645
1941	426	12	438				

Kertomusvuonna huollossa olleiden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 532 miestä ja 72 naista eli yhteensä 604 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatkohuoltoa, kun sensijaan ensi kerran vasta kertomusvuonna alkoholistihuoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 915 miestä ja 126 naista eli kaikkiaan 1 041 henkilöä. Näitä ns. uusia alkoholisteja on eri vuosina ollut seuraavasti:

¹⁾ Tarkoittaa lähinnä hotelleissa ja matkustajakodeissa asuvia sekä asunnottomia.

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1942	242	43	285
1938	484	24	508	1943	346	78	424
1939	315	8	323	1944	191	65	256
1940	150	4	154	1945	915	126	1 041
1941	201	8	209	Yhteensä 3 229			392 3 621

Uusien alkoholistien yhteissumma 3 621 osoittaa niiden eri henkilöiden määrää, jotka ovat joutuneet alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisiksi kuluneena yhdeksänvuotiskautena. Naisia oli näistä kaikista vain 10,8 %. On vielä mainittava, että alussa esitetyn kokonaisluvun lisäksi alkoholisteina käsiteltiin 17 henkilöä, jotka kuitenkin ennen pitkää vielä kertomusvuoden kuluessa siirrettiin irtolaishuoltokäsittelyyn ja on heidät tilastollisessa selvityksessä luettu irtolaisiin. Seuraavassa annettava selvitys kohdistuu yleensä kaikkiin kertomusvuoden aikana huollossa olleisiin alkoholisteihin, mutta on kuitenkin tärkeimmissä kohdin lisäksi julkaistu tietoja erikseen uusistakin alkoholisteista, varsinkin jos olosuhteet heidän kohdallaan ovat huomattavammin poikenneet yleiskatsauksesta.

Kaikista alkoholisteista oli syntyperäisiä helsinkiläisiä vähän yli viidesosa eli 22,4 % naisten joukossa suhteellisesti vähemmän kuin miesten. Kaikista alkoholisteista oli syntynyt prosenteissa laskien:

	Miehiä	Naisia	Yht.
Suomen kaupungeissa	46,4	38,4	45,6
» maalaiskunnissa	50,7	60,6	51,8
Ulkomailla	2,9	1,0	2,7

Muita kuin Suomen kansalaisia oli alkoholisteissa 20 henkilöä. Äidinkielenä oli suom. 1 469:llä eli 89,8 %:lla, ruotsi 163:lla eli 9,9 %:lla ja 13:lla jokin muu kieli.

Huollon peruste. Perusteita, joiden nojalla alkoholistien suhteen on ryhdytty lainmukaisiin huoltotoimenpiteisiin, erotetaan tilastossa: 1) vaarallisuus, 2) häiriö tai pahennus, 3) elatusvelvollisuuden laiminlyönti, 4) joutuminen läheisen henkilön rasitukseksi, 5) köyhäinhoidon tarve, 6) juopumuspidätykset sekä 7) vapaaehtoisuus.

Alkoholistien jakautuminen eri ryhmiin sen pääperusteen mukaan, jonka nojalla heidät ensiksi on otettu alkoholistihuoltoon, selviää seuraavasta taulukosta:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	8	0,6	1	0,5	9	0,5
Häiriö tai pahennus	335	23,2	38	19,2	373	22,7
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	107	7,4	5	2,5	112	6,8
Rasitukseksi joutuminen	138	9,5	5	2,5	143	8,7
Köyhäinhoidon tarve	12	0,8	—	—	12	0,7
Juopumuspidätykset	798	55,1	149	75,3	947	57,6
Vapaaehtoisuus	49	3,4	—	—	49	3,0
Yhteensä	1 447	100,0	198	100,0	1 645	100,0

Juopumuspidätykset olivat jatkuvasti huoltoon joutumisen perusteena suurimmalla osalla alkoholisteja, 57,6 %:lla. Toisella sijalla olivat ne, jotka olivat olleet ilmeiseksi häiriöksi tai pahennukseksi ympäristölleen, 22,7 % (edellisenä vuonna 30,8 %). Taloudellisten seikkojen, nim. elatusvelvollisuuden laiminlyönnin, omaistensa rasitukseksi joutumisen tai köyhäinhoidon tarpeen johdosta joutui huoltoon 16,2 % (edellisenä vuonna 9,2 %). Vaarallisuus oli perusteena vain 0,5 %:lla. Uusien alkoholistien kohdalla olivat eri perusteiden suhteelliset osuudet jokseenkin saman suuruiset. Vapaaehtoisena oli huollossa 49 miespuolista alkoholistia ¹⁾.

Huoltotoimenpiteet. Alkoholistien palauttamiseksi raittiiseen ja säännölliseen elämään tapaan voidaan alkoholistilain mukaan edeltävänä toimenpiteenä käyttää varoitusta ja

¹⁾ Huomattava on, että vapaaehtoisina huoltoloissa hoidetuista alkoholisteista huoltolautakunta saa virallisen tiedon vasta sen jälkeen kun asianomaiset ovat vapautuneet huoltoloista ja joutuneet ns. jälkivalvontaan.

sen yhteydessä tapahtuvaa ohjausta ja tukevaa toimintaa. Varsinaisina huoltotoimenpiteinä tulevat kysymykseen raittiusvalvonta ja hoito yleisessä alkoholistihuoltolassa. Alkoholistihuoltolasta poispäästetty henkilö on vielä sen jälkeen lain määräämän ajan raittiusvalvonnassa, jota seuraavassa nimitetään jälkivalvonnaksi. Huollossa olleiden alkoholistien ryhmittäminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toimenpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	903	62.4	130	65.7	1 033	62.8
Raittiusvalvonta	324	22.4	67	33.8	391	23.8
Huoltolahoito, täytäntöönpanematon	60	4.1	1	0.5	61	3.7
Huoltalahoito, täytäntöönpantu	76	5.3	—	—	76	4.6
Jälkivalvonta	84	5.8	—	—	84	5.1
Yhteensä	1 447	100.0	198	100.0	1 645	100.0

Alkoholistien sijoittaminen huoltolahoitukseen on useina edellisinä vuosina sota-ajasta johtuen ollut suhteellisen vähäistä. Rauhantilaan palattaessa ovat mahdollisuudet huoltalahoidon antamiseen jonkin verran parantuneet, ja on kertomusvuonna huoltalahoidossa olleiden absoluuttinen lukumäärä edelliseen vuoteen verraten huomattavasti noussut, vaikkakin se prosentuaalisesti on pienentynyt. Jos lasketaan yhteen sekä ne, jotka huoltoloihin lähetettiin tai siellä jo edellisestä vuodesta olivat, että ne, joiden kohdalla huoltolaan lähettämispäätöstä ei syystä tai toisesta kertomusvuoden aikana pantu täytäntöön, oli huoltalahoitasteella olevien osuus 8.3 %. Vertailun vuoksi on paikallaan mainita, että kaikkien niiden alkoholistien osuus, jotka olivat saaneet tai joille oli suunniteltu annettavaksi huoltalahoittoa, eli siis ryhmiin Huoltalahoito ja Jälkivalvonta luetut, oli kertomusvuonna 13.4 % kaikista huolletuista alkoholisteista sen oltua edellisessä vuonna lähes viidesosa; v. 1940 oli sanottu osuus runsas neljännes.

Uusista alkoholisteista jäi varoitusasteelle valtaosa eli 78.2 %, raittiusvalvontaan 16.0 %, huoltalahoitukseen määrättynä oli 3.7 %, kun sitä vastoin jälkivalvontaan oli uusista alkoholisteista ehtinyt vain 2.1 %.

Seuraava yhdistelmä osoittaa lisäksi, missä määrin eri alkoholisteihin nähden on ai-noana toimenpiteenä käytetty joko lievempiä tai suoraan ankarampia toimenpiteitä sekä missä määrin lievempien toimenpiteiden osoittauduttua tehottomiksi on siirrytty ankarampaan huoltomuotoon:

Huoltotoimenpide	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Yksinomaan varoitus	898	129	1 027
» raittiusvalvonta	264	61	325
» huoltalahoito, täytäntöön panematon	34	1	35
» » täytäntöönpantu	60	—	60
» jälkivalvonta	16	—	16
Varoitus + raittiusvalvonta	57	6	63
» + huoltalahoito, täytäntöönpanematon	6	—	6
» + » , täytäntöönpantu	3	—	3
Raittiusvalvonta + varoitus	—	1	1
» + huoltalahoito, täytäntöönpanematon	18	—	18
» + » täytäntöönpantu	8	—	8
» + » » + jälkivalvonta	3	—	3
Huoltalahoito, täytäntöönpantu + jälkivalvonta	64	—	64
» » + » + varoitus	2	—	2
» » + » + huoltalahoito, täytäntöönpanematon	2	—	2
Huoltalahoito, täytäntöönpantu + jälkivalvonta + huoltalahoito, täytäntöönpantu	4	—	4
Jälkivalvonta + varoitus	3	—	3
» + » + raittiusvalvonta	1	—	1
» + raittiusvalvonta	2	—	2
» + huoltalahoito, täytäntöönpantu	1	—	1
» + » » + jälkivalvonta	1	—	1
Yhteensä	1 447	198	1 645

Huoltopäivien luku alkoholistihuoltoloissa oli yhteensä 12 985, jotka kaikki olivat miesten.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäätyyn nähden ryhmittyvät alkoholistit seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	519	35.9	51	25.8	570	34.6
Naimisissa olevia	771	53.3	101	51.0	872	53.0
Leskiä	37	2.5	22	11.1	59	3.6
Eronneita	120	8.3	24	12.1	144	8.8
Yhteensä	1 447	100.0	198	100.0	1 645	100.0

Naimisissa olevista miehistä asui kuitenkin 108 ja naisista 24 erossa aviopuolisostaan. Aviottomina syntyneitä oli alkoholisteista 5.0 %, erikseen miehistä 4.0 % ja naisista 6.1 %.

Kodin ulkopuolella oli kasvatettu 5.8 % kaikista alkoholisteista.

Lapsia oli 677 alkoholistilla yhteensä 1 284, joista aviottomia 77 eli 6.0 %.

Ikä. Alkoholistihuoltoon joutuneiden ikäryhmitys osoittaa, että kaikkien 40 v. nuorempien ryhmien osuus on kasvanut. Siten oli suurin osa alkoholisteja 30—39-vuotiaita, nimittäin 39.4 %. Myös 40—49-vuotiaita oli runsaasti, 33.0 %. Alle 21-vuotiaita oli vain 0.9 % ja 50 vuotta vanhempia oli 21.9 %. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	Alle 18 v.	18—20 v.	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60— v.	Kaikkiaan
Luku	—	14	211	648	542	198	32	1 645
%	—	0.9	12.8	39.4	33.0	12.0	1.9	100.0

Kaikkien alkoholistihuollossa olleiden miesten keski-ikä oli 39 vuotta ja 1 kuukausi ja naisten 39 vuotta ja 9 kuukautta sekä uusien alkoholistien vastaavasti 34 vuotta ja 9 kuukautta sekä 38 vuotta ja 1 kuukausi. Erikseen laskettuna oli alkoholistihuoltoloissa olleiden miesten keski-ikä 40 vuotta ja 4 kuukautta. Keski-iat ovat täten yleensä alentuneet edelliseen vuoteen verraten.

Koulusivistykseltään oli alkoholisteissa 82 eli 5.0 % sellaisia, jotka eivät olleet käyneet mitään koulua, vain osan kansakoulua oli käynyt 149 eli 9.0 %, kansakoulun käyneitä oli 1 081 eli 65.7 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa käynyt oli 72 eli 4.4 %, keskikoulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 118:lla, eli 7.2 %:lla, akateemisen loppututkinon oli suorittanut 10 eli 0.6 %, kaupallinen tai muu ammattikoulusivistys oli 131:llä eli 8.0 %:lla ja kahden alkoholistin koulusivistyksestä ei ollut tietoa.

Ammatti. Ammattinsa mukaan alkoholistit jakautuivat seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	44	3.0	1	0.5	45	2.7
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	7	0.5	1	0.5	8	0.5
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	135	9.3	23	11.6	158	9.6
Liikkeenkilökontaa:						
a) päällystää, työnjohtajia, konttori-henkilökontaa	121	8.4	17	8.6	138	8.4
b) työntekijöitä	21	1.4	12	6.1	33	2.0
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	672	46.4	79	39.9	751	45.7
Muita työntekijöitä	354	24.5	42	21.2	396	24.1
Merimiehiä ja kalastajia	36	2.5	—	—	36	2.2
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	37	2.6	—	—	37	2.2
Yksityisten palvelijoita	—	—	12	6.1	12	0.7
Muun elinkeinon harjoittajia	7	0.5	4	2.0	11	0.7
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	13	0.9	7	3.5	20	1.2
Yhteensä	1 447	100.0	198	100.0	1 645	100.0

Suurimman ammattiryhmän muodostivat jatkuvasti tehdas- ym. ammattityöntekijät kuuluen siihen 45.7 % kaikista alkoholisteista. Myös muiden työntekijäin (apu- satama- ym. työntekijäin) osuus oli huomattava, 24.1 %. Seuraavina suuruusjärjestyksessä olivat itsenäiset liikkeenharjoittajat 9.6 %:lla, liikealan päällystö ja konttorihenkilökunta 8.4 %:lla sekä virkamiehet ja vapaiden ammattien harjoittajat 2.7 %:lla. Naisten keskuudessa olivat suurimpina ryhminä tehdas-, ym. ammattityöntekijät, muut työntekijät (aputyöntekijät, siivoojat yms.), itsenäiset liikkeenharjoittajat sekä liikealan päällystö ja konttorihenkilökunta.

Vanhempiensa ammatin mukaan ryhmittyvät kaikki alkoholistit siten, että 504 oli ammattityöntekijäin, 302 itsenäisten liikkeenharjoittajain, 295 muiden työntekijäin, 267 maatalousammattaja harjoittavien, 108 liikealalla työskentelevien, 71 yleisten tai yksityisten laitosten palveluskuntaan kuuluvien henkilöiden sekä 47 virkamiehien ja vapaiden ammattien harjoittajien kodeista, muiden ammattiryhmien ollessa aivan vähäisiä.

Muita tietoja. Yllä olevien selvitysten lisäksi on jatkuvasti tutkittu alkoholistien juopottelun laatua, rikollisuutta, sairauksia, niitä olosuhteita, joissa he asuvat ym. ja esitetään seuraavassa eräitä tärkeimpiä täten saatuja tietoja.

Alkoholistihuoltoon otettujen henkilöiden juopottelun ja heidän pääasiallisesti käyttämiensä väkijuomien laatua valaisee seuraava yhdistelmä:

Väkijuomien laatu	Juopottelun laatu						Alkoholisteja kaikkiaan		
	jatkuva		kausittainen		säännötön				
	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Väkevät juomat	410	19	111	15	921	161	1 442	195	1 637
Olut	2	—	—	—	2	—	4	—	4
Viini	—	1	—	—	1	2	1	3	4
Yhteensä	412	20	111	15	924	163	1 447	198	1 645

Pääasiallisesti viiniä käyttäviä oli vain neljä, minkä lisäksi 409 väkevien juomien ja oluen ryhmiin luetuista alkoholisteista käytti sitä lisäjuomana. Mainittakoon vielä, että lisäjuomana oli 108 alkoholistilla tapana käyttää teknillisiä juomia, so. denaturoitua sprüitä, eau de cologneä ym. tai myös muita huumausaineita. Väkijuomien käytön olivat alkoholistit aloittaneet seuraavan yhdistelmän osoittamassa iässä:

	Väkijuomien käyttö oli alkanut huoltoon joutuneiden ollessa						Alkoholisteja kaikkiaan
	Alle 18 v.	18—20 v.	21—24 v.	25—29 v.	30-v.	Ikä tuntematon	
Miehet	270	614	348	162	52	1	1 447
Naiset	14	41	41	48	53	1	198
Kaikki, luku	284	655	389	210	105	2	1 645
” %	17.3	39.8	23.6	12.8	6.4	0.1	100.0

Rikoksista tuomittuja ¹⁾ oli alkoholisteista 461 eli 28.0 %, joista 39 naista. Näistä oli 170 miestä ja 12 naista kaksi tai useamman kerran tuomittuja. Omaisuusrikokset olivat olleet alkoholistien yleisimmin tekemiä rikoksia, 56.1 % kaikista, yksilöön kohdistuvia rikoksia oli 12.7 %, väkijuomalainsäädäntöön kohdistuvia 10.6 % ja loput muita rikoksia. Rikoksista tuomituista alkoholisteista oli suuri osa tehnyt ensimmäisen rikoksensa sangen nuorella iällä, nim. alle 21-vuotiaana miehistä 23.0 % ja naisista 15.4 %. Jos tämä ikäraja korotetaan 25 vuoteen, niin nousevat vastaavat prosenttiluvut 44.1 %:iin ja 30.8 %:iin. Irtolaisina oli alkoholisteista ennen huoltoon joutumistaan käsitelty 234 eli 14.2 %, niistä 61 naista.

¹⁾ Tiedot perustuvat pääasiallisesti asianomaisten omiin ilmoituksiin.

Sukupuolitautilia oli ennen huoltoonjoutumisvuotta sairastanut 329 miestä ja 54 naista; kertomusvuonna näitä oli 6 miestä. Keuhkotautia oli aikaisemmin sairastanut 58 miestä ja 9 naista, kertomusvuonna 28 miestä ja 2 naista. Mielisairaaloissa ¹⁾ oli hoidettu 116 miestä ja 7 naista.

Seuraava yhdistelmä osoittaa, missä alkoholistit kertomusvuonna suurimman osan vuotta asuivat:

	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
A s u i:						
Kotona	751	51.9	79	39.9	830	50.5
Asukkina	289	20.0	67	33.9	356	21.6
Yömajassa	313	21.6	46	23.2	359	21.8
Mualla	94	6.5	6	3.0	100	6.1
Yhteensä	1 447	100.0	198	100.0	1 645	100.0

Työssä oli miehistä 1 309 eli 90.5 % ja naisista 166 eli 83.8 %. Työttömiä oli 130 miestä ja 32 naista. Pysyväisesti työkyvyttömiksi todettiin 8 miestä.

Köyhäinhuoltoavustusta oli ennen huoltoon joutumistaan saanut miehistä 487 ja naisalkoholisteista 52, yhteensä 539 henkilöä eli 32.8 % kaikista alkoholisteista. Kertomusvuonna sai köyhäinhuollon avustusta yhteensä 141 henkilöä eli 8.6 % kaikista alkoholisteista. Heidän saamansa kotiaavustuksen määrä oli kaikkiaan 225 201 mk. Lisäksi hoidettiin heitä köyhäinhuoltolain nojalla eri laitoksissa seuraavien lukujen lähemmin osoittamalla tavalla.

Laitosryhmä	Miesten huoltopäiviä	Naisten huoltopäiviä	Huoltopäiviä kaikkiaan
Kunnalliskoti	3 270	151	3 421
Työlaitokset	2 254	270	2 524
Sairaalat	3 930	568	4 498
Mielisairaalat	2 155	438	2 593
Tuberkuloosisairaalat	490	—	490
Yhteensä	12 099	1 427	13 526

Kustannukset. Kaupunkikunnan bruttokustannukset alkoholistihuollosta nousivat kertomusvuonna 1 504 495: 80 mk:aan. Tuloina saatiin vastaavasti valtiolta, muilta kunnilta ja yksityisiltä korvauksina yhteensä 64 748: 45 mk, joten kaupungin lopullisiksi nettomenoiksi jäi 1 439 747: 35 mk.

Alkoholistihuollon tulokset. Sodan päätyttyä kasvoi väkijuomien käyttö pääkaupungissa tavattoman runsaasti. Tätä osoittaa ennen kaikkea juopumuksesta pidätettyjen lukumäärän voimakas nousu. Tästä myös aiheutui, että yhä runsaammin joutui henkilöitä alkoholistihuoltoon. Uusien alkoholistien lukumäärä kasvoi suuremmaksi kuin milloinkaan aikaisemmin. Huollettavien suuri lukumäärä pakotti jonkin verran lisäämään henkilökuntaa, mutta etupäässä saatiin tulos aikaan kehittämällä työmenetelmät yksinkertaisemmiksi ja joustavammiksi sekä lisäämällä työtehoa. Vuoden loppupuolella haittasi työskentelyä laitospaikkojen puute sekä miesten että naisten kohdalla. Tämä vaikutti myös jossain määrin avohuollon tehokkuuteen. Raittiusvalvonnassa siirryttiin uuteen, tehostettuun valvontajärjestelmään ja ovat tulokset raittiusvalvonnan kohdalla osoittautuneet varsin tyydyttäväiksi. Myös varoitustapauksissa oli pakko muuttaa työmenetelmää ja tämä teki mahdolliseksi varoitettavien varsin suuren lukumäärän hallitsemisen.

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Irtolais- ja alkoholistihuoltokanslian toiminnan taustaksi esitetään edelleen eräitä selvityksiä juopumuspidätyksistä, sikäli kuin ne koskevat Helsingissä asuvia henkilöitä.

Ns. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 13 093 eri henkilöä, joista miehiä 11 480 ja naisia 1 613. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä

¹⁾ Hoidon syynä ei ole tarvinnut olla varsinainen mielisairaus, koska vaikeimpia alkoholisteja on aikaisemmin huoltolaitosten puutteessa täytynyt hoitaa mielisairaaloissa.

6 131 henkilöä enemmän. Ensi kertaa pidätettyjä oli 4 598 ja syytteeseen asetettiin 2 867 henkilöä. Pidätyskertojen luku oli kaikkiaan 26 826. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuoden aikana oli kutakin pidätettyä miestä kohden 2.00 ja kutakin naista kohden 2.42. Eniten pidätyksiä sattui loka- ja toukokuussa, vähiten heinä- ja kesäkuussa.

Viikonpäivittäin jakautuivat pidätykset siten, että lauantaisin sattui niitä runsaimmin, 17.8 % kaikista pidätyksistä. Vähimmin pidätyksiä oli sunnuntaisin. Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli alkoholisteina rekisteröityjä 2 204, sekä irtolaisina rekisteröityjä 582.

Juopumuspidätykset v. 1937—45 jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Vuosi	Helsingissä asuvien pidätykset huolto- lautakunnan tilaston mukaan			Pidätysten luku Helsingissä poliisilaitoksen tilaston mukaan	
	Helsingissä tapahtuneet	Muualla tapahtuneet	Yhteensä	Kaikkiaan	Niistä muualla asuvien pidätyksiä
1937	16 640	1 563	18 203	20 357	3 717
1938	17 464	1 604	19 068	20 155	2 691
1939	15 711	1 573	17 284	18 031	2 320
1940	13 549	1 952	15 501	16 378	2 829
1941	12 466	1 319	13 785	15 104	2 638
1942	13 795	1 484	15 279	17 922	4 127
1943	15 668	1 267	16 935	20 680	5 012
1944	10 834	526	11 360	13 021	2 187
1945	24 537	2 289	26 826	27 673	3 136

Ammatin mukaan v. 1945 pidätetyt jakautuivat seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	731	6.4	26	1.6	757	5.8
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	128	1.1	1	0.1	129	1.0
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	540	4.7	22	1.4	562	4.3
Liikehenkilökuntaa:						
a) päällystää, työnjohtajia, konttori- henkilökuntaa	317	2.8	—	—	317	2.4
b) työntekijöitä	722	6.3	341	21.1	1 063	8.1
Tehdäs. ym. ammattityöntekijöitä	5 260	45.8	705	43.7	5 965	45.6
Muita työntekijöitä	2 425	21.1	288	17.9	2 713	20.7
Merimiehiä ja kalastajia	450	3.9	—	—	450	3.4
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	294	2.5	3	0.2	297	2.3
Yksityisten palvelijoita	—	—	110	6.8	110	0.9
Muun elinkeinon harjoittajia	181	1.6	86	5.3	267	2.0
ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	432	3.8	31	1.9	463	3.5
Yhteensä	11 480	100.0	1 613	100.0	13 093	100.0

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä, syntymäpaikasta sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena ja eri viikonpäivinä on julkaistu taulukko-osastossa, taulukoissa 10 ja 11.

III. Huoltotoimen kustannukset

a. Tulot ja menot

Kaupungin talousarviossa osoitettiin huoltotointa varten v:ksi 1945 varoja yhteensä 73 770 108 mk, josta määrästä kuitenkin 2 000 000 mk kaupunginvaltuuston ja 100 000 mk kaupunginhallituksen käytettäväksi arvaamattomien tarpeiden varalta. Huoltolautakunnalle jäi siis käytettäväksi määrärahoja yhteensä 71 670 108 mk, johon sisältyi Helsingin sokeaintalosaatiölle tuleva 60 500 mk:n suuruinen avustus, minkä lisäksi kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus myönsivät vuoden varrella lautakunnalle lisämäärärahoja yhteensä ¹⁾ 21 851 065: 30 mk, josta määrästä 161 950: 35 mk viljelyspalstatoimintaa varten.

Huoltolautakunnan bruttomenot nousivat kaiken kaikkiaan ¹⁾ 95 603 227: 60 mk:aan, mutta kun siitä vähennetään Helsingin sokeaintalosaatiölle jaettu 60 500 mk:n avustus sekä viljelyspalstatoimintaan käytetyt 161 950: 35 mk, jää varsinaiseen huoltotoimintaan käytetyksi 95 380 777: 25 mk. Kun tästä huoltomenojen kokonaismäärästä vähennetään tulot 30 866 495: 80 mk, jää jäljelle 64 514 281: 45 mk, mikä summa siis osoittaa huoltolautakunnan suorittamasta varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupunkikunnalle aiheutuneet todelliset nettomenot v. 1945. Mainittuun summaan sisältyy tällöin myös alkoholistien ja irtolaisten huollosta aiheutuneet kustannukset. Edellisestä vuodesta nousivat nettomenot 21 581 809: 85 mk:lla. Nettomenot ovat kymmenvuotiskautena 1936—45 vaihdelleet seuraavasti:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1936	46 409 610: 50	1941	47 858 836: 75
1937	43 319 251: 85	1942	42 236 475: 90
1938	37 437 812: —	1943	41 433 239: 30
1939	37 559 245: —	1944	42 932 471: 60
1940	44 656 114: 05	1945	64 514 281: 45

Seuraavat taulukot ²⁾ osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautumisen eri ryhmiin v. 1945:

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan	Määrä, jolla todelliset tulot ylittävät (+) tai alittavat (—) lasketut
	Markkaa ja penniä		
Korvaukset annetusta huollosta	10 800 000 —	12 735 451 90	+ 1 935 451 90
Kunnalliskoti laitoksineen:			
Kunnalliskoti	225 000 —	197 711 05	— 27 288 95
Työlaitos	390 000 —	500 065 30	+ 110 065 30
Maanviljelys	450 000 —	815 490 —	+ 365 490 —
Sikala	710 000 —	1 194 259 65	+ 484 259 65
Pesulaitos	1 851 050 —	2 358 735 —	+ 507 685 —
Tervalammen työlaitos	1 371 250 —	1 452 049 25	+ 80 799 25
Tervalammen maatila	4 174 275 —	5 436 465 55	+ 1 262 190 55
Työtuvat	2 500 100 —	4 932 110 10	+ 2 432 010 10
Luontoisetujen korvaukset	1 002 931 —	³⁾ 1 239 544 50	+ 236 613 50
Talousarvion ulkopuolella	—	⁴⁾ 4 613 50	+ 4 613 50
Yhteensä	23 474 606 —	30 866 495 80	+ 7 391 889 80

¹⁾ Lukuunottamatta virastovaratoihin käytettyä määrärahaa, 207 526 mk. — ²⁾ Yksityiskohtai-
emmat tiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastossa. V. 30. 1945. — ³⁾ Luontoisetujen kor-
vauksista saatiin koko korvaussumma kunnalliskodista. — ⁴⁾ Tästä on 1 700 mk valtion suorittamaa
korvausta menetetystä omaisuudesta kunnalliskodille ja 2 884 mk Tervalammen työlaitokselle sekä
29: 50 mk oikeudenkäyntien nettotuloja.

Menot	Talousarvioon otetut määrä- rahat	Vuoden varrella myönnetty lisä- määrärahat	Todelliset menot tilien mukaan	Säästö (+) tai ylitys (—)
	Markkaa ja penniä			
Huoltolautakunta ja sen kansliat	6 760 063	8 087 127 20	14 721 915 40	+ 125 274 80
Kassa- ja tilitoimisto	607 500	824 677	1 422 756 30	+ 9 420 70
Asiamestotoimisto	2 233 667	2 831 936 55	5 103 243	— 37 639 45
Kunnalliskoti laitoksineen:				
Yhteiset kustannukset	1 132 465	1 495 691	2 626 602 75	+ 1 553 25
Kunnalliskoti	12 946 771	4 346 047 15	18 190 393 10	— 897 574 95
Työlaitos	2 246 566	866 750 70	2 927 250 40	+ 186 066 30
Maanviljelys	187 698	120 963	308 661	—
Sikala	870 949	225 444	1 096 412 85	— 19 85
Pesulaitos	1 316 178	939 217	2 226 633 25	+ 28 761 65
Tervalammen työlaitos	2 663 228	742 129 50	3 428 710 10	— 23 352 60
Tervalammen maatila	3 630 465	222 562 75	3 422 223 50	+ 430 804 25
Työtuvat	7 984 058	986 569 10	7 892 501 45	+ 1 078 125 65
Yksityishoito	25 000	—	14 400	+ 10 600
Sairaanhoidto	10 160 000	—	11 136 204 40	— 976 204 40
Lääkkeet ja sairaanhoidotarvikkeet ..	500 000	—	523 379 35	— 23 379 35
Suoranaiset avustukset	18 000 000	—	19 895 254 25	— 1 895 254 25
Päivähoitokustannukset	5 000	—	4 680	+ 320
Matkakulut	60 000	—	136 214	— 76 214
Hautauskulut	280 000	—	303 342 05	— 23 342 05
Viljelyspalstatointa	—	161 950 35	161 950 35	—
Yhteensä	71 609 608	1) 21 851 065 30	1) 95 542 727 60	— 2 082 054 30

Yhteiskunnallisen huollon aiheuttaman kunnallisen rasituksen suhteellisen suuruuden ja siinä ilmenevän kehityssuunnan selvittämiseksi on verrattu huoltotoimen bruttomenoja kunakin vuonna kaupungin väkilukuun, jolloin on käytetty kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkittyä väkilukua kunkin vuoden lopussa. Viimeksi kuhuneiden kymmenen vuoden aikana on täten laskettu meno asukasta kohden ollut seuraava:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1936 ...	216: 31	1938 ...	178: 91	1940 ...	191: 64	1942 ...	194: 93	1944 ...	195: 32
1937 ...	196: 92	1939 ...	181: 30	1941 ...	210: 10	1943 ...	195: 05	1945 ...	1) 281: 97

b. Annetusta huollosta perityt korvaukset

Asiamestotoimiston toimesta perittiin v. 1945 rahakorvauksina annetusta huollosta 17 489 158: 20 mk, josta 12 735 451: 90 mk koski huoltolautakunnan ja 4 753 706: 30 mk lastensuojelulautakunnan antamaa huoltoa. Perimistyö jakautui seuraavasti:

	Korvaus huolto- lautakunnan an- tamasta huol- lost, mk	Korvaus lasten- suojeulautakun- nan antamasta huollosta, mk	Yhteensä, mk
Valtiolta peritty	2 990 479: 20	830 046: 25	3 820 525: 45
Toisilta kunnilta peritty	2 771 622: 95	1 190 002: 70	3 961 625: 65
Yksityisiltä peritty	6 973 349: 75	2 733 657: 35	9 707 007: 10
Yhteensä	12 735 451: 90	4 753 706: 30	17 489 158: 20

Paitsi rahassa suoritettua korvausta sai kunta hyvitystä huoltolautakunnan ja lasten-suojelulautakunnan antamasta huollosta 50 mieheltä ja 2 naiselta Käpylän ja Tervalammen työlaitoksissa suoritettun työn muodossa. Täten saadun työkorvauksen määrä oli kertomusvuonna yhteensä 135 225: 45 mk, josta 104 043: 05 mk huoltolautakunnalta

¹⁾ Laskelman ulkopuolelle on jätetty kaupunginhallituksen käyttövaroista työttömyyden varalta myönnetty määräraha, 207 526 mk, huoltoviraston varatyöntekijän palkkiamiseksi.

saadun ja 31 182: 40 mk lastensuojelulautakunnalta saadun hoidon hyvitystä. Kaikkiaan kertyi raha- ja työkorvausta seuraavasti:

	Korvaus huolto- lautakunnan an- tamasta huol- lost, mk	Korvaus lasten- suojelulautakun- nan antamasta huollosta, mk	Yhteensä, mk
Rahasuoritukset	12 735 451: 90	4 753 706: 30	17 489 158: 20
Työllä korvattu	104 043: 05	31 182: 40	135 225: 45
Kaikkiaan	12 839 494: 95	4 784 888: 70	17 624 383: 65

Huoltolautakuntaa koskeva rahakorvausten yhteismäärä nousi edelliseen vuoteen verraten 2 232 063: 85 mk, eli 21.3 % Erikseen laskien valtiolta saatujen korvausten määrä aleni 141 987: 80 mk eli 4.5 %, kun sitä vastoin toisilta kunnilta perittyjen korvausten määrä nousi 430 138: 45 mk eli 18.4 % ja yksityisiltä perittyjen 1 943 913: 20 mk eli 38.7 %. On syytä huomauttaa, että yksityisiltä perittyjen korvausten rahamäärä oli suurempi kuin milloinkaan aikaisemmin. Samaten oli niiden suhteellinen osuus kaikista perityistä korvauksista edelleen noussut, kuten selviää seuraavasta kymmenvuotiskautta 1936—45 koskevasta asetelmasta:

Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%
1936	15.8	1938	35.6	1940	32.4	1942	35.1	1944	47.9
1937	21.7	1939	41.3	1941	34.3	1943	49.7	1945	54.8

Huoltolautakuntaa koskevien perittyjen korvausten kehityssuuntaa voidaan ilmaista vertaamalla niiden määrää huoltotoimen bruttomenoihin. Sanotut suhdeluvut julkaistaan alla kymmeneltä viime vuodelta, mutta on tällöin otettava huomioon, että kunkin kalenterivuoden aikana perityt korvaukset koskevat yleensä ei ainoastaan samana vuonna vaan useina edellisinäkin vuosina annettua huoltoa. Suhdeluvut ovat seuraavat:

Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%
1936	18.1	1938	17.0	1940	13.3	1942	17.5	1944	16.2
1937	15.6	1939	18.2	1941	15.0	1943	17.7	1945	13.3

IV. Taulukkoliteet

1. Katsaus köyhäinhoitoa varten asetettujen huoltokansliain kansliatyöhön v. 1945

	Vastaanotettuja anomuksia	Evätytjen anomusten ilmoituksia	Lähetettä huoltolautakunnan alaisia			Maksusitoumuksia			Lääke- ja sairaanhoitotarvikemääräys	Annettuja kotiaavustuksia	Suoritetuista maksuhoitokoteihin	Suoritetuista laitoshoitomaksuja	Suoritetuista matkaym. avustuksia	Annettuja hautausavustuksia	Annettuja varattomuustodistuksia	Annettuja muita todistuksia	Muita asioita	Asioita yhteensä
			kunnallis-kotiin	työläistökseen	työtupiin	sairaaloihin	päiväkohteihin	muuhin laitoksiin										
<i>Kansliat</i>																		
I	3 168	127	—	—	—	78	—	—	610	5 776	—	—	—	30	585	461	1 790	12 625
II	3 147	56	—	—	—	148	—	—	963	7 043	—	—	—	22	172	610	338	12 499
III	2 696	136	—	—	—	93	—	—	905	6 348	—	—	—	20	397	338	212	11 145
IV	3 126	227	—	—	—	106	8	—	1 610	6 093	—	—	—	19	1 274	164	491	13 118
V	3 626	88	—	—	—	155	—	—	1 085	6 005	—	—	—	35	823	812	1 704	14 333
VI	4 508	275	356	63	104	543	—	199	267	5 921	14	2 260	28	102	593	—	1 710	16 943
Yhteensä	20 271	909	356	63	104	1 123	8	199	5 440	37 186	14	2 260	28	228	3 844	2 385	6 245	80 663
<i>Kuukausi</i>																		
Tammikuu	2 019	70	30	5	29	88	—	11	588	3 403	—	255	1	23	432	187	593	7 734
Helmikuu	1 847	68	32	9	15	98	—	16	452	3 548	1	114	1	16	313	154	543	7 227
Maaliskuu	1 652	87	24	9	9	85	—	14	595	3 530	2	176	4	14	325	317	555	7 398
Huhtikuu	1 585	58	29	4	15	113	2	14	543	3 413	—	238	3	20	333	166	700	7 236
Toukokuu	1 679	75	23	1	5	95	—	12	396	2 947	—	159	2	22	336	169	538	6 459
Kesäkuu	1 684	111	15	3	4	97	3	26	401	2 922	3	226	3	17	290	281	643	6 729
Heinäkuu	1 288	43	24	—	—	101	—	10	315	2 535	1	237	1	20	234	122	342	5 273
Elokuu	1 675	76	23	5	5	82	—	22	530	3 008	—	127	2	24	277	117	475	6 448
Syyskuu	1 698	63	48	9	3	88	—	9	352	2 763	2	117	1	10	263	264	397	6 087
Lokakuu	1 262	98	39	5	10	85	—	23	416	2 762	2	291	2	13	339	356	526	6 229
Marraskuu	2 023	74	41	8	5	85	—	6	424	2 959	—	166	1	10	283	108	485	6 678
Joulukuu	1 859	86	28	5	4	106	3	36	428	3 396	3	154	7	39	419	144	448	7 165
Yhteensä	20 271	909	356	63	104	1 123	8	199	5 440	37 186	14	2 260	28	228	3 844	2 385	6 245	80 663

2. Köyhäinhoidon avunsaajat asunto-olojensa mukaan v. 1945.

Asuntomuoto	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
1 huone	417	1 291	25	1 733
2 huonetta	179	284	14	477
3 »	39	48	3	90
4— »	5	8	—	13
Asui asukkina	147	532	3	682
» yömajassa	253	56	—	309
» laitoksissa koko vuoden	653	1 280	—	1 933
Tuntematon	648	645	57	1 350
Yhteensä	2 341	4 144	102	6 587

3. Köyhäinhoidon avunsaajat avustuksen säännöllisyyden ja lyhytaikaisuuden sekä huoltomuodon mukaan v. 1945

Huoltomuoto	Säännöllistä avustusta saaneet				Lyhytaikaista avustusta saaneet ¹⁾				Avunsaajia kaikkiaan
	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä	
Yksinomaan laitoksissa olleita	671	1 287	—	1 958	567	596	75	1 238	3 196
Yksinomaan yksityishoidossa olleita	2	1	—	3	—	—	—	—	3
Yksinomaan kotiaavustusta saaneita	199	1 122	1	1 322	398	624	18	1 040	2 362
Laitoshoidossa ja yksityishoidossa olleita	1	—	—	1	—	—	—	—	1
Laitoshoidon lisäksi kotiaavustusta saaneita	175	273	1	449	328	240	7	575	1 024
Yksityishoidon lisäksi kotiaavustusta saaneita	—	1	—	1	—	—	—	—	1
Yhteensä	1 048	2 684	2	3 734	1 293	1 460	100	2 853	6 587

4. Kunnalliskodin yhteydessä olevan työlaitoksen työtoiminta v. 1945

Työtoiminnan haarat	Työtoiminnasta kertyneet tulot, mk				Siitä	
	Kunnalliskodille tehdystä töistä	Työlaitokselle tehdystä töistä	Muille laitoksille ja yksityisille tehdystä töistä	Yhteensä	Käytettyjen työtarvikkeiden arvo, mk	Nettotulot (työpalkat), mk
Puunjalostamo	111 983	752	174 779	287 514	126 029	161 485
Jalkine-työt	59 889	10 109	24 181	94 179	32 496	61 683
Sepäntyöt	75 249	—	7 779	83 028	23 434	59 594
Maalaamo	60 491	2 255	118 057	180 803	54 074	126 729
Räätälin-työt	4 788	11 625	5 704	22 117	14 143	7 974
Sekalaistyöt	79 798	23	2 965	82 786	186	82 600
Yhteensä	392 198	24 764	333 465	750 427	250 362	500 065

¹⁾ Ks. tämän kert. s. 104.

5. Irtolaishuoltoon joutuneet henkilöt heitä koske-

	18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.	
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.
Irtolaishuoltoon joutuneita kaikkiaan	1	50	6	126	6	108	13	89
<i>Pidätetty irtolaisuudesta</i>								
0 kertaa	—	4	—	47	1	44	4	45
1 kerran	1	15	5	30	3	22	5	22
2 kertaa	—	18	1	18	1	16	3	7
3 »	—	4	—	18	1	15	1	9
4— »	—	9	—	13	—	11	—	6
<i>Irtolaishuollon peruste</i>								
Kuljeksiva elämä	1	18	—	18	1	5	3	2
Työn vieroksuminen	—	15	2	29	—	14	3	9
Kerjuu	—	—	—	1	1	—	—	—
Ammattihaureus	—	17	—	78	—	89	—	78
Muu peruste	—	—	4	—	4	—	7	—
<i>Viimeisen huoltotoimenpiteen laatu</i>								
Varoitus	1	8	2	19	2	17	6	6
Kotikuntaan lähettäminen	—	19	1	10	3	1	1	1
Irtolaisvalvonta	—	9	—	22	—	16	—	16
Työlaitos	—	8	2	45	—	44	2	36
Pakkotyö	—	—	—	3	—	5	—	4
Jalkivalvonta	—	4	—	22	1	24	3	24
Ei toimenpidettä	—	2	1	5	—	1	1	2
<i>Syntymäpaikka</i>								
Helsinki	—	1	—	14	—	15	—	5
Helsinkiä ympäröivät kunnat 1)	—	1	1	7	—	1	—	2
Muut Uudenmaan läänin kaupungit	—	3	—	1	—	2	—	1
» » » maalaiskunnat	—	7	3	15	—	10	1	4
» Suomen kaupungit	—	6	1	24	—	19	4	20
» » maalaiskunnat	1	32	1	64	6	60	7	56
Ulkomaat	—	—	—	1	—	1	1	1
Tuntematon	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Asui pääasiassa v. 1945</i>								
Kotona	—	3	3	6	1	5	2	1
Asukkina	1	29	1	55	1	44	3	42
Yömajassa	—	15	1	22	3	19	7	13
Mualla	—	3	1	43	1	40	1	33
<i>Työkyky huoltovuonna</i>								
Työkykyisiä	1	50	6	126	5	108	13	89
Pysyvästi työkyvyttömiä	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Saanut köyhäinhoitoa v. 1945</i>	—	3	—	5	—	9	2	8
» » ennen huoltoon joutumista	—	8	2	17	1	27	5	27
<i>Rikollisuus</i>								
Tuomittu 0 kertaa	1	34	4	95	4	74	3	59
» 1 kerran	—	11	1	20	—	22	2	18
» 2 kertaa	—	4	—	6	2	3	3	6
» 3 »	—	—	—	—	—	2	—	2
» 4— »	—	1	1	5	—	7	5	4
Tuomittu v. 1945	—	5	1	8	1	6	4	2
<i>Väkihuomien käyttö</i>								
Raitis	—	11	—	9	1	3	—	1
Käyttää jonkin verran	1	32	6	90	3	72	7	46
Juopottelee	—	7	—	27	2	33	6	42
Tuntematon	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Pidätetty juopumuksesta v. 1945</i>								
Koko vuonna 0 kertaa	—	36	4	76	4	62	4	46
» » 1—2 »	1	10	2	33	2	28	4	21
» » 3 »	—	4	—	17	—	18	5	22
Huoltoon jouduttuaan 0 kertaa	1	44	6	96	6	79	10	54
» » 1—2 »	—	4	—	22	—	18	1	17
» » 3— »	—	2	—	8	—	11	2	18
<i>Käsitelty myös alkoholistina v. 1945</i>	—	—	—	4	—	4	2	1
<i>Sairasti sukupuolitauteja v. 1945</i>	—	13	—	15	—	2	—	2
» keuhkotautia v. 1945	—	—	—	1	—	1	—	2

1) Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin maalaiskunta ja Kulosaari.

vien henkilötietojen mukaan ja ikäluokittain v. 1945

35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki ikäluokat		
Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M. sp.
12	86	17	45	5	27	3	13	5	3	3	1	71	548	619
4	48	10	27	3	22	1	12	3	2	2	—	28	251	279
3	12	3	9	1	2	2	—	2	1	—	1	25	114	139
2	13	3	6	1	1	—	1	—	—	1	—	12	80	92
1	6	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	3	55	58
2	7	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	3	48	51
2	2	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	10	46	56
5	11	5	4	1	3	—	2	1	—	—	—	17	87	104
—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	1	1	5	2	7
—	73	—	40	—	24	—	11	—	3	—	—	—	413	413
5	—	9	—	3	—	3	—	2	—	2	—	39	—	39
5	6	4	5	2	—	2	—	1	—	—	—	25	61	86
1	17	1	6	—	—	—	—	—	—	—	1	5	32	37
1	20	1	8	—	6	—	—	—	—	—	—	2	92	94
—	18	2	4	—	2	—	4	1	—	2	—	9	167	176
4	24	8	22	3	4	—	4	—	1	—	—	2	43	45
1	1	1	—	—	15	1	5	3	2	1	—	24	142	166
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	11	15
3	7	1	8	—	—	—	2	1	—	—	—	5	52	57
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	12	13
—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	8	9
1	4	1	6	—	6	1	—	1	—	—	—	8	52	60
1	24	7	7	1	7	—	3	1	—	—	—	15	110	125
7	50	6	23	3	12	1	7	2	3	3	1	37	308	345
—	—	1	1	1	2	1	—	—	—	—	—	4	6	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	6	1	1	1	2	2	—	1	—	—	—	13	24	37
5	26	4	16	2	12	1	6	—	1	—	—	18	231	249
3	13	8	13	1	4	—	2	2	1	1	1	26	103	129
2	41	4	15	1	9	—	5	2	1	2	—	14	190	204
12	86	17	45	5	27	3	13	5	3	3	1	70	548	618
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	7	1	9	—	5	1	2	2	—	2	—	8	48	56
8	28	10	26	1	15	1	10	5	1	2	—	35	159	194
1	53	4	21	2	11	2	6	—	1	—	1	21	355	376
3	12	4	10	—	4	—	3	—	—	—	—	10	100	110
4	11	1	5	—	3	1	3	1	—	1	—	13	41	54
1	4	2	3	1	4	—	1	1	—	—	—	5	16	21
3	6	6	6	2	5	—	—	3	2	2	—	22	36	58
2	4	4	—	—	1	—	—	3	—	—	—	15	26	41
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	27	28
6	32	8	15	3	10	2	3	1	1	2	—	39	301	340
6	53	9	30	2	17	1	10	4	1	1	—	31	220	251
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	47	9	14	4	11	2	8	1	2	2	1	35	303	338
4	17	2	11	—	7	1	3	3	1	1	—	20	131	151
3	22	6	20	1	9	—	2	1	—	—	—	16	114	130
8	55	11	16	5	13	2	8	2	2	2	1	53	368	421
2	18	3	13	—	6	1	4	3	1	1	—	11	103	114
2	13	3	16	—	8	—	1	—	—	—	—	7	77	84
1	1	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—	5	12	17
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	32	33
1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	4	6

6. Irtolaishuoltoon joutuneet henkilöt heitä koskevien henkilötietojen ja huollon perusteen mukaan v. 1945

Huoltoon joutuneita koskevat henkilötiedot	Irtolaishuollon peruste										Huoltoon joutuneita kaikkiaan		
	Kuljek- siva elämä		Työn vieroksu- minen		Kerjuu		Am- matti- hau- reus	Muu peruste					
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.	
Irtolaishuoltoon joutuneita kaikkiaan	10	46	17	87	5	2	413	39	—	71	548	619	
<i>Siviilisääty</i>													
Naimattomia	7	39	9	58	3	1	241	22	—	41	339	380	
Naineita, yhdessä asuvia	1	2	5	10	1	1	66	11	—	18	79	97	
Naineita, erossa asuvia	2	1	3	6	—	—	47	2	—	7	54	61	
Leskiä	—	2	—	4	—	—	19	1	—	1	25	26	
Eronneita	—	2	—	9	1	—	40	3	—	4	51	55	
<i>Syntyperä ja kasvatusta paikka</i>													
Aviosyntyisiä	8	43	14	72	5	1	364	37	—	64	480	544	
kotona kasvatettuja	7	35	12	65	5	1	327	35	—	59	428	487	
kodin ulkopuolella kasvatettuja	1	8	2	7	—	—	37	2	—	5	52	57	
Aviottomia	2	3	3	15	—	1	48	2	—	7	67	74	
kotona kasvatettuja	1	1	3	5	—	—	25	1	—	5	31	36	
kodin ulkopuolella kasvatettuja	1	2	—	10	—	1	23	1	—	2	36	38	
Syntyperä tuntematon	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	
kotona kasvatettuja	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	
kodin ulkopuolella kasvatettuja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
<i>Ammattiryhmä</i>													
Virkamiehiä yms.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	—	2	—	—	—	—	6	—	—	—	8	8	
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	—	3	2	7	—	—	19	2	—	4	29	33	
Liikkeenkilökuntaa:													
a) päällystää, työnjohtajia	—	2	—	1	—	—	7	1	—	1	10	11	
b) työntekijöitä	—	2	—	5	—	—	15	—	—	—	22	22	
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä ..	2	17	4	49	1	—	158	13	—	20	224	244	
Muita työntekijöitä	7	4	11	13	4	—	59	19	—	41	76	117	
Merimiehiä ja kalastajia	1	—	—	—	—	—	2	3	—	4	2	6	
Yleisten laitosten palveluskuntaa ...	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	2	
Yksityisten palvelioida	—	13	—	9	—	—	86	—	—	—	108	108	
Muun elinkeinon harjoittajia	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	4	4	
Ilman varsinaista tai tunnettua elin- keinoa olevia	—	3	—	2	—	2	56	—	—	—	63	63	

7. Irtolais- tai alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt rikollisuutensa, irtolaisuutensa tai väkijuomien käytön alkamisiän mukaan v. 1945

Huoltoon joutuneiden rikollisuus, irtolaisuus tai väkijuomien käyttö alkoi heidän ollessaan	Irtolaishuoltoon joutuneet						Alkoholistihuoltoon joutuneet								
	Teki ensimmäisen rikoksen			Joutui ensimmäiseen irtolaiskäsitteilyyn			Teki ensimmäisen rikoksen			Joutui ensimmäiseen irtolaiskäsitteilyyn			Alkoi käyttää väkijuomia		
	Mp.	Np.	M.sp.	Mp.	Np.	M.sp.	Mp.	Np.	M.sp.	Mp.	Np.	M.sp.	Mp.	Np.	M.sp.
Alle 18 v.	9	29	38	5	39	44	26	1	27	20	5	25	270	14	284
18—20 »	9	56	65	3	192	195	71	5	76	17	12	29	614	41	655
21—24 »	9	42	51	8	161	169	89	6	95	46	13	59	348	41	389
25—29 »	8	41	49	11	68	79	86	2	88	36	9	45	162	48	210
30—34 »	9	13	22	14	50	64	79	9	88	30	5	35	33	35	68
35—39 »	2	6	8	10	24	34	37	10	47	11	8	19	14	14	28
40—44 »	2	1	3	10	9	19	22	2	24	7	7	14	3	3	6
45—49 »	1	2	3	4	3	7	3	1	4	1	2	3	2	1	3
50—54 »	—	—	—	2	—	2	3	1	4	2	—	2	—	—	—
55—59 »	1	—	1	4	—	4	—	—	—	1	—	1	—	—	—
60— »	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ikä ilmoittam.	—	3	3	—	1	1	6	2	8	2	—	2	1	1	2
Kaikkiaan	50	193	243	71	548	619	422	39	461	173	61	234	1 447	198	1 645

8. Alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt heitä koskevien henkilötietojen mukaan ikäluokittain v. 1945

	18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki ikäluokat		
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.
Alkoholistihuoltoon joutuneita kaikkiaan	13	1	70	8	121	12	257	40	315	36	296	44	174	28	112	21	62	3	27	51	447	198	1 645
<i>Alkoholistihuollon peruste</i>																							
Vaarallisuus	—	—	1	—	—	—	1	—	3	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	8	1	9
Häiriö tai pahennus	1	—	4	3	20	2	48	6	84	6	65	7	58	10	28	2	18	—	9	2	335	38	373
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti.....	—	—	2	1	6	1	26	1	30	—	26	1	11	1	5	—	1	—	—	—	107	5	112
Läheisen henkilön rasitukseksi joutumisen	1	—	10	—	15	1	24	1	27	1	32	—	11	1	10	—	6	1	2	—	138	5	143
Köyhäinhoidon tarve	—	—	—	—	—	—	3	—	2	—	3	—	3	—	1	—	—	—	—	—	12	—	12
Juopumuspidätykset	11	1	52	4	77	8	143	32	161	29	155	35	88	16	61	19	34	2	16	3	798	149	947
Vapaaehtoisuus.....	—	—	1	—	3	—	12	—	8	—	13	—	2	—	7	—	3	—	—	—	49	—	49
<i>Huoltotoimenpiteen laatu</i>																							
Varoitus	13	1	60	6	93	8	178	27	193	22	151	30	99	17	67	14	34	1	15	4	903	130	1 033
Raittiusvalvonta	—	—	6	2	16	4	47	13	66	14	87	14	52	11	27	6	13	2	10	1	324	67	391
Huoltolahoito, täytöntöönpanematon ...	—	—	2	—	3	—	9	—	8	—	22	—	7	—	4	1	4	—	1	—	60	1	61
Huoltolahoito, täytöntöönpantu	—	—	—	—	6	—	5	—	23	—	23	—	9	—	7	—	3	—	—	—	76	—	76
Jälkivalvonta	—	—	2	—	—	—	18	—	25	—	13	—	7	—	7	—	8	—	1	—	84	—	84
<i>Syntymäpaikka</i>																							
Helsinki	7	1	29	2	38	3	75	7	68	7	58	6	31	2	21	4	4	—	3	2	334	34	368
Helsinkiä ympäröivät kunnat ¹⁾	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	4	—	1	—	1	—	—	—	1	—	11	—	11
Muut Uudenmaan l:n kaupungit	1	—	—	—	—	1	4	1	6	—	5	1	3	—	2	—	—	—	1	—	22	3	25
Muut Uudenmaan l:n maalaiskunnat	—	—	7	—	3	—	20	4	24	1	24	1	14	4	13	2	11	—	1	—	117	12	129
Muut Suomen kaupungit	2	—	15	4	29	1	57	8	78	10	64	8	30	3	25	3	11	1	5	1	316	39	355
Muut Suomen maalaiskunnat	3	—	18	2	46	7	94	19	129	18	132	28	90	18	47	12	30	2	16	2	605	108	713
Ulkomaat	—	—	1	—	3	—	5	1	10	—	9	—	5	1	3	—	6	—	—	—	42	2	44

¹⁾ Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin maalaiskunta ja Kulosaari.

9. Alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt heidän elämänsä koskevien tietojen mukaan ikäluokittain v. 1945

	Alle 20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40— v.		Kaikki ikäluokat		
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.
Alkoholistihuoltoon joutuneita kaikkiaan	13	1	70	8	121	12	257	40	315	36	671	101	1 447	198	1 645
<i>Asui pääasiassa v. 1945</i>															
Kotona	11	1	35	2	58	3	140	16	166	12	341	45	751	79	830
Asukkina	1	—	22	5	38	5	48	18	57	14	123	25	289	67	356
Yömajassa	—	—	10	1	23	3	49	4	69	9	162	29	313	46	359
Muualla	1	—	3	—	2	1	20	2	23	1	45	2	94	6	100
<i>Työsuhte huoltovuonna</i>															
Työssä olevia	12	1	60	8	94	11	223	33	287	32	633	81	1 309	166	1 475
Työttömiä	1	—	10	—	24	1	32	7	28	4	35	20	130	32	162
Pysyvästi työkyvyttömiä ...	—	—	—	—	3	—	2	—	—	—	3	—	8	—	8
Saanut köyhäinhoitoa v. 1945 ...	—	—	2	—	4	1	21	1	25	5	75	7	127	14	141
Saanut köyhäinhoitoa ennen huoltoon joutumistaan	1	—	4	1	21	2	77	8	105	12	279	29	487	52	539
Käsitelty irtolaisuudesta (kerjuusta) ennen v. 1945	13	1	70	8	115	9	237	32	283	28	556	59	1 274	137	1 411
Ei käsitelty	—	—	—	—	4	3	13	3	20	2	73	16	110	24	134
Varoitettu	—	—	—	—	—	—	2	—	4	—	12	1	18	1	19
Toimitettu kotikuntaan	—	—	—	—	2	—	5	5	8	6	30	25	45	36	81
<i>Määrätty yleiseen työhön ...</i>															
Rikollisuus															
Tuomittu 0 kertaa	11	1	48	8	86	11	165	36	216	27	499	76	1 025	159	1 184
» 1 kerran	1	—	16	—	23	1	57	3	53	8	102	15	252	27	279
» 2 kertaa	1	—	4	—	5	—	12	—	27	1	25	6	74	7	81
» 3 »	—	—	2	—	4	—	9	1	5	—	18	2	38	3	41
» 4 »	—	—	—	—	3	—	14	—	14	—	27	2	58	2	60
Tuomittu v. 1945	1	—	1	—	2	—	4	1	2	—	2	1	12	2	14
<i>Pidätetty juopumuksesta v. 1945</i>															
Koko vuonna 0 kertaa	—	—	9	4	8	1	32	6	56	4	95	15	200	30	230
» » 1—2 »	2	1	6	—	26	4	54	6	66	7	184	17	338	35	373
» » 3— »	11	—	55	4	87	7	171	28	193	25	392	69	909	133	1 042
<i>Huoltoon jouduttuaan</i>															
0 kertaa	8	1	31	6	61	4	137	17	155	14	342	44	734	86	820
1—2 »	3	—	21	—	41	8	69	8	88	10	190	29	412	55	467
3— »	2	—	18	2	19	—	51	15	72	12	139	28	301	57	358
<i>Sairasti sukupuolitautia v. 1945</i>	—	—	1	—	—	—	4	—	1	—	—	—	6	—	6
<i>Sairasti keuhkotautia v. 1945 ...</i>	1	—	—	—	7	—	1	—	4	—	15	2	28	2	30

10. Juopumuksesta pidätettyjen Helsingissä asuvien henkilöiden juopumuspidätykset kuukausittain ja viikonpäivittäin v. 1945

Kuukausi	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miestä kohden	Naista kohden	Viikonpäivä	Miesten	Naisten	Yhteensä
Tammikuu	1 758	267	2 025	1.30	1.38	Maanantai	2 956	518	3 474
Helmikuu	1 828	295	2 123	1.25	1.40	Tiistai	3 058	552	3 610
Maaliskuu	1 904	299	2 203	1.23	1.32	Keskiviikko	3 165	589	3 754
Huhtikuu	1 969	313	2 282	1.30	1.27	Torstai	3 353	550	3 903
Toukokuu	2 046	401	2 447	1.19	1.45	Perjantai	3 354	548	3 902
Kesäkuu	1 571	265	1 836	1.21	1.32	Lauantai	4 202	575	4 777
Heinäkuu	1 560	256	1 816	1.23	1.31	Sunnuntai	2 828	578	3 406
Elokuu	1 760	349	2 109	1.11	1.58	Koko vuosi	22 916	3 910	26 826
Syyskuu	2 022	403	2 425	1.16	1.47				
Lokakuu	2 740	416	3 156	1.38	1.61				
Marraskuu	2 012	350	2 362	1.22	1.37				
Joulukuu	1 746	296	2 042	1.21	1.42				
Koko vuosi	22 916	3 910	26 826	2.00	2.42				

11. Juopumuksesta pidätetyt Helsingissä asuvat henkilöt iän, syntymäpaikan ja pidätyskertojen lukumäärän mukaan v. 1945

	Alle 18 v.		18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki		
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M. sp.
Pidätettyjä eri henkilöitä	66	9	293	61	986	175	1 560	251	2 051	288	2 082	306	1 837	232	1 1 3	134	744	93	425	29	293	35	11 480	1 613	13 093
<i>Syntymäpaikka</i>																									
Helsinki	35	2	126	18	298	36	357	45	469	53	414	52	300	39	193	7	108	19	46	2	33	5	2 379	278	2 657
Muut Suomen kaupungit	18	2	62	13	188	36	289	38	423	61	455	59	389	51	232	35	169	20	78	6	40	7	2 343	328	2 671
Suomen kauppalat	2	—	10	2	22	5	23	3	42	6	48	4	35	3	25	1	13	1	5	1	5	1	230	27	257
» maaseutu	10	5	88	25	465	96	846	161	1 077	157	1 114	182	1 076	135	661	85	430	51	279	20	207	22	6 253	939	7 192
Ulkomaat	1	—	2	2	7	1	32	3	32	10	45	7	28	2	27	2	21	2	15	—	8	—	218	29	247
Tuntematon	—	—	5	1	6	1	13	1	8	1	6	2	9	2	5	4	3	—	2	—	—	—	57	12	69
<i>Pidätyskertojen luku 1945</i>																									
1 kerta	58	9	231	46	699	123	1 061	157	1 308	169	1 296	183	1 128	122	730	76	479	51	278	20	221	24	7 489	980	8 469
2 kertaa	6	—	36	7	144	23	267	47	358	34	370	49	311	40	182	19	133	14	65	5	41	6	1 913	244	2 157
3 »	2	—	13	4	65	9	102	19	149	28	140	21	144	19	96	15	44	3	35	2	14	—	804	120	924
4 »	—	—	4	1	28	7	36	8	85	16	74	9	70	12	39	4	33	6	17	1	8	2	394	66	460
5 »	—	—	5	1	18	4	32	4	40	14	52	8	42	13	20	4	18	2	11	—	1	—	239	50	289
6—9 »	—	—	2	1	25	4	45	11	65	19	106	23	86	11	42	9	29	9	15	—	6	2	421	89	510
10— »	—	—	2	1	7	5	17	5	46	8	44	13	56	15	34	7	8	8	4	1	2	1	220	64	284
<i>Pidätetyistä henkilöistä oli</i>																									
Syytteeseen asetettuja ...	14	1	55	4	217	22	409	39	492	48	502	58	383	42	216	23	156	18	92	4	63	9	2 599	268	2 867
Ei ennen pidätettyjä	53	8	199	45	552	104	758	98	701	101	553	107	465	62	317	38	193	26	111	7	88	12	3 990	608	4 598
Alkoholisteina rekisteröi-																									
tyjä	1	—	13	5	74	18	128	27	303	58	382	50	415	60	275	43	154	29	100	7	55	7	1 900	304	2 204
Irtolaisina rekisteröityjä	—	—	—	12	7	55	15	76	30	83	29	70	26	63	19	32	17	22	12	5	6	3	161	421	582
Kaikkiaan pidätyskertoja	76	9	417	99	1 649	346	2 757	501	4 213	734	4 453	763	4 248	663	2 408	350	1 447	314	797	52	451	79	22 916	3 910	26 826
Näistä johti syytteeseen	14	1	62	4	259	32	487	59	614	87	661	73	513	50	270	30	201	25	105	5	66	15	3 252	381	3 633